

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞLETME EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
İŞLETME EĞİTİMİ BİLİM DALI

YÜKSEK ÖĞRETİMDE WEB TABANLI EĞİTİM UYGULAMALARI VE
İŞLETME EĞİTİMİ ALANINA YÖNELİK BİR UYGULAMA ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Enver BAĞCI

ANKARA

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞLETME EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

Enver Bağcı'ya ait **“Yüksek Öğretimde Web Tabanlı Eğitim Uygulamaları ve İşletme Eğitimi Alanına Yönelik Bir Uygulama Çalışması”** adlı tez çalışması 18.Ekim.2010 tarihinde YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Üye

Üye

ÖNSÖZ

Uzaktan eğitim pek yeni bir kavram olmamasına karşın, internetin günlük yaşamımıza girmesiyle, internet tabanlı uzaktan eğitim her geçen gün daha popüler bir eğitim modeli olmaya başlamıştır. Aynı paralellikte giden bir eğitim de işletme eğitimidir. Özellikle bir çok yabancı üniversitenin MBA adı altında başlattıkları bu eğitimler işletme eğitime verilen önemin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Popülaritesi artan bu iki ögenin bir arada da kullanılmasını düşünmenin kaçınılmaz olması da bir gerçektir. Bu bağlamda işletme dersini uzaktan eğitim metotları ile vermek çok sayıda kazanç getirecektir.

Bu çalışma ile herhangi bir yüksek öğretim kurumundaki işletme branşında verilen “ekonomi” dersi web tabanlı uzaktan eğitim metotları ile verilmesi amaçlanmaktadır.

Tez çalışmam boyunca yardımlarını, sabrını ve iyi niyetini esirgemeyen, tez danışmanım Sayın Prof. Dr. İrfan Süer’e ve değerli katkılarından dolayı Sayın Prof. Dr. Zeki Kaya’ya ve anket uygulaması için sitesini kullandığım değerli arkadaşım Mesut Sevindik’e sonsuz teşekkür ederim.

Enver Bağcı.

ÖZET

Internet'in yaygın kullanımı ve hızlı gelişimine paralel olarak uzaktan eğitim uygulamalarında da hızlı bir şekilde internet ortamına geçildiği görülmektedir. Uzmanlar, uzaktan eğitimi, özellikle geleneksel eğitim yoluyla aşılamayan sorunlara bir çözüm alternatifi olarak görmeye başlamışlardır.

Asenkron uzaktan eğitim yöntemi, daha düşük maliyet, kolay yayımlanabilir ve kolay ulaşılabilir olması bakımından, daha çok tercih edilmektedir. Internet üzerinden asenkron uzaktan eğitim de çoğunlukla web tabanlı uzaktan eğitim biçiminde oluşturulmaktadır. Web tasarım araçları günden güne gelişmekte ve tasarımcıların kolayca kullanabileceği duruma gelmektedir. Fakat, web tabanlı uzaktan eğitim şeklinde verilecek dersin içeriğinin tasarlanmasında çok önemli ve vazgeçilmez bir yer tutan eğitsel yön ayrı bir uzmanlık konusudur

Bu çalışmada, öncelikle uzaktan eğitim ile ilgili gerekli kavramsal çerçeve ele alınmış, Dünyada ve Türkiye'deki uzaktan eğitim çalışmaları incelenmiştir. Proje kapsamında, yükseköğretim kurumlarında, işletme branşına yönelik eğitim veren fakülte ya da bölümlerde okutulan "Ekonomi" dersinin uygulaması, web tabanlı olarak tasarlanmış, söz konusu dersi hazırlamada gerekli altyapının neler olması gerektiği, tasarımda dikkat edilmesi gereken unsurlar ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler; Eğitim, Uzaktan Eğitim, İşletme Eğitimi

ABSTRACT

It can be seen that with the wide range usage and development of internet, distance educational applications are transferred to internet environment rapidly. For the specialist distance education will be a solution for the problems, which have no solution in traditional education.

Asynchronous distance education Method is more desirable than traditional education method because of its low price, easy communication and easy publication. Web design tools are improving day by day and becoming handy for designers. But educational direction, that takes an important place in the design of the content of the lectures of the web based remote education, is another specialty. Because of this, it's not possible for an ordinary web designer.

Initially in this study conceptual framework of the distance learning is handled and all of the studies about the distance learning in the world and in Turkey is examined. Within this project “Economy” distance education module, given in Business Management Departments of the universities developed as a web based. Associated with this course all of the necessary requirements of the medium and the artifacts are examined.

Keywords; Education, Distance Education, Business Education.

İÇİNDEKİLER

KONU	SAYFA
ÖNSÖZ	2
ÖZET	3
TABLolar LİSTESİ	7
1.GİRİŞ	11
1.1 Problem Durumu	14
1.2 Amaç	15
1.3 Önem	16
1.4 Varsayımlar	16
1.5 Sınırlılıklar	17
1.6 Tanımlar	17
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	19
2.1 Uzaktan Eğitim Kavramı	19
2.2 Uzaktan Eğitim Süreci.....	23
2.3 Uzaktan Eğitime Duyulan Gereksinim.....	27
2.4 Uzaktan Eğitimde Kullanılan Teknolojiler.....	28
2.5 Uzaktan Eğitimin Özellikleri	33
2.6 Uzaktan Eğitimde Bilgisayarın Avantajları.....	35
2.7 Uzaktan Eğitimde Bilgisayarın Dezavantajları.....	36
2.8 Dünyada Uzaktan Eğitim.....	37
2.9 Türkiye'de Uzaktan Eğitim	41
2.10 Web Tabanlı Uzaktan Eğitim.....	51

2.10.1 Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Temel Özellikleri.....	53
2.10.2 Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Avantajları.....	55
2.10.3 Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	57
2.10.4 Web Tabanlı Eğitimin Altyapısı.....	58
2.10.5 Web Tabanlı Uzaktan Eğitimde Ders Sunumu	59
2.10.6 Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Planlaması ve Süreci.....	61
2.10.7 Web Sayfalarının Hazırlanması.....	63
2.10.7.1 Arayüz Tasarımı	63
2.10.7.2 Web Sayfalarında Animasyon Kullanımı	64
2.10.7.3 Öğrenci Kaynaklarının Eklenmesi.....	66
2.10.7.4 Yazılım ve Veri Tabanı Desteğinin Verilmesi.....	67
2.10.7.5 Öğrenci Erişim Kontrolü.....	67
2.10.7.6 Öğrenci Bilgilerin Toplanması.....	67
2.10.7.7 Deneme Aşaması	68
2.10.7.8 Sitenin Güncel ve Kullanılabilir Tutulması	68
2.10.8 Dünyada Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Uygulamaları.....	68
2.10.9 Türkiye’de Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Uygulamaları.....	71
3. YÖNTEM.....	81
3.1 Kapsam	81
3.2 Araştırmanın Modeli	81
3.3 Evren ve Örneklem.....	82
3.4 Verilerin Toplanması.....	82
3.5 Verilerin Analizi.....	83
4. BULGULAR VE YORUM	84
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	94

5.1 SONUÇ.....	94
5.2 ÖNERİLER.....	98
KAYNAKÇA.....	99
EK-1 Ekonomi Dersi Web Destekli Uzaktan Eğitim Uygulaması.....	106
EK-1.1 Ana Sayfa.....	108
EK-1.2 Öğrencinin Sisteme Girmesi.....	109
EK-1.3 Ders Konuları.....	112
EK-1.4 Ders Anlatımları.....	113
EK-1.5 Dersler Arası Geçişler	114
EK-1.6 Test Sayfaları	115
EK-1.7 Sadece Konu Listesini Görme.....	118
EK-1.8 Yeni Öğrenci Kayıt	119
EK-1.9 Şifre Değiştirme	122
EK-1.10 Şifre Hatırlatma	123
EK-1.11 Ziyaretçi Defteri	125
EK-1.12 Forum Sayfaları.....	126
EK-2: İşletme eğitimi uzaktan eğitim anketi	127

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.1 Uzaktan Eğitim Kategorileri.....	29
Tablo 3. 1 İşletme Eğitimi Uzaktan Eğitim Uygulaması Anketi.....	83
Tablo 3. 2 Hedeflerin ortaya konulma biçimi	84
Tablo 3. 3 Öğrenme gereksinimlerinize uygunluğu	84
Tablo 3. 4 Tümcelerin açık ve anlaşılabilirliği	85
Tablo 3. 5 Konuya dikkat çekebilmesi	85
Tablo 3. 6 Ön bilgilerinizi sınaması	86
Tablo 3. 7 Yönergelerin açık ve anlaşılabilirliği	86
Tablo 3. 8 Sayfa başlıklarının konuyu yansıtmaması	87
Tablo 3. 9 Gereken durumda geribildirim vermesi	87
Tablo 3. 10 Yeterli miktarda alıştırma ve uygulama yapma olanağı sunması	88
Tablo 3. 11 Metinlerin uygunluğu.....	88
Tablo 3. 12 Menülerin tasarımı	89
Tablo 3. 13 Düğmelerin (butonların) tasarımı	89
Tablo 3. 14 Sayfa başlıklarının yerleşimi	90
Tablo 3. 15 Kullanılan çoklu ortam öğelerinin amaca uygunluğu	90
Tablo 3. 16 Görsel unsurların (resim, grafik) niteliği.....	91
Tablo 3. 17 İçerikte güncel bilgilere yer verilmesi	91
Tablo 3. 18 Dilin, doğru ve etkili kullanılması	92
Tablo 3. 19 Sayfalar arası bağlantıların (ileri, geri, ana sayfa) yeterli olması	92
Tablo 3. 20 Kullanım ile ilgili yönlendirmelerin niteliği	93
Tablo 3. 21 İstenilen yerden yazılıma başlanabilmesi	93
Tablo 5.1 Bölüm Ortalamaları.....	96

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılan bazı kısaltmalar, açıklamaları ile aşağıda sunulmuştur.

ADSL	Asymmetric Digital Subscriber Line
ANKUZEM	Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi
ASP	Active Server Page
CD-ROM	Compact Disk Read Only Memory
CSU	Charles Stuart University
DAAD	Deutscher Akademischer Austausch Dienst
DAÜ	Doğu Akdeniz Üniversitesi
EMK	Enformatik Milli Komitesi
HTML	Hyper Text Markup Language
IDE	İnternet'e Dayalı Eğitim
IDEA	İnternet'e Dayalı Asenkron Eğitim
IIS	İnternet Information Services
IRC	İnternet Relay Chat
IP	İnternet Protokol
IDC	Internatioanal Data Company
JS	JavaScript
MBA	Master of Business Administration
MOUS	Microsoft Office User Specialist
RTÜK	Radyo Televizyon Üst Kurulu
SAÜİDÖ	Sakarya Üniversitesi İnternet Destekli Öğretim
SUZEP	Selçuk Üniversitesi Uzaktan Eğitim Programı

USDLA	United States Distance Learning Association
WAN	Wide Area Network
WWW	World Wide Web
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu

1. GİRİŞ

İnsanoğlu, nesiller boyunca hep öğrenerek ve öğreterek hayatta kalmayı, ilerlemeyi başarabilmiştir. Bu yüzden eğitim kavramı çok önemlidir. Ömür boyu süren eğitim sürecinde, bu süreci kolaylaştıran ve maliyetleri zorlamayan eğitim teknolojileri geliştirilmiştir. Bu teknolojiler kullanılarak eğitim sektörünü sıcratabilecek en önemli gelişme ise uzaktan eğitim olarak görülmektedir.

Eğitim denildiğinde, akla, taştan ve tuğladan okullar, üniversite kampüsleri ve yüz yüze yapılan dersler gelir. (<http://www.ntvmsnbc.com/news/198488.asp>) Uzaktan eğitim ise bu klasik eğitim anlayışından farklı olarak, mekan ve zamandan bağımsız, tamamen kişinin öğrenme alışkanlıklarına paralel olarak ve üstelik de çok daha az maliyetle eğitim alınmasını sağlayan ve giderek büyüyen bir pazar olarak dikkat çekmektedir (<http://www.dexar.com/navi.html:2003>).

Eğitim sonrası gerçek hayatta, eğitim sürecinde verilenden çok daha farklı bilgi, beceri ve tutum aranmaktadır. Alınan eğitim, bugün için eğitim sonrasının beklentilerini tam olarak karşıladığı söylemez. Eğitimin bütün süreç ve katmanlarında, çeşitli nedenlerden dolayı yetersizlikler gözlemlenmektedir. Bu yetersizliklerin üç ana ögesi olarak şunları sayabiliriz:

- a) Eğitim olanaklarına erişim,
- b) Maliyet,
- c) Eğitimin kalitesi.

Bu üç etmenin bir arada ve her birisini de en etkin bir şekilde kullanmak için uzaktan eğitim projelerine gün geçtikçe daha çok ağırlık verilmektedir.

Eğitimin terminolojik tanımlarının ortak yönüne baktığımızda şu sonuç göze çarpmaktadır: Eğitim; bireyin kendisini yenilemesi, geliştirmesi, öğrenmesi,

işlevlerini materyal ve teknoloji kullanarak öğrenme güdüsü ve fiili ile gerçekleştirmesi (Alav, 2000), kişinin kendi özgün ihtiyaçlarının gerektireceği bilgi, beceri, tutum ve davranışların, yine kendince farkına varılması ve öğrencinin kendi öğrenme yeteneklerine uygun olarak öğrenmesi için uygun ortamlar yaratıp sürdürmeye yardımcı olunması sürecidir. Burada amaçlanan, öğrenme becerilerinin ve problem çözme yeteneğinin geliştirilmesidir. Artık öğrenciden beklenen, öğretmenin aktardığı bilgilerle yetinmek yerine, teknolojinin sağladığı olanaklarla kendi yetenekleri doğrultusunda düşünsel gücünü kullanarak bilgiyi üretmesidir. (Şimşek vd.,1998)

Geleneksel eğitim sisteminde, standartlaşmayı sağlamak için “müfredat” adı altında, tekdüze bir içerik planı uygulanmaktadır. Ancak, “klasik” eğitim sonrasında, hayatla, eğitim dünyası arasında büyük farklılıklar ve uyumsuzluklar görülmektedir. “Okulda başarılı olmak hayatta başarılı olmak değildir” şeklindeki deyiş bunun en iyi göstergesidir. Eğitim ortamında kullanılan yöntemin başarı ölçütü, iki ortam arasındaki farklılığın en aza indirilmesidir. Yöntemlerin eksiksiz uygulanması, yöntemin başarı ölçütü olamaz. İçerik yerine, yöntemlerin değer kazanması, eğitmen odaklı, ezbere yönelik ve çağa uyumsuz bir eğitim sistemini de beraberinde getirir. Böyle bir sistemin, amaçladığımız nitelikli bireyi yetiştirmesi beklenemez.

Dolayısıyla geleneksel eğitimin sorunlarını şu şekilde sıralayabiliriz.

- a) Geleneksel eğitimin personel, öğretmen, araç, gereç, bina gibi eğitim kaynakları sınırlıdır,
- b) Kullanılan eğitim yöntemleri çok pahalıdır,
- c) Eğitim yöntemleri ve içeriği, çağın bilgi patlamasına ve devinimine ayak uydurmaktan uzaktır (Şimşek vd., 1998),
- d) Geleneksel eğitim yöntemlerinde teknoloji kullanımı oldukça sınırlıdır.

Günümüzde eğitim konusuna baktığımızda “uzaktan eğitim” kavramının sıkça uygulandığını gözlemleyebiliriz. Alan eğitimlerinin verildiği yerler olan üniversiteler verdikleri eğitimleri “uzaktan eğitim” kavramıyla bütünleştirmeye

çalışmaktadır. Bunlardan bir tanesi de bu çalışmanın konusu olan “işletme eğitimi” dir.

Yapılan araştırma ve çalışmalarda işletme eğitiminin profesyonel kadrolarının eğitilmesi gerektiği düşünülmüş ve üniversitelerde bununla ilgili alan eğitimi verilmeye başlanmıştır. Sonuçta bu eğitimi almış insanların işletmeler için daha faydalı olacağı belirlenmiştir. Bu eğitimlerin verilme şekli günün eğitim olanaklarına göre yeniden masaya yatırılmış ve uzaktan eğitim uygulamaları kullanılarak nasıl daha verimli bir şekilde verilebileceği hakkında değişik çalışmalar ortaya çıkarılmıştır.

Bu çalışmada yüksek öğretim kurumlarındaki işletme branşına yönelik okutulan derslerden “Ekonomi” dersine yönelik bir içeriğin web ortamında verilmesi için ilgili web sayfasının tasarımı yapılmıştır.

Bu çalışma 2 bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde uzaktan eğitim kavramı anlatıldıktan sonra dünyadaki ve Türkiye’deki uzaktan eğitim uygulamaları üzerinde durulmuştur. Bunların ardından web tabanlı uzaktan eğitim kavramı açıklandıktan sonra uzaktan eğitimde kullanılacak web sayfalarının hazırlanma aşamaları anlatılmıştır. Son olarak; web tabanlı uzaktan eğitimin dünyadaki ve Türkiye’deki üniversitelerde yapılmış uygulamaları anlatılmıştır.

İkinci bölümde ise tezin de konusu olan işletme alanına yönelik olarak hazırlanmış bir web tabanlı uzaktan eğitim çalışması anlatılmıştır. Ardından bu çalışmanın değerlendirilme sonuçları üzerinde durulmuştur. Değerlendirme aşamasında Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi İşletme Öğretmenliği Bölümü ile Ankara Üniversitesi Elmadağ Meslek Yüksekokulu Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü öğrencilerinden yararlanılmıştır.

1.1 Problem Durumu

Günümüzün rekabetçi ve hızla değişen koşullarında kuruluşların yönlendirilmesi ve yönetilmesinde işletme eğitiminin çok önemli bir etkisi olduğu kesindir. İşletme programından mezun olacak öğrencilerin, etkili iletişim becerilerine sahip, üyesi olacağı kurumun kültürünü algılayabilecek ve değerlendirilebilecek, sosyal sorumluluk bilinci ile kendisini ve kurumunu sürekli geliştirmeyi hedefleyen, küreselleşen dünya ekonomisinin gerektirdiği çağdaş yönetim ve işletmecilik bilgisi ile donatılmış kişiler olarak hayata atılması büyük önem taşımaktadır. Günümüzde yoğun rekabet ortamının sürdüğü dinamik pazar koşullarında, kurumlar yalnız kendi pazarlarında rekabet üstünlüğü sağlayarak değil, tüm dünyayı bir pazar olarak görerek, yerel pazarları dışındaki pazarlarda da varlıklarını ortaya koyarak başarıya ulaşabilmektedir. Kurumlara benzer biçimde onları yönetmeye ve yönlendirmeye aday işletme öğrencilerinin de rekabetçi çalışma koşullarında iyi bir kariyer amaçlarına ulaşabilmeleri için gerek ulusal gerekse uluslararası pazarları tanımaları çok önemlidir (Teker, 2003).

İletişim teknolojisindeki gelişmeler eğitim araçlarında ve yöntemlerinde değişikliklere imkan sağlamaktadır. Global bir iletişim aracı olan Internet, işletme eğitimi alanında da uzaktan öğretim aracı olarak etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Internet yolu ile eğitimin amacı, öğrenmeyi ders saatleri ve sınıf sınırları dışına taşımaktır. Internet; iletişim kurma, bilgi toplama, analiz ve sentez yapma, rehberlik etme ve tutundurma fonksiyonları ile işletme eğitimcileri için etkili bir öğretim aracı sağlamaktadır (Süer, 2000).

İnternete dayalı eğitim günümüzde giderek en önemli uzaktan eğitim yöntemi olmaya aday durumdadır. Bu alanda konuyla ilgili teknolojilerin ucuzlaması ve yaygınlaşması, uzaktan eğitimin bu teknolojilerle kolayca yapılabilmesi olanağını da beraberinde getirmektedir.

İşletme eğitiminde internetin sağladığı avantajlar oldukça erken fark edilmiştir. Günümüzde İnternetin de bir iş ortamı olması işletmecilik eğitiminde uygun benzetim ortamları oluşturulmasına olanak sağlamaktadır.

Günümüz ortamında, gerek dünya gerekse ülkemiz üniversiteleri incelediğinde işletme alanında çeşitli eğitimler verildiği görülmektedir. Bunların içinde en popüler olanı, işletme branşına yönelik yüksek lisans alanında MBA (Master of Business Administration - İşletme Yönetimi Mastırı) adı altında verilen eğitimlerdir.

Yapılan bu tez çalışmasında ülkemizdeki üniversitelerimizin işletme dalına yönelik hazırladığı web sayfaları ve dünyadaki örnekler incelenerek Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi İşletme Eğitimi Bölümü'nde okutulan (ayrıca diğer üniversitelerimizde de okutulan) Ekonomi dersi örneği, bilgisayar ve internet teknolojileri yardımıyla uzaktan eğitim dersi haline getirilmiştir.

1.2 Amaç

Bu çalışmanın amacı; yüksek öğretim kurumlarında, işletme eğitimine bağlı olarak okutulan Ekonomi dersini, web tabanlı uzaktan eğitim uygulaması haline getirmektir. Bu amaç kapsamında şu sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Yapılan uzaktan eğitim çalışmasının eğitsel özellikleri dersin öğretimi için uygun mudur?
2. Yapılan uzaktan eğitim çalışmasının görsel tasarım özellikleri dersin öğretimi için uygun mudur?
3. Yapılan uzaktan eğitim çalışmasının çoklu ortam özellikleri dersin öğretimi için uygun mudur?

4. Yapılan uzaktan eğitim çalışmasının içeriği dersin öğretimi için uygun mudur?

1.3 Önem

Günümüzde eğitimin vazgeçilmez bir parçası haline gelen uzaktan eğitim; zaman ve mekan kısıtlamasını ortadan kaldırdığı için yüksek öğretim kurumlarında çok ivedilikle üzerinde durulması gereken bir konu haline gelmiştir. Dünyada, gelişmiş ülkelere bakıldığında, eğitimin her alanına uzaktan eğitim faaliyetlerini yerleştirdikleri gözlemlenmektedir. Buna paralel olarak işletme yöneticileri ya da idarecilerini yetiştiren üniversite birimlerinin de bu gelişmeye ayak uydurmaları kaçınılmazdır. Yakın bir gelecekte tamamıyla internet ve web alt yapısına dayanacağı tahmin edilen uzaktan eğitim, günümüzde yönetici yetiştirme programlarında kullanılmaktadır.

Bu bilgiler ışığında, işletme alanındaki Ekonomi dersi ile ilgili olarak uzaktan eğitim materyali olarak hazırlanmış bu çalışma, günümüzde bu alanda yapılmış çalışmalara bir yenisini eklemekle birlikte bundan sonra yapılacak çalışmalara kaynak oluşturabilir.

1.4 Varsayımlar

Yapılan bu çalışmada aşağıda belirtilen varsayımların olduğu kabul edilecektir.

1. Yapılan uzaktan eğitim çalışmasında, tasarım aşamasında Yüksek Öğretim Kurulunun hazırladığı “Üniversitelerarası Bilgisayar Ağına Dayalı Yüksek Öğretim Yönetmeliği” nin uzaktan eğitim materyali hazırlama kriterlerine uyulmuştur.
2. Ankete katılan kişilerin anket sorularına verdikleri cevaplar objektiftir.
3. Çalışmada kullanılan yöntem, çalışmanın amacı için uygun bir yöntemdir.

4. Çalışmaya katılanlar, ankette belirtilen yargıları doğru algılayıp cevaplayabilecek eğitim seviyesindedirler.

1.5 Sınırlılıklar

Günümüzde uzaktan eğitimin önemine binaen çok sayıda yazılı ve görsel materyal bulmak mümkündür. Ancak web tabanlı uzaktan eğitimin her kullanıcıya açık olmaması bu çalışmaların yeterince incelenememesine sebep olmaktadır. Kar amaçlı yapılan çalışmalar ile üniversitelerin yaptığı çalışmaları birebir karşılaştırma olanağı olmadığından, kar amaçlı yapılan uzaktan eğitim sitelerinin içeriğinin doğru olduğu kabul edilse bile, bilimsel kurallara uygun yazılıp yazılmadığı tartışma konusudur. Dolayısıyla eldeki verilerle yetinilmiştir.

Diğer taraftan bu çalışmada elde edilecek veriler, anket tekniği sonucu elde edilecek verilerle sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Yapılan bu tez çalışmasında temel olarak bilinmesi gereken tanımlar aşağıda yer almaktadır.

Uzaktan Eğitim: Uzaktan eğitim programı, eğitim kurumlarının, öğrencilerin tek başına eğitimi gerçekleştirmesine yardımcı olmak için belli bir düzende hazırladıkları ders programı ile gerçekleştirilen çalışmaya verilen addır.

İnternet Temelli Eğitim: İnternet üzerinden içeriğin planlanıp, hazırlanıp, üretilerek sunulduğu ve değerlendirildiği bir uzaktan eğitim sistemidir (Yalın, 2008).

Web Temelli Eğitim: Genel internet, özel bir intranet ya da ekstranet üzerinden bir web tarayıcısıyla eğitimsel içeriğin sunumudur (Yalın, 2008).

Online Öğrenme: Online öğrenmede bağlanılan kurslar, bir kitabın aynısının ekrana metin olarak aktarılmasından, video ile canlı, etkileşimli öğrenme forumlarına kadar çeşitlilik arz etmektedir. Asenkron dersler, konu alanı uzmanları ile

görüşmeler, online testler ve değerlendirmeler, mesaj forumları, ses dosyaları ile online kütüphaneler de bulunabilir.

Eş Zamanlı (Senkron) İletişim: Eş zamanlı iletişim, sanal sınıf ortamında video konferans gibi sistemler kullanılarak dersi yöneten kişi ile öğrencilerin aynı anda birbirlerini görerek hem de duyarak iletişim kurabilmeleridir.

Eş Zamanlı Olmayan (Asenkron) İletişim: Eş zamanlı olmayan iletişim ise; e-posta, forumlar, duyuru panoları gibi sistemler yardımıyla, öğrencilerin birbirleri ile ve dersi veren kişiler ile iletişim kurmalarının sağlandığı bir iletişim şeklidir.

Sanal Üniversite: Sanal üniversite ile öğrenciler, derslerini internet ortamında izlemekte, dersinin metnini bilgisayar ekranında okumakta yada isterse dersin yazıcıdan çıktısını alabilmekte, her ders sonunda kendisine yöneltilen soruları yine internet ortamında cevaplamakta, dersi ile ilişkili olarak karşılaştığı problemleri ya da derse yönelik sorularını dersin öğretim elemanına e-posta ile doğrudan iletetek öğretim elemanı ile ilişki kurabilmektedir (Gürcan, 1999).

2 KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın problemi ile doğrudan ilgili konulara ilişkin kuramsal bilgiler verilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla kuramsal olarak uzaktan eğitim kavramı incelenmiştir.

2.1 Uzaktan Eğitim Kavramı

Uzaktan eğitim, temel olarak birçok kurum tarafından kabul edilen belirli bir anlama karşılık gelmektedir. Yapılan tanımlara göre uzaktan eğitimde önemli olan nokta, öğretmenin ve öğrencinin konumlarının birbirinden coğrafi olarak ayrı olmasıdır (<http://www.kobiline.com/elearn/index.asp:2003>). Bu açıklama temel alındığında; öğretmen ve öğrenci aynı ortamda bulunsalar bile aralarında belirli bir mesafe olması mümkündür gibi bir sonuç çıkartılabilir.

Uzaktan eğitim ile ilgili olarak uzmanlar tarafından çok çeşitli tanımlar yapılmaktadır. Bu tanımlardan bir kaçını şöyle sıralayabiliriz: Uzaktan eğitim programı, eğitim kurumlarının, öğrencilerin tek başına eğitimi gerçekleştirmesine yardımcı olmak için belli bir düzende hazırladıkları ders programı ile gerçekleştirilen çalışmaya verilen addır. Ders yapılacak sayıda öğrenci ayarlandıktan ve her dersin tamamlanılmasının ardından faks, posta ya da e-posta gibi yöntemlerle öğrencilere, vasıflı bir öğretmen tarafından hazırlanan dersle ilgili ödev konuları verilir, sınavlar iletilir. Bu ödevler ve sınavlarla ilgili değerlendirmeler yapılır, yorumlarla birlikte öğrenciye iade edilir. Bu durum öğrenci-öğretmen diyalogunu olumlu yönde etkiler (<http://www uluslararasıegitim.com/uzak/uenedir.asp:2003>).

California Distance Learning Project' de uzaktan eğitim şu şekilde tanımlanmaktadır: "Uzaktan eğitim programı, öğrenciyle eğitsel kaynaklar arasında bağlantı kurarak eğitimi gerçekleştiren bir sistemdir." Uzaktan eğitim programlarının herhangi bir eğitim kurumuna kayıtlı bulunmayan kimselere de eğitim imkanı

sağlıyor olması bizlere, son dönemde öğrenciye tanınan eğitim imkanlarının artmakta olduğunu gösteriyor. Uzaktan eğitim programının bir başka yönü de mevcut kaynaklardan yeterince faydalaniyor olması ve gelişen teknolojiyi de yakından takip etmek zorunda olmasıdır (<http://www.kobiline.com/elearn/index.asp>:2003).

AT&T, uzaktan eğitimi şu şekilde tanımlamaktadır: "Uzaktan eğitim uzakta bulunan bir öğrenci ile doğrudan bağlantı kurularak gerçekleştirilen eğitimidir. Uzaktan eğitim programı eğitim alanında en ön planda yerini alan bir yöntem olabileceği gibi diğer yöntemleri takviye eden bir program olarak da yorumlanabilir" (<http://www.uluslararasıegitim.com/uzak/uenedir.asp>:2003).

United States Distance Learning Association'ın (USDLA) uzaktan eğitim tanımı da şu şekildedir: "Uydu, video, audio grafik, bilgisayar, multimedya teknolojisi gibi elektronik araçların yardımıyla, eğitimin uzaktaki öğrencilere ulaştırılmasıdır. USDLA ise öğretmen ve öğrencinin birbirlerinden coğrafi olarak uzak olduğunu belirterek bu eğitim programında elektronik araçların ya da yazılı materyal ve matbu malzemelerinin kullanılması gerektiğinin altını çizmektedir. (<http://www.uluslararasıegitim.com/uzak/uenedir.asp>:2003).

Başka bir tanımı da Özen (2001) şöyle aktarmaktadır: Volery ve Lord uzaktan eğitimi, aynı zamanda, aynı mekanda, yüz yüze eğitim ortamı olan klasik sınıfın yerini alacak bir eğitim yaklaşımı olarak tanımlamaktadır.

Diğer bir tanım; uzaktan eğitim, geleneksel öğrenme-öğretme yöntemlerindeki sınırlılıklar nedeniyle sınıf içi etkinliklerin yürütülme olanağı bulunmadığı durumlarda eğitim çalışmalarını planlayanlar ve uygulayanlar ile öğrenenler arasında iletişim ve etkileşimin özel olarak hazırlanmış öğretim üniteleri ve çeşitli ortamlar yoluyla belli bir merkezden sağlandığı bir öğretim yöntemidir.

Diğer taraftan uzaktan eğitim ile ilgili, birbirlerine çok yakın olan kavramlar vardır. Bu kavramlar arasında “mektupla eğitim, internete dayalı eğitim, sanal

üniversite, elektronik sınıf online öğrenme, eşzamanlı (senkron) iletişim, eşzamansız (asenkron) iletişim, yapısalıcı öğretim, evde çalışma vb.” sayılabilir. Bu kavramların tanımları birbirine çok yakın olması dolayısıyla çok sık karıştırılmaktadır. Bu nedenle bunların açıklanmasında fayda görülmektedir. Bu kavramlar aşağıya çıkartılmıştır.

Mektupla Eğitim: Uzaktan eğitimin ilk yıllarında kullanılan bu yöntem; öğretme ve öğrenci arasında el değiştiren gereçlerin çoğunluğunu yazılı gereçler oluşturur (Kaya, 2002).

İnternet’e Dayalı Eğitim-IDE (Internet Based Intruction): İnternet teknolojilerinden yararlanılan ve multimedya eğitim unsurlarının entegrasyonu ve dağıtımı için bir platform sağlayan bir eğitim şeklidir. İnternet üzerinden gerçekleştirilecek eğitim, basit metin dosyalarından uygulamalara, interaktif multimedya eğitime ve sanal konferansa kadar geniş bir yelpazede ürünler içerebilir. IDE, sayısal metin, ses, video ve grafikleri içermektedir (Ertuğrul,1999).

İnternet temelli eğitim: İnternet üzerinden içeriğin planlanıp, hazırlanıp, üretilerek sunulduğu ve değerlendirildiği bir uzaktan eğitim sistemidir (Yalın, 2008).

Web temelli eğitim: Genel internet, özel bir intranet ya da ekstranet üzerinden bir web tarayıcısıyla eğitimsel içeriğin sunumudur (Yalın, 2008).

Sanal Üniversite: Sanal üniversite ile öğrenciler, derslerini internet ortamında izlemekte, dersinin metnini bilgisayar ekranında okumakta yada isterse dersin yazıcıdan çıktısını alabilmekte, her ders sonunda kendisine yöneltilen soruları yine internet ortamında cevaplamakta, dersi ile ilişkili olarak karşılaştığı problemleri ya da derse yönelik sorularını dersin öğretim elemanına e-posta ile doğrudan iletetek öğretim elemanı ile ilişki kurabilmektedir (Gürcan,1999).

Elektronik Sınıf: Sanal üniversitelerde yer alan sınıflardır. Sanal üniversitelerin eğitim programlarındaki iletişim, e-posta, haber sayfaları ve haber

grupları ile sağlanmaktadır. Her sınıf kendi grubuna ait bir e-posta kutusuna sahiptir ve bu “elektronik sınıf” olarak hizmet verir. Bu sınıftaki bireyler arasındaki iletişim, grup üyelerinin hepsine açıktır. Her sınıf bir grup forumu oluşturmaktadır ve öğrenciler ödevlerini buraya yazarak diğer grup üyeleri ile paylaşma ve tartışma ortamı bulmaktadır (Gürcan,1999).

Online öğrenme: Online öğrenmede bağlanılan kurslar, bir kitabın aynısının ekrana metin olarak aktarılmasından, video ile canlı, etkileşimli öğrenme forumlarına kadar çeşitlilik arz etmektedir. Asenkron dersler, konu alanı uzmanları ile görüşmeler, online testler ve değerlendirmeler, mesaj forumları, ses dosyaları ile online kütüphaneler de bulunabilir. Streaming (duraksız) video etkileşimi bit ve bayt yolları genişledikçe gelişecektir, fakat teknolojinin, kişileri çevrimdışı bırakmasına izin verilmemelidir (Abernaty, 1999).

Eş zamanlı (senkron) iletişim: Eş zamanlı iletişim, sanal sınıf ortamında video konferans gibi sistemler kullanılarak dersi yöneten kişi ile öğrencilerin aynı anda birbirlerini görerek hem de duyarak iletişim kurabilmeleridir.

Eş zamanlı olmayan (asenkron) iletişim: Eş zamanlı olmayan iletişim ise; e-posta, forumlar, duyuru panoları gibi sistemler yardımıyla, öğrencilerin birbirleri ile ve dersi veren kişiler ile iletişim kurmalarının sağlandığı bir iletişim şeklidir.

Evde Öğrenme: Eğitim sürecinde yapılan tüm çalışmaların evden yürütüldüğü sistemdir. Bu eğitim sisteminde uzaktan eğitim araçlarından yararlanılarak tüm dersler evden takip edilmektedir. Sınav ve değerlendirmeler belirli bir zamanda yüzyüze yapılmaktadır.

Bu tanımlardan çıkarılan sonuç şudur: Tüm tanımlar hemen hemen birbirine yakın olmakla beraber temelde uzaktan eğitimi kapsamaktadır. Temel hedef, uzaktan eğitimidir.

2.2 Uzaktan Eğitim Süreci

Uzaktan eğitimde temel hedef müşteri, yani öğrenciyi memnun etmektir. Bunun da anlamı iyi bir eğitim vermektir. Eğitim verme işleminin en önemli safhalarından birisi de sürecin planlanmasıdır. Çok iyi planlanmış bir eğitim sürecinden geçen öğrenci, konuları yerinde, zamanında ve en verimli bir şekilde almış olacaktır. İster normal eğitim isterse uzaktan eğitim olsun, tüm eğitimlerin “eğitim süreci planlaması” vardır.

Eğitim sürecinin içerisinde, öğrencinin öğrenme konusunda, eğitmenin de eğitim konusunda sorumluluk almasını belirli bir sisteme oturtan programda üzerinde durulan nokta, “eğitimde uzaklık” kavramıdır. Eğitimcilere göre eğitim ne kadar yapılırsa eğitimciler ile öğrenciler arasına o oranda mesafe girer. Yada öğrenci kendi eğitimi üzerinde ne kadar çok kontrol ve söz hakkı sahibi olursa öğrenci ile eğitim arasındaki mesafe o oranda azalır.

Bu açıklamadan yola çıkarak denilebilir ki eğitimde uzaklık kavramı eğitimciler ve öğrenciler arasındaki fiziksel uzaklıklarla bağlantılı değildir. Burada önemli olan öğrenci ile öğretmen arasındaki karşılıklı etkileşimdir. Örneğin öğrenci eğitimiyle ilgili değilse ve öğretmeniyle arasında diyalog kopukluğu varsa işte o zaman asıl uzaklık kavramı ortaya çıkmaktadır. Eğitim programında öğrenci ve öğretmen arasında etkili bir diyalog ve etkileşim kurma göz önünde bulunduruluyorsa mesafe yada uzaklık bir o kadar azalır.

Eğitimciler, eğitimin kalitesini artırmak, öğrencilerin eğitim sürecinde ihtiyaçlarına tam anlamıyla cevap verebilmek için belirli bir yapı geliştirmektedirler. Oluşturulan bu yapının eğitimde uygulanmasıyla elde edilen sonuç ve öğrenci ile öğretmen arasındaki mevcut diyalog bize uzaklıkla ilgili önemli ip uçları verecektir. Uzaktan eğitim programına yeni adım atmış olan öğrenciler genelde sistematize edilmiş bir programa, diğer bir ifadeyle disipline, ihtiyaç duyabilirler. Daha sonraları öğrencinin tecrübesi ve bilgi seviyesi arttıkça öğrenci ile öğretmen arasında diyalog

kurma ihtiyacı da artacak böylelikle aralarındaki mesafe ne olursa olsun "uzaklık" kavramı anlamını yitirecektir (<http://www uluslararasıegitim.com/uzak/uenedir.asp:2003>).

Öğrenci ile öğretmeni arasındaki iletişim öğrencinin geçmişine, konu ile alakalı ön bilgisine, motivasyonuna, öğrenme isteğine bağlı olduğu gibi konunun yapısına ve fazlalığına da bağlıdır. Uzaktan eğitimde uzaklık kavramı sadece belirli bir akademik yıl içerisinde değil belirli bir dönem içerisinde de farklılık göstermektedir. Belirli bir dönem içerisindeki değişiklikler öğrencinin eğitimdeki ihtiyacı ve öğretmenin eğitimdeki ihtiyacına göre değişmektedir (<http://www.kobiline.com/elearn/index.asp:2003>).

Öğrenci ile öğretmen arasında fiziksel mesafe olduğu durumlarda radyo, televizyon, bilgisayar, internet, telefon, fax ve yazılı materyaller ile kolaylıkla bağlantı kurulabilmektedir. Bütün bu teknolojik araçların kullanılması bize uzaklık kavramını hatırlatmamalıdır. Öğrenci ile öğretmeni arasında kilometrelerce mesafe olabileceği gibi yine her ikisi de aynı oda içerisinde bulunabilir. Buradaki "uzaklık" kelimesine anlam yükleyecek olan öğrenci ve öğretmenin kendisidir. Eğitimde uzaklığı belirleyen öğrenci ve öğretmenin karşılıklı ilişkilerinin yoğunluğu ve boyutudur.

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak öğretmen ve öğrenci arasındaki uzaklık ne olursa olsun aslında aynı mekanda yer alıyormuş gibi eğitim olanakları sunulmaktadır. Tabi ki bu gelişmelerden hemen şu sonuç çıkarılmalıdır: Yüksek teknoloji kullanılan modellerde daha fazla teknolojinin mutlaka eğitimin kalitesinin artmasını sağlamayacağının, hatta ters etki dahi yapabileceğinin bilincinde olunmasıdır. Modeller, uzman görüşüne değil, bilimsel verilere dayandırılmalıdır (Şimşek vd., 1998).

Modeller tasarlanırken göz önünde bulundurulması gereken bir diğer nokta ise ölçme değerlendirmenin nasıl yapılacağıdır. Bununla ilgili yapılan uygulamalara

baktığımızda genellikle ölçme değerlendirmenin, yani sınavların belirli bir zamanda yüz yüze yapıldığıdır. Bu aşama uzaktan eğitimin temel ilkelerine ters gibi görünse de objektif bir değerlendirmenin şu anda bu şekilde yapılabileceği uzmanlar tarafından belirtilmektedir.

Uzaktan eğitimde bazı dersler senkron (eşzamanlı), bazıları da asenkron (eşzamansız) olarak verilmektedir.

Senkron sunumda, sınıf ortamında canlı bağlantı yoluyla (internet, uydu vb.) eş zamanlı olarak kullanıcılar ve sunucu etkileşimli olarak uygulama içindedirler. Kullanıcılar soru sorabilir, birbirleri ile tartışabilir veya test çözebilirler.

Asenkron sunumda ise WEB tabanlı bir eğitim olup, kullanıcı istediği zaman istediği yerden WEB üzerindeki derslere girebilir, test alabilir, aktivitelere katılabilir. İsteddiği dersi istediği kadar tekrar edebilir (<http://www.tes.com.tr/e-learning.htm>:2004).

Uzaktan eğitim sürecinde bir diğer unsur ise bu süreçte kimlerin olduğudur. Aşağıda uzaktan eğitimde rol alan kişiler ve karşılaştıkları zorluklar anlatılmaktadır.

ÖĞRENCİLER: Uzaktan eğitim sürecince hedef kitleyi teşkil etmektedir. Öğrencinin ihtiyaçlarına cevap verebilmek her etkili uzaktan eğitim programının amacıdır. Eğitim ortamı nasıl olursa olsun; öğrencinin görevi öğrenmektir. Bu bağlamda, en iyi koşullarda bile, motivasyon gerektirmesi, planlama ve analiz yapılması ve öğretilcek materyale uygulanabilmesi açısından göz korkutan bir görevdir. Uzaktan eğitim yapıldığında hesapta olmayan, ilave sorunlar çıkabilir, çünkü öğrenci kendisiyle aynı geçmişe ve ilgiye sahip olan diğer kişilerden uzaktır ve sınıf dışında öğretmenle bir iletişimi, etkileşimi olabilecekse de bu artık en alt düzeye inmiştir ve kendinin sınıf ortamına katılımını sağlayacak teknik bağlantıya güvenmek zorundadır.

ÖĞRETİM ÜYELERİ: Yüz yüze sınıf ortamında, öğretmenin görevi ders içeriğinin oluşturulması ve öğrenci ihtiyaçlarının belirlenmesinden ibarettir. Uzaktan eğitimde ise farklı sorunlar ortaya çıkar. Örneğin; çok kısıtlı yüz yüze görüşmelere rağmen öğrenci ihtiyaçları belirlenmeye çalışılmalıdır. Farklı öğrenci kitlelerinin ihtiyaç ve beklentilerini göz önüne alarak öğretim teknikleri geliştirilmelidir. Hem rehberlik hem de içerik sağlayan kişi görevinin bir arada etkili bir şekilde yürütülmesi gerekir.

REHBERLER (Yardımcılar): Öğretmen kendisiyle öğrenci arasında iletişimi sağlamada bir rehberden yardım almayı uygun bulur. Rehber, etkili olabilmek için öğrencinin ve öğretmenin beklentilerini anlayabilmelidir. En önemlisi, rehber öğretmen tarafından belirlenen talimatları uygulamada istekli olmalıdır. Günümüz koşullarında rehberlere düşen görev giderek artmaktadır. Rehberler ödevleri toplarlar, ders için gerekli düzeneği hazırlarlar, öğretmenin gözü ve kulağı gibidirler.

YARDIMCI GÖREVLİLER: Bu kişiler uzaktan eğitim programlarının sessiz kahramanlarıdır ve programın etkili olabilmesi için gereken pek çok detayın gerçekleşmesini sağlarlar. Bir çok etkin uzaktan eğitim programında yardımcı hizmetliler öğrenci kayıtları, materyallerin çoğaltılması ve dağıtılması, ders kitaplarının hazırlanması, telif haklarının korunması, ders programlarının ayarlanması, notların ilan edilmesi, teknik kaynakların kontrolü gibi işlerden sorumludurlar. Gerçekten de yardımcı hizmetliler uzaktan eğitim programına harcanan emekleri bir arada tutan ve her şeyin yolunda gitmesini sağlayan kişilerdir.

YÖNETİCİLER: Yöneticiler, uzaktan eğitim programı yapan kurumlarda planlama aşamasında etkili kişiler olmalarına rağmen, program başladığında ilişkilerini, irtibatı kaybederler veya teknik yöneticilere devrederler. Aslında yöneticiler sadece fikir adamı değil daha fazlasıdır. Onlar, ortak kararları sağlar, karar verir ve hakem görevi görürler. Teknik ve yardımcı hizmetler personeliyle yakın bir ilişki içinde olup teknik kaynakların, kurumun amaçları doğrultusunda kullanılmasını sağlamalıdır. En önemlisi, asıl amaçlarının öğrencinin öğretimsel

ihtiyaçlarını karşılamak olduğu doğrultusundaki fikir üzerinde odaklanmalıdırlar (<http://info.fedu.metu.edu.tr/~hasan/www/440/projects99/disted/UzaktanEgitim/index.html>:2003).

2.3 Uzaktan Eğitime Duyulan Gereksinim

Salt bilgi yüklemesi ve ezbercilik; analiz, sentez ve diğer gelişkin öğrenme becerilerinin yanında yetersiz kalmaktadır. Bilgi depolamada, bilgi teknolojisinde kullanılan sistem ve aygıtlar bizden çok daha üstündür (şimşek vd., 1998).

Sınıf ortamında belirli bir zaman dilimi kullanılarak verilen eğitimlerin, -eğer zengin materyal verilmiyorsa ve düz anlatım metodu kullanılıyorsa- amacına yeterince ulaşmadığı görülmektedir. Buradaki temel zorluklardan birisi öğrencinin belirli bir zamanını mutlaka eğitim verilen mekanda geçirecek olmasıdır. Bu da tabi olarak ekonomik zorlukları beraberinde getirmektedir.

Gelişmiş teknolojileri eğitim ortamında kullanmak için yapılan çalışmalar neticesinde varılan sonuç; aslında belirli bir merkezde, belirli bir zaman diliminin ayrılmasının eğitim için gerekli olmadığıdır. Yine sınıf ortamında yapılan eğitimin ezberciliğe yönelttiği ve sık sık tekrar edilmediğinde çabuk unutulduğu eğitimciler tarafından dile getirilmektedir.

Schoech (2000), birçok eğitimcinin, bazı nedenlerden dolayı, öğrenmenin önümüzdeki 10 ile 20 yıl arasında heyecan verici bir şekilde değişeceğinin beklediğini belirtmektedir. Birincisi, eğitim maliyetleri, tahmin edilebileceği gibi gelecekte artmaya devam edecektir. Örneğin Amerika'da 1985 ile 1996 yılları arasında 4 yıllık kamu yüksek okulların masrafı %77 oranında ve 4 yıllık özel yüksek okulların masrafı da %91 oranında artış göstermiştir. İkincisi, ğrenme tam zamanlı ve tamamen lise dışı olmaktan daha çok yaşı daha büyük, yarı zamanlı içi olan yüksekokul öğrencileri tarafından hayat boyu süren bir işlem halini almıştır. Üçüncüsü, iş uygulamaları, eğitim arenasını yeniden yapılandırmada

kullanılmaktadırlar. Dördüncüsü, eğitim teknolojisi hızla değişmektedir. Şu anda multimedia eğitim programlarına, sanal kütüphanelere ve internet üzerinden video konferanslara erişim oldukça kolaylaşmıştır. Bu yeni teknolojiler bireyselleştirilmiş öğrenmeyi ve ev-tabanlı eğitimi desteklemektedirler. Diğer taraftan günümüz şartlarında eğitim olanaklarından her kişinin eşit şartlarda yararlanabilmesi mümkün görünmemektedir. Bu sebepten dolayı istediği eğitimi alamayan öğrencilerin sayısı azımsanamayacak kadar fazladır. Bu sınırlamayı da ortadan kaldırmak için alternatif eğitim araçlarına gereksinim duyulmaktadır.

Gerek belirli bir zaman dilimi, gerekse maliyet gibi konular ele alınıp incelendiğinde ve bütün bunlar teknoloji ile birleştirildiğinde uzaktan eğitimin gerekliliği ve önemi ortaya çıkmaktadır. Günümüz koşullarında özellikle zamanın çok değerli olduğunu göz önüne alırsak uzaktan eğitim sağladığı faydayı çok daha bariz bir şekilde görebiliriz.

2.4 Uzaktan Eğitimde Kullanılan Teknolojiler

Uzaktan eğitim teknolojilerinin seçiminde, sorun hangi teknolojinin daha iyi olduğu değil, öğrenci ve öğretim elemanı karakteristikleri, öğretimsel amaçlar ve stratejiler, öğrenme ortamları ve mevcut kaynaklardan en uygun öğrenme ortamını sağlayan medya kombinasyonunun ne olduğudur.

İletişim teknolojilerindeki son gelişmelerle eğitim dünyasında, öğretim elemanı ve öğrenci arasındaki iletişimi sağlamak için çok geniş bir aralıktaki teknolojiler güncel olarak kullanılmaktadır. Dersler; video teyp, sabit öğretimsel televizyon servisi, mikrodalga, uydu, interaktif video, ses teybi teyp, ses konferans, CD-ROM ve artan bir şekilde bilgisayar ağları, e-mail ve internet teknolojisi kullanılarak sunulmaktadır (Alkan vd., 2002).

Aşağıdaki tabloda uzaktan eğitim çeşitleri kategoriler halinde gösterilmektedir.

Tablo 1.1 Uzaktan Eğitim Kategorileri

		EĞİTMEN / ÖĞRENCİ		
		Aynı mekanda	Bir kısmı aynı bir kısmı farklı mekanda	Tamamen farklı bir mekanda
ZAMAN	Zamandan bağımsız			A
	Zamandan yarı bağımsız	D	E	B
	Zaman bağımlı			C

Tablo 1.1' de görüldüğü gibi; "A", eğitmen ve öğrencinin hiçbir şekilde karşılaşmadığı, bir başka deyişle eğitimin yer ve zamandan bağımsız olarak yürütüldüğü durumdur. Bu tür uzaktan eğitimde ders içeriğinin dağıtılması için Dünya Çapında Ağ (World Wide Web - WWW), iletişim için ise e-posta kullanılabilir.

"B", eğitimin tamamen yerden bağımsız, fakat zamana ise yarı bağımlı olarak yürütüldüğü durumdur. Bu tür uzaktan eğitimde, karşılaşılan özel bir problemi çözmek ya da ders kapsamında yer alan bir soruyu cevaplandırmak için Internet Bağlantılı Sohbet (Internet Relay Chat - IRC) gibi etkileşimli Web araçları kullanılabilir.

"C", eğitimin tamamen yerden bağımsız, ancak zamana tam bağımlı olarak yürütüldüğü durumdur. Karşılıklı olarak soruların sorulduğu ve cevaplandığı video konferans sistemi bu tür uzaktan eğitim çalışmalarında kullanılabilir.

"D", eğitimin bir kampus içinde elektronik tartışma destekli olarak yüz yüze sınıf ortamında yürütüldüğü durumdur.

"E", eğitimin bir kısmının yüz yüze gerçekleştirildiği (yer/zaman tam bağımlı), bir kısmının ise tamamen uzaktan verildiği (yer/zaman bağımsız)

durumdur. Genel olarak, programın başlangıç kısmı ve sonunda yer alan sınav aşamaları yüz yüze gerçekleştirilirken, ara aşamalar "A" durumundaki gibi yürütülmektedir (Lawhead, 1997).

Başka bir bakış açısıyla uzaktan eğitimi, dönemler bazında ele alan Taylor (1992), uzaktan eğitimi nesillere ayırarak sınıflandırmıştır. Yapılan bu sınıflandırmaya baktığımızda dört nesil uzaktan eğitim olduğu görülmektedir. Yine Taylor (1992), bunları şu başlıklarla incelemiştir.

a) Birinci Nesil Uzaktan Eğitim: Bu nesilde kullanılan uzaktan eğitim modeli, posta yoluyla yapılan eğitimidir.

b) İkinci Nesil Uzaktan Eğitim: Çoklu-ortam modeli kullanılarak yapılan uzaktan eğitimidir. Bu dönemde; video-kasetler, ses kasetleri, bilgisayar destekli ders sistemleri ve etkileşimli videonun kullanıldığı görülmektedir.

c) Üçüncü Nesil Uzaktan Eğitim: Bu modellere “Tele-öğrenme modeli” de denmektedir. (Taylor, 1992; Pelton, 1991). Bu nesil uzaktan eğitim, tele-konferans, video-konferans gibi bilgi teknolojilerinin kullanımı üzerinde temellendirilmiştir.

d) Dördüncü Nesil Uzaktan Eğitim: “Esnek Öğrenme Modeli” adıyla ortaya çıkan eğitimidir. Bu dönem www üzerinden öğrenme-öğretme kaynaklarına yaygın erişime ve bu ortamlardan eğitsel amaçlı olarak yararlanılmasına işaret etmektedir (Taylor, 1995).

Uzaktan eğitim uygulamalarında görülen bu değişimler aynı zamanda etkileşim vb. gibi onun önündeki engellerin ve sınırlılıkların da giderilmesine yol açmaktadır.

Bütün bu tanımlamalar ışığında, başlıca uzaktan eğitim ortamları olarak şunları sayabiliriz: Televizyon, ses konferansı, posta, ses kasetleri ve video, video kaset, CDRom ortamındaki videolar, fax, bilgisayar programları, elektronik ağlar vb.

Televizyon: Uzaktan eğitim dersleri, koaksiyel kablo TV sistemleri veya basım tabanlı materyallerle donatılmış diğer öğretimsel televizyon ağları aracılığıyla sunulur. Önceleri televizyon, tek-yönlü ses ve video iletişim yeteneğine sahip olduğundan uzaktan eğitim için düşük teknoloji yaklaşımı olarak göz önüne alınırlardı. Günümüzde ise öğretimsel TV pasif veya etkileşimli olabilir. Pasif eğitimsel televizyon, video kaset veya video tabanlı teknolojiler tarafından dağıtılan ön-üretimli programları kapsar. Buna karşın etkileşimli eğitimsel televizyon, izleyicinin veya canlı olarak bir öğretim elemanın veya paylaşımlı bir öğrenci sitesinin katılımı gibi olanaklara sahiptir (Alkan vd., 2002).

Ses Konferansı: Ses konferansı; ses, gelişmiş görüntü veya data iletimleri audiografik konferansla desteklenebilir. Ses konferansı tipik olarak iki veya daha fazla yerdeki kişileri birbirlerine bağlamak için kamu telefon sistemini kullanır. Daha büyük gruplar için ses konferansını geliştirmek, gürültü ve enterferansı ortadan kaldıran ilave aygıtlar kullanılarak yapılır. Sadece ses konferansının teknik araçları; telefon el setleri, hoparlörler veya mikrofonlar; çoklu etkileşimleri kolaylaştırmak için bir hoparlör v.b aygıtlardır.

Ses konferansı temelde gelişmiş bir telefon çağrısıdır. Bağlantılar, telefon şirketi tarafından sağlanan bir köprü ile telefon hatları veya uydu bağlantıları üzerinden gerçekleştirilir. Köprü, kesinti kontrolleri, gürültü filtreleme, sinyal servisi eşitleme gibi önemli fonksiyonları yerine getiren bir elemandır.

Posta: Posta dünya üzerinde iletişim dendiğinde ilk akla gelen haberleşme aracıdır. Buna paralel olarak, posta yoluyla yapılan uzaktan eğitim, bir öğretim olarak, kitle eğitim sisteminin en önemli parçasını oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu

eğitim, uzaktan eğitimin temeli olarak değerlendirilebilir. Zaten ilk uzaktan eğitim çalışmalarına bakıldığında bu yöntemin kullanıldığını söylenebilir.

Ses Kasetleri ve Radyo: Ses kasetleri basım tabanlı materyallerle donatılmış olup, öğretim elemanından öğrenciye tek-yönlü bir ses iletişimi sağlar. Öğrenciler ayrıca kaset kayıtları hazırlarlar. Yalnız bu çok nadir yapılan bir uygulamadır. Geri besleme genellikle yazılı veya nadir de olsa telefonla yapılır. Radyo yayını gibi öğretimsel ses araçları çoğunlukla basılı materyallere benzer kullanılır. Öğrenciler içeriği okuma yerine, dinleme yolunu seçerler. Radyo yayını yoluyla sunulan ders çalışması sık sık basım tabanlı materyallerle donatılır.

Video Kaset: Video kasetler, tek-yönlü video ve genellikle basım tabanlı materyallerle donatılmış öğreticiden öğrenciye ses ve görüntü iletişimi sağlar. Öğrenciler ilave video kayıtları hazırlamakta olup, geri besleme genellikle yazılı veya telefonla yapılır (Alkan vd., 2002).

CD-Rom Ortamındaki Videolar: Diğer bir uzaktan eğitim modeli ise, önceden kaydedilen ve internet üzerinden veya CD-ROM ile dağıtılan ders bilgilerine dayalı eğitimidir (<http://www.ntvmsnbc.com/news/198488.asp>:2003). Öğrencilere yazılımların kullanımı ile ilgili tümüyle bilgisayar ekranı görüntüsünden oluşan videolar verilmektedir. Her bir video bileşeninde öğrenciye uygulamalı derslerde verilen işletme problemleri bilgisayar ekranında klavye ve fare kullanılarak adım adım çözülmekte, yapılan işlemler öğrencilere sesli olarak da anlatılmaktadır (Mutlu vd., 2002). Sınavlar da yine bu eğitim modeline bağlı olarak sanal bir şekilde yapılmaktadır (<http://www.ntvmsnbc.com/news/198488.asp>:2003).

Fax: Fax, yazılı sayfaları dijital veri akımına dönüştüren bir doküman iletişim teknolojisidir. Yazı ve grafik içeren sayfa, dijital veriyi tekrar yazı formatına dönüştüren ve bir kopyasını alan bir alıcı aygıtı standart telefon devreleri yoluyla gönderilir. Fax makineleri başlıca etkileşimli TV veya yazışma biçimindeki uzaktan eğitim programlarını desteklemek için çok sık kullanılmaktadır.

Bilgisayar Programları: Son yıllarda, eğitimciler bilgisayar programlarının hızlı bir şekilde gelişmesine, kişisel bilgisayarların işlemci güçlerinin olağanüstü bir şekilde artışına, ve manyetik kayıt teknolojisindeki göze çarpan ilerlemelere tanık olmaktadır. Bu gelişmeler bilgisayarı uzaktan eğitimde, öğrencilere ulaşmada zaman ve mesafenin üstesinden gelen yeni ve etkileşimli bir ortam sağlayan dinamik bir güç haline getirmiştir (Alkan vd., 2002).

Elektronik Ağlar (Internet-Intranet): İletişimi kolaylaştırmak ve etkileşimi arttırmak amacıyla kullanılan internet, uzaktan eğitimde yaygın biçimde kullanılma özelliğine sahiptir. İnternet bu özelliği ile çok kısa zamanda diğer araç ve gereçleri gereksiz kılacağı görüşünü yaygınlaştırmıştır. (Kaya, 2002) bilgisayar konferansının kullanıldığı E-mail, Newsgroup, ve WWW gibi çok değişik ağ uygulamaları mevcuttur. Bu uygulamalar, yerel olarak laboratuvar, bina veya kampus yada kullanıcıların eşzamanlı veya eşzamansız olarak ses, video, yazı ve grafik iletişimlerini sağlamalarına izin veren geniş alan ağlarını (WAN-Internet) kullanır.

Intranet ise; tanım olarak kendi içinde birbirleriyle iletişim sağlayan ve dış ortamda internete bağlanabilen fakat dışarıdan –yani sisteme üye olmayan bir bilgisayardan- bu bilgisayarlara giriş yapılamayan sistemlerdir. Bu sistemler de uzaktan eğitimde, örneğin bir şirketteki çalışanların yada bir üniversitenin değişik birimlerinde bulunan laboratuvarlardaki öğrencilerin eğitimi için rahatlıkla kullanılabilir.

Cep Telefonu: Günümüz teknolojik imkanları ve özellikle 3G teknolojisi sayesinde cep telefonları da uzaktan eğitimin bir parçası haline geldi. İnternet ortamında sunulan bütün imkanlar cep telefonu ortamına da taşındı ya da taşınıyor.

2.5 Uzaktan Eğitimin Özellikleri

Zamandan ve mekandan bağımsız (Keegan, 1986) olarak ele aldığımız uzaktan eğitimin özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

a) Zamandan ve mekandan tasarruf: Eğitimin gerçekleştirildiği zaman diliminin büyük bir kısmında öğrenci ve öğretmen ayrı fiziksel mekanlarda bulunurlar.

b) İletişim araçlarının kullanımı: Öğrenci ve öğretim elemanı arasında ders esnasında iletişimi sağlamak amacıyla, bilgisayar, telefon, faks, teyp, video vb. gibi eğitsel araçlar kullanılır.

c) Materyal içeriği: Hazırlanan materyaller aracılığıyla kurs içeriği öğrenciye ulaştırılır (<http://www uluslararasıegitim.com/uzak/uenedir.asp:2003>).

d) 365 gün, 24 saat eğitim: Uzaktan eğitimde zaman kısıtlaması yoktur. Günün her saatinde eğitim verilebilir yada alınabilir.

e) Tamamen öğrenci ihtiyaçlarına göre dizayn edilebilen içerik: Hazırlanacak ders materyalleri öğrencinin istek ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak hazırlanabilir.

f) Eğitim planlamasında esneklik: Eğitim planlaması yapılırken verimliliği artıracak esneklikler yapılmalıdır.

g) Kişilerin gelişimlerinin takip edilip, değerlendirilmesi: Yapılacak sınavlarla öğrencinin durumu sık sık takip edilebilir.

h) Eğitimde standart maliyet avantajı: Eğitim için yapılan harcamalar uzaktan eğitimde çok aşağılara çekilebilir (http://www.btvizyon.com.tr/kulakcik.phtml?kulakcik_nox=39:2003).

i) Eğitimde eşitlik: Sağlanan eğitim olanaklarından her öğrenci eşit oranda yararlanabilir.

j) Pedagojik özellikler: Bilgi aktarmanın yanı sıra beceri kazandırmaya yönelik bir modellerde hazırlanmaktadır.

k) Etkileşimli olması: Öğitmenin, öğrencinin ve eğitim kurumunun iki yönlü iletişimi sağlanmaktadır.

2.6 Uzaktan Eğitimde Bilgisayarın Avantajları

Son yıllarda eğitimciler, bilgisayar ağının hızlı gelişimine, kişilere ait bilgisayar sayısındaki artışa ve manyetik depolama teknolojisindeki gelişime tanık oldular. Bu gelişmeler bilgisayarı uzaktan eğitim yönteminde önemli bir araç haline getirdi. Böylelikle öğrenciye ulaşmada bu yeni etkileşimli yöntem sayesinde zaman ve mesafe sorunu ortadan kalkmış oldu.

Bilgisayarın eğitime katkılarını şu şekilde sıralayabiliriz:

a) Bilgisayar tek başına öğrenmeyi gerçekleştirir. Kişiler herhangi bir öğretim elemanına gerek duymadan kendi başına çalışma imkanına sahiptir.

b) Bilgisayar bir multimedya aracıdır. İçerdiği grafik, yazılı materyal, ses ve görüntü özellikleri sayesinde diğer teknolojik imkanlardan faydalanılabilir. Bilgisayarla gerçekleştirilen eğitim ortamlarında etkileşimli (interaktif) video ve CD-ROM teknolojilerinden faydalanılabilir.

c) Bilgisayar, katılımı sağlayan bir araçtır. Çeşitli yazılım paketleri içeren bilgisayar sistemi oldukça esnek kullanımlı olmanın yanı sıra öğrenci denetimini de artırır.

d) Bilgisayar teknolojisi hızlı bir şekilde ilerlemektedir. Bir yandan yeni buluşlar ortaya çıkarken diğer yandan da fiyatlarda düşüş yaşanmaktadır.

e) Bilgisayar sayesinde erişim olanakları artmaktadır. Yerel, bölgesel ve ulusal ağ sayesinde, nerede oldukları önemli olmaksızın kişi ve kaynaklarla bağlantı sağlanabilir. Artık bir çok yüksek öğretim kurumu bilgisayar destekli lisans ve yüksek lisans programı sunmaktadır (<http://www.kobiline.com/elearn/index.asp>:2003).

2.7 Uzaktan Eğitimde Bilgisayarın Dezavantajları

Çok sayıda avantajı olmasına rağmen bilgisayarların bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Bunları da şu şekilde sıralayabiliriz:

a) Bilgisayar ağının geliştirilmesi oldukça masraflıdır. Kişiye ait bilgisayarların oldukça uygun fiyatta olması, hatta yazılım ve donanım pazarlarındaki fiyatların rekabet yüzünden oldukça düşük olmalarına karşılık, eğitim amacıyla ağ oluşturmak yada sistemi çalıştırma amacıyla satın alınan yazılım oldukça pahalıya mal olmaktadır.

b) Teknoloji hızlı bir şekilde değişmeye devam etmektedir. Buna paralel olarak bilgisayar teknolojisi de sürekli değişmektedir. Uzaktan eğitim görevlileri bu yeniliklere yoğunlaşarak, ihtiyacı karşılayabilecek seviyede bu teknolojiyen faydalanmak yerine hızla değişen teknolojiye göre kullandıkları ekipmanları da sürekli değiştirmektedirler.

c) Bilgisayar, 1960'lardan beri oldukça yaygın bir şekilde kullanılmasına rağmen hala bilgisayara yabancı insanlar mevcuttur.

d) Öğrencilerin bilgisayar eğitiminden verimli sonuç alabilmeleri için iyi bir şekilde motive edilmeleri ve bilgisayarı çalıştırma konusunda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmaları gerekmektedir (<http://www.kobiline.com/elearn/index.asp>:2003).

e) Öğrencilerin bilgisayar tabanlı bir öğretim ortamına dahil edilmeden önce bir bilgisayar işletimine dahil edilmeleri zorunluluğu vardır (Alkan vd., 2002).

2.8 Dünyada Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim, değişik şartlar ve beklentiler içerisinde bulunan bireylere eğitim imkanı sağlamada, bir seçenek olarak, dünyada hızla yaygınlaşan bir uygulama haline gelmiştir (Yüksel, 2002). Bunun sonucu olarak da, gelişmiş ülkeler, eğitim müfredatlarına, uzaktan eğitim teknolojilerini ve çalışmalarını hızlı bir biçimde katmışlardır.

Uzaktan eğitim 1900'li yılların ilk yarısında radyo, teyp gibi araçlarla desteklenmiş, televizyon ve sonrasında video ve bilgisayar iletişim sistemleri teknolojilerindeki çok hızlı gelişmeler paralelinde uygulamanın boyutları oldukça çeşitlenerek günümüze kadar ulaşmıştır.

Uluslararası veri şirketi IDC'nin tahminine göre, geniş imkanlarla cazipleşen uzaktan eğitim pazarının dünyada 2004 yılı sonunda 23 milyar Amerikan Dolarını aşması beklenmektedir (<http://www.ntvmsnbc.com/news/198488.asp>;2003).

Avrupa'ya baktığımızda; buradaki bilgi teknolojileri pazarının % 59'unu hizmetlerin (Pak, 2001) oluşturduğu görülmektedir. Bu hizmet süreci, ulusal ölçekte planlanan iletişim altyapılarının özellikle internet teknolojisi kullanılarak her vatandaş için erişilebilir hale gelmesi ile birlikte, bu altyapı üzerinden verilecek hizmetlerin yaygınlaştırılması ve toplumsal hayatın tüm bölümlerine dahil edilmesini içermektedir. Bu amaca yönelik çalışmalar, Aralık 1999 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından başlatılan eAvrupa Girişimi ile devam ettirilmektedir. (Pak, 2001).

Çalışmanın bu bölümünde bazı ülkelerdeki uzaktan eğitim uygulamalarına yer verilecektir.

Amerika Birleşik Devletleri: Dünyada uzaktan eğitim, 18. yüzyılda Boston’da verilen stenografi dersleriyle başladığı kabul edilmektedir. Bugüne dek teknoloji ile birlikte gelişen bu sistem, günümüzde elektronik ortama taşınarak “e-learning” yani “e-eğitim” adını almaktadır (<http://www.ntvmsnbc.com/news/198488.asp>:2003). Uzaktan eğitim alanındaki ilk girişimlerden bir diğeri, yine Boston’da “Evde Gelişmeyi Teşvik Derneği”nin kurulmasıdır. 1883 yılında “Correspondence University”nin kurulması mektupla öğretimin önemli aşamalarından biridir. Öte yandan, sanal üniversite fikrinin ilk olarak bu ülkede ortaya çıktığı ve hayata geçirildiği Derelioğlu ve Dağdaş (1998-1999) tarafından belirtilmektedir.

İngiltere: İngiltere’de Londra Üniversitesi’ni dışardan bitirmek isteyenlere yönelik düzenlenen programlar da uzaktan eğitimin öncül uygulaması olarak kabul edilmektedir. “National Extension College (NEC)”, 1974 yılında bugünkü anlamına yönelik önemli bir adım olan Açık Üniversitenin çekirdeğini oluşturur.

1960’da İngiliz Harold Wilson yönetimindeki İşçi Hükümeti “The University of Air” yani “Hava Üniversitesini” kurmuştur. Bu, daha sonra, şimdi Milton Keynes’de bulunan “Açık Üniversite” olmuştur. Bu üniversite İngiliz radyo ve televizyon işbirliği ile öğrencilere pek çok konuda diploma programları sunmak üzere kurulmuştur. 100 binin üzerinde öğrencinin kayıtlı olduğu “Açık Üniversite”, “Mega Üniversiteler” olarak da bilinen dünyanın en büyük 10 üniversitesi arasındadır (http://www.yenibir.com/articledisplay_yenibiryasam/0,,lmt~0@lc~1@viewid~174785,00.asp:2003).

1968 yılında kurulan Açık Üniversite (Open University), lisans, yüksek lisans, doktora diploma derecelerinde uzaktan eğitim yapan bir üniversitedir. Lisans dereceleri (BA gibi), Araştırma dereceleri (Bphil, Mphil, PhD), Yüksek Lisans (MA, MBA, MSc) alınabilmektedir. Toplam 91 başlıkta (Bachelor of Laws, Computing and Mathematical Science, Humanities with Art History and Literature, Natural Science with Chemistry, Social Policy, Technology gibi) unvan verilmektedir. Bu üniversitenin sertifika programları da mevcuttur. Eğitim için radyo, televizyon,

Internet, CD, video kaset, basılı dokümanlar vb. araçlar kullanılmaktadır (Varol, 1996).

Almanya: Almanya’da 1856 yılında başlayan uzaktan eğitim girişimleri daha sonra “Tele Colleg”, ”Schulfernsehn”, “FernUniversität” ve “Deutsch Institut Für Fernstudien” gibi günümüz uzaktan eğitim kurumlarına dönüşmüştür.

1974 yılında Almanya’da kurulan Hagen Uzaktan Eğitim Üniversitesi, İngiltere’deki Açık Üniversiteyi kendisine model almıştır. Hagen Uzaktan Eğitim Üniversitesi, işitsel ve görsel elektronik araçlar yardımı ile öğrencilerine hizmet götürmektedir. WDR Televizyonu’nun 3. Programında uydu üzerinden eğitim verilmektedir. Son yıllarda ders materyalleri için CD-ROM’lar hazırlanmakta ve öğrencilere gönderilmektedir. Lisans ve lisansüstü diploma programları yanında, sertifika programları da mevcuttur (Varol vd., 1999).

Fransa: Fransa’da 1907 yılında atılan adımdan sonra 1939 yılında resmi Uzaktan Eğitim Merkezi “Centre National D’enseignement A Distance” ismiyle kurulmuştur.

CNED, Fransa Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı uzaktan eğitim veren resmi bir kuruluş olup iletişim, bilgisayar teknolojileri gibi en son yenilik ve teknikleri kullanarak temel eğitim, mesleki eğitim ve formasyon ile yaşam boyu eğitim vermektedir.

Hollanda: Hollanda Açık Üniversitesi ilk öğrencilerini 1984 yılının Eylül ayında kabul etmiştir. 1985 yılında kanunla kurulan uzaktan açık yüksek öğrenime yönelik bağımsız hükümet bütçeli bir kurumdur. Açık üniversiteyi kurarken Hollanda hükümetinin amacı, her hangi resmi niteliklere aldırış etmeksizin, gerekli yetenek ve isteğe sahip bireylerin yüksek öğrenimden faydalanabilmelerini gerçekleştirmektir.

Açık üniversite hukuk, ekonomi, işletme ve kamu yönetimi, mühendislik, çevre bilimleri ile kültür çalışmaları ve sosyal bilimler alanında programlar ve eğitim

sunmaktadır. Hollanda Açık Üniversitesi tarafından kazanılan bir derece, yüksek öğrenimin diğer kurumlarından veya örgün eğitim veren üniversitelerden kazanılan bir dereceye eşittir.

Hollanda Açık Üniversitesi, Hollanda'da 18 bölgesel çalışma merkezi ağı ve 5 üniversite departmanı tarafından organize edilmektedir. Bundan başka açık üniversite, Belçika'da 6 çalışma merkezi ve yine Hollanda'da bir çalışma noktası ile bağlantılıdır.

Çin: Çin'de uzaktan eğitim 1950'li yıllarda mektupla eğitim ile başlamıştır 1970'li yılların sonuna doğru ülke çapında radyo ve televizyon üniversite ve kolejleri kurulmuştur. 1980'li yıllarda ise uydu ağı aracılığıyla uzaktan eğitim başlamıştır. 1990'larda bilgi teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla da bilgisayar destekli çoklu iletişim araçlarıyla ve iletişim ağı aracılığıyla uzaktan eğitim verilmeye başlanmıştır. Bununla birlikte; bu hizmet, uzaktan eğitimde çok daha hızlı gelişime imkan veren uydu eğitimiyle iç içe verilmeye başlanmıştır. Radyo ve televizyon üniversiteleri elektronik iletişim teknolojisi kullanan ilk üniversitelerdir. Temel görevleri, alt derece programlar sunmak ve mesleki-teknik, hizmet sektörü ve yaşam boyu eğitime yönelik programlar hazırlamaktır.

Ülkedeki radyo ve televizyon üniversitelerinin üçüncü düzey eğitim ve yönetimi ayrıntılı bir planlamayla yönetilmektedir. Edebiyat, hukuk, iktisat, tarım, mühendislik, sanat ve öğretmen eğitimi de içeren 468 program tesis edilmiştir.

Hükümet tarafından 21.yüzyıla doğru anahtar projelerden biri olarak modern uzaktan eğitim benimsenmiş ve desteklenmiş, eğitime yönelik eylem planı belirlenmiştir. 2010 yılına kadar da ülkenin eğitim ihtiyaçlarına ve yaşam boyu öğrenmeye cevap verecek tüm altyapı hizmetleri gerçekleştirilecektir. Çin'de şu anda hem ulusal hem de yerel anlamda hizmet veren 100'ün üzerinde eğitsel televizyon kanalı bulunmaktadır.

Çin’de bir başka uzaktan eğitim uygulaması da, farklı türlerde ve farklı düzeylerde temel eğitimin ihtiyaçlarını karşılayan öğretmen eğitim sistemidir.

Çin’de öğretmen eğitimi, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Hizmet öncesi eğitimi üniversiteler ve kolejler gibi dört yıllık eğitim kurumları, hizmet içi eğitimi ise eğitim enstitüleri ve öğretmenlere yönelik hizmetiçi eğitim okulları tarafından verilmektedir. Hizmet içi eğitim televizyon, mektup, uydu ve akşam okulları ile verilmektedir (Eğitim ve Teknoloji Dergisi, 2002).

2.9 Türkiye’de Uzaktan Eğitim

Türkiye’deki uzaktan eğitimin ilk uygulamalarının 1960’larda mektupla eğitim olarak başladığı görülmektedir. Daha sonra televizyon aracılığı ile Açık Öğretim Fakültesi uygulamasına geçilmiştir (<http://www.ntvmsnbc.com/news/198488.asp:2003>). 1996 yılında ODTÜ öncülüğünde internet üzerinden uzaktan eğitim uygulamaları başlamıştır.

Mektupla öğretime yıllarca önce başlayan Türkiye için, çok genel anlamda düşünüldüğünde, uzaktan eğitim konusunun çok yabancı olmadığı görülmektedir. Ancak, gelişen teknoloji, eğitimi; mektuptan web üzerinden etkileşimli eğitime kadar taşımıştır (<http://www.dexar.com/navi.html:2003>).

1927 -1960 yılları arası, bu alanda tartışma ve öneriler oluşturma evresini oluşturmaktadır. Bu yıllarda okuma yazmanın haberleşme yolu ile yaygınlaştırılması amaçlanmıştır. 1933-34 yıllarında mektupla öğretim kurslarının düzenlenmesi düşüncesi; 1950 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü çalışmaları; 1960 yılında orta dereceli meslek okulu mezunlarına üniversite olanağı sağlamak amacıyla kullanılan mektupla öğretim yöntemi bu yıllarda dikkat çeken uygulamalardır.

Yine uzaktan eğitim çalışmaları doğrultusunda, MEB tarafından 1961 yılında “Mektupla Öğretim Merkezi” kurularak öğretime başlanmış, bu çalışmalar 1966 yılında Genel Müdürlük düzeyinde örgütlenerek sistem örgün ve yaygın eğitim alanında yaygınlaştırılmıştır.

Ülkemizdeki bir diğer çalışma da, 1974 yılında “YAYKUR (mektupla öğretim)” diye adlandırılan ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmen yetiştirme amaçlı sürdürülen faaliyetler olmuştur. Bu da, ülkemizde etkin uygulanmaya başlanan, ilk gerçek bağlamda uzaktan eğitim çalışmaları olarak sayılmaktadır. Diğer taraftan; Anadolu Üniversitesi'nde Açık Öğretim Fakültesi'ne dönüştürülen uygulama sonucunda değişik alanlarda Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ile işbirliği şeklinde 1982 Yılı'ndan beri uzaktan eğitim yapılmaktadır (Kunç, 1994; Varol, 1997).

1980 ve 1990'lı yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak hizmet veren Okul Radyosu ve TV Okulu örgün eğitimi desteklerken, isteyen herkese yaygın eğitim olanağı sağlamıştır.

MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulmuş uzaktan eğitim veren kurumlar şunlardır (<http://www.firat.edu.tr/firattv/frtvuzakegt2.htm>:2003).

Açıköğretim Lisesi: 1992'de kurulmuştur, ortaöğretim diploması vermektedir.

Açıkilköğretim Okulu: 1997'de kurulmuştur. İlköğretim 6,7,8. sınıfların öğretimini verip ilköğretim diploması vermektedir.

Mesleki Teknik Açıköğretim Okulu: Mesleki alanda uzaktan eğitim yapıp sertifika veren okuldur.

Ülkemizde; 14 Aralık 1999 tarih ve 23906 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği çerçevesinde, 2000-2001 öğretim yılı ikinci yarısından itibaren uzaktan yükseköğretim uygulamalarına başlanmıştır. Uzaktan yükseköğretim uygulamaları, 1 Mart 2000 tarih ve 23980 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Enformatik Milli Komitesi Yönetmeliği çerçevesinde faaliyet gösteren **Enformatik Milli Komitesi (EMK)** tarafından yürütülmektedir. Uzaktan yükseköğretim uygulamaları, aşağıda sunulan süreç ve takvime göre gerçekleştirilmektedir.

a) Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği çerçevesinde ders almak isteyen istemci üniversiteler, İstemci Üniversite Talep Formu'nu doldurarak Yükseköğretim Kurulu'na başvurur.

b) Enformatik Milli Komitesi, istemci üniversitelerden gelen öneriler doğrultusunda öncelikle hangi alanlarda ve konularda ders ve program açmaya ihtiyaç olduğunu belirler.

c) Yukarıda belirlenen ya da bunun dışındaki program ve dersleri hazırlamak isteyen **sunucu üniversiteler**, önerilerini İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Ders Hazırlama İlkeleri'ne göre projelendirerek Yükseköğretim Kurulu'na başvurur. Bu başvuruda verilecek derslerin geniş içeriği, kredisi, programı, uygulamaya ilişkin özellikleri, kullanılacak kaynaklar, akademik takvim ve varsa çoklu ortam uygulamaları, video çekimleri, özel yazılımlar ve benzeri için istenen maddi destek belirtilir (Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği, Madde 9), örnek bir bölüm sunulur.

d) Sunulan proje, Enformatik Milli Komitesi tarafından incelenir ve değerlendirme sonuçları ilgili sunucu üniversitelere bildirilir.

e) Proje önerileri kabul edilen sunucu üniversiteler, projelerini tamamlayarak Yükseköğretim Kurulu'na gönderirler.

f) Gönderilen projeler İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Ders Hazırlama İlkeleri'ne uygunluğuna göre kredilendirilir. Kredilendirilen derslere (A) ve (B) ya da (C) notlarından biri verilir. Bu not, ders niteliği, niceliği, düzeni, etkileşimli örnek ve soruların kullanımı ve ayrıca öğrenmenin denetlenmesine yönelik öğelerin etkinliğinin EMK tarafından konunun uzmanlarını da içeren alt komisyonlarca takdir edilmesiyle oluşturulur.

Kredilendirilen dersler Yükseköğretim Kurulu tarafından tüm üniversitelere duyurulur. Daha önce talepte bulunmayan üniversiteler, istemci üniversite olarak Yükseköğretim Kurulu'na başvurarak kredilendirilen dersleri talep edebilir. Bu talep, sunucu üniversitenin olanaklarına göre değerlendirilir.

Kredilendirilen dersler, sunucu üniversite tarafından kredilendirmeyi izleyen en çok iki dönem içerisinde açılmak zorundadır. Sunucu, Yükseköğretim Kurulu'ndan destek alarak hazırladığı dersleri, yine Enformatik Milli Komitesi'nce belirlenecek en az sayıda eğitim-öğretim dönemi için açmakla yükümlüdür (<http://www.ii.metu.edu.tr/emk/index.htm>:2003).

Bugün ülkemizde üniversitelerimiz aracılığı ile bazı uzaktan eğitim çalışmaları sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda ön plana çıkan kurumlarla ilgili kısa bilgiler aşağıda verilmiştir (Varol vd., 2000).

Anadolu Üniversitesi: Türkiye’de modern bağlamda uzaktan öğretimi başlatan ilk üniversite kimliğini taşıyan Anadolu Üniversitesi; televizyon, web, video konferans vb sistemleri başarı ile uzaktan öğretim amacıyla kullanmaktadır. Öğrenci sayısı bakımından da dünyanın en büyük uzaktan öğretim veren üniversiteleri arasında üst sıralarda yer almaktadır.

Ülkemizdeki uzaktan eğitim uygulamalarına baktığımızda televizyon tabanlı uygulamalar ağırlık kazanmaktadır. Buna en iyi örnek Anadolu Üniversitesinin, MEB'e bağlı Açıköğretim Lisesi ve Açık İlköğretim Okulu uygulamalarıdır. TRT4 kanalında belirli saatlerde yayımlanan derslerle, öğrenci televizyon başına çekilmekte ve verilen dersleri izleme olanağına kavuşmaktadır. Ayrıca bu öğrencilere TV'de yayımlanan dersleri desteklemek ve dersleri kolayca izlenebilmeleri için ders materyali de gönderilmektedir. Anadolu Üniversitesi dünyadaki 10 açık üniversite arasında yer almaktadır.

Gazi Üniversitesi: Gazi Üniversitesinde iki program ile başlanan e-öğrenim, örgün öğretim de verilen ders içeriklerinin, metin, animasyon ve ses gibi Eğitim materyallerinin desteği ile zenginleştirilerek, Öğretim Yönetim Sistemi (LMS) üzerinden Uzaktan Eğitim programlarımıza kayıtlı öğrencilerimizin kullanımına sunulmuştur.

2006-2007 Eğitim Öğretim Yılında başlayan bilişim teknolojileri destekli uzaktan Eğitim Gazi Üniversitesi Uzaktan Eğitim Meslek Yüksek Okulu tarafından yürütülmektedir. Gazi Üniversitesi Uzaktan Eğitim Programları bünyesinde Bilgisayar Programcılığı, Bilgi Yönetimi, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, İşletme Yönetimi, Lojistik, Kontrol ve Otomasyon Teknolojisi, Perakende Satış ve Mağaza Yönetimi olmak üzere sekiz ön lisans programı bulundurmaktadır (<http://www.uemyo.gazi.edu.tr/index.php?id=99>).

Fırat Üniversitesi: Fırat Üniversitesinde, 25.03.1991 tarihinde, Fırat Üniversitesi Araştırma Fonu'na sunulan "Uydu Antenin Mikrobilgisayarlarla Yönlendirilmesi ve Yayın Aktarımı" adlı proje ile, üniversite bünyesinde 2 Ekim 1992'de kurulan bir yerel TV (FIRAT TV) vasıtasıyla üniversitede düzenlenen sempozyumlar, toplantılar, dersler vb. faaliyetler kampüs içi ve dışına yayımlanmıştır.

Fırat Üniversitesi Rektörlüğünün Genel Koordinatörlüğünde, Atatürk, Fırat, İnönü, Kafkas ve Yüzüncü Yıl Üniversitelerinin oluşturdukları “Ortak Girişim” aracılığı ile yürütülen ve GAP’tan sonra bölgedeki en büyük proje olan Doğu Anadolu Projesi (DAP) kapsamında, Doğu Anadolu Bölgesi’ndeki üniversiteler arasında uzaktan eğitim sisteminin kurulmasının gerekliliği 1998 Ağustos’unda Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında yer almıştır.

Bölgedeki üniversiteler arasında video konferans sistemi kurularak uzaktan eğitimin yürütülebilmesi için televizyon, radyo, kamera, uydu yayıncılığı vb yeni teknolojilerin kullanılması zorunludur. Fırat Televizyonu bu sistemin önemli bir parçası olarak kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Fırat Üniversitesi elemanları 1998 yılında Almanya’daki Bremen Üniversitesi ile ortak bir proje çalışması yaparak “Türkiye ve Özbekistan Arasında Uzaktan Eğitim ve Kontrol Teknolojisine Dayalı Yaklaşım” başlığını taşıyan proje hazırlamışlardır. Bu projenin temel olarak amacı; her iki üniversitenin öğretim elemanları beraber olarak, kontrol teknolojisine dayalı eğitimi, Türk Cumhuriyetlerinden Özbekistan’daki bir üniversitenin öğrencilerine öğretmek olarak belirlenmiştir.

Almanya Bremen Üniversitesi ile Fırat Üniversitesi elemanlarının hazırladıkları proje, Alman DAAD (Deutscher Akademischer Austausch Dienst) kurumuna sunulurken maddi destek talebinde bulunulmuştur (Varol, 1998).

Bilkent Üniversitesi: Bilkent Üniversitesi’nde ise, “Uzaktan Etkileşimli Eğitim” çerçevesinde öğrenciler bazı dersleri video konferans sistemi aracılığıyla Bilkent’in New York ofisinde bulunan profesörlerden izleyebilmektedirler. Uydu iletişim teknolojileriyle New York’a bağlanan video konferans sınıfı dersi izleyip sorular sorabilmektedir. Ayrıca Wall Street’teki mali kurumlar ve Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşlarda çalışan uzmanların seminerlerini dinleyebilmektedirler (Bilkent Üniv.Kılavuzu, 2001-2002).

Ankara Üniversitesi: Ankara Üniversitesi'nde uzaktan eğitime yönelik çalışmalar, 2001 yılı sonlarında bir araştırma projesi olarak başlamıştır. Ardından da, bu konudaki çalışmaları yürütmek üzere 2002 yılında Uzaktan Eğitim Merkezi kurulmuştur.

Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi (ANKUZEM), üniversitelere ve kuruluşlara uzaktan eğitim çözümleri sunmaktadır. IP Multicast teknolojilerine yoğunlaşan ANKUZEM, kendi uzaktan eğitim ve akıllı sınıf yazılımlarını geliştirmiştir. Merkez, 400 m²'lik stüdyosunda senkron ve asenkron eğitim içeriği geliştirilmesi ve yayımı faaliyetlerini yürütmektedir.

Ankara Üniversitesi'nin uzaktan eğitim sistemi için, yurtiçi ve yurtdışındaki pek çok örnek incelendikten sonra, özgün bir model oluşturulmuştur. Bu modelin temelinde "Akıllı Sınıf" kavramı yatmaktadır.

Akıllı Sınıflar, iletişim ve bilişim teknolojilerini kullanarak, uzak noktalardaki öğrencilerin tek bir sınıftaymışçasına dersi takip edebilmelerini sağlamaktadır. ANKUZEM, senkron ve asenkron entegre eğitim çözümleri geliştirmektedir (<http://www.ankuzem.ankara.edu.tr/about.html>:2008).

Selçuk Üniversitesi: 1998'de Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, radyo ve televizyon yayınlarını başlatmıştır. Model olarak Fırat Üniversitesine benzemektedir. Yerel yayın yapan televizyon aracılığı ile bazı ortak kültür dersleri televizyon aracılığı ile yayınlanmaktadır. Bu televizyon, hem eğitim hem de Konya İlinin problemlerini bilimsel platformlarda ele alarak çözüm bulmaya çalışmıştır.

Web tabanlı olarak, Selçuk Üniversitesi Uzaktan Eğitim Programı (Suzep) çerçevesinde, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk Dili, İngilizce ve online sınav modüllerinden oluşan web sayfası ile uzaktan eğitim çalışması yapmaktadır (<http://farabi.selcuk.edu.tr/suzep/index.html>:2004). Ayrıca yine bu üniversiteye bağlı

Teknik Eğitim Fakültesi’de bazı dersleri web üzerinden uzaktan eğitim olarak vermektedir (<http://farabi.selcuk.edu.tr/egitim/>:2004).

Büyük şehirlerimizde yer alan Üniversitelerimizin bazıları zaman zaman radyo ve/veya televizyon yayınları başlatmışlardır. Ancak RTÜK’ün uyarısı sonrasında kapatılmışlardır. Atatürk Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi İletişim Fakülteleri, radyo yayınları yapan Üniversitelerimiz arasında yer almışlardır. Diğer üniversitelerimizden bazıları da kısa dönemlerde deneme radyo yayınları yapmışlardır.

Ahmet Yesevi Üniversitesi: Üniversitede 1997 yılından itibaren “**Bilgi Teknolojileri Projesi**”nin bir parçası olarak Uydu Haberleşme Sistemi aracılığıyla “**Video -tele- Konferansla Uzaktan Eğitim**” uygulamasına geçilmiştir. Bu amaçla, Ankara ile Türkistan Şehirleri arasında Türksat 1-C uydusundan yararlanılarak 128 kbps kapasiteli bir uydu haberleşme sistemi kurulmuştur.

Ankara ve Türkistan’da oluşturulan elektronik stüdyo sınıflarında video-tele-konferans sistemi ile “**Eşzamanlı Etkileşimli Görüntülü Uzaktan Eğitim**” sistemine başlamıştır. 1997-1998 eğitim yılında Ekonomi, İşletme, Hukuk, Tarih, İlahiyat, Türk Dili ve Edebiyatı dallarında konferans şeklinde dersler verilmiştir. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesiyle yapılan bir anlaşma ile 1997-1998 öğretim yılında Eskişehir’den Türkistan Şehrine “**Pazarlama-Marketing**” dersi verilmiştir. Bu yöntemle öğrenciler derse, önce basılı ders kitaplarından ve özel hazırlanmış video kasetlerden hazırlanmakta ve daha sonra interaktif video -tele-konferans sistemi ile canlı olarak öğretim üyesi ile yüz yüze eğitimlerini sürdürmektedirler.

Ahmet Yesevi Üniversitesi ile Gazi Üniversitesi arasında yapılan bir anlaşma gereğince, video -tele- konferans sistemiyle 1999-2000 yılından itibaren İşletme Yüksek Lisans Programı açılmış olup Türkistan’daki öğrencilere derslerin çoğu Ankara’dan verilmektedir.

Harran Üniversitesi: Harran Üniversitesi kendi web sitesinde, eğitimde fırsat eşitliğini asgariye indirmek ve bazı bölümlerde var olan öğretim elemanı açığını azaltmaya yardımcı olmak amacıyla geliştirilen bir proje ile Türkiye’de ilk kez İstanbul Üniversitesi ile Harran Üniversitesi arasında eş zamanlı interaktif uzaktan eğitim sistemi kurulduğundan bahsetmektedir. İstanbul Üniversitesi’ndeki öğretim üyesi özel bir tahtada ders anlatırken; yazdıkları sesi ve görüntüsü özel bir teknoloji ile Harran Üniversitesindeki öğrencilere anında aktarılmaktadır. Öğrenciler dersi dinleyip, derse katılabilirlerken, öğretim üyesi de öğrencileri takip edip, öğrencilerin sorularını cevaplayabilmektedir. İstanbul Üniversitesi ile Harran Üniversitesi’ndeki öğrenciler aynı anda dersi dinleyebilmektedirler. Şu anda Fizik, Matematik ve iktisat bölümleri resmen interaktif eğitime başlamış durumdadır.

Üniversitelerimiz haricinde, ülkemizde, ticari yada kamusal alanda uzaktan eğitim alanında yapılan çalışmalar vardır. Bunlardan bir kaçı aşağıda ele alınmıştır.

Dijital televizyon yayıncılığının gelişmesiyle uydular üzerinden eğitim içerikli yayınlar da gün geçtikçe artmaktadır. Dexar, Türksat 1B uydusu üzerinde bulunan 24MHz kapasitede bir DVB taşıyıcısı üzerinde IP Multicast tekniği ile yayın yapmaktadır. Unidersite adındaki proje ile de, bir merkezden yapılan video, audio veya veri (data) yayınının tüm yurt sathına aynı anda 1.2Mbps-3Mbps aralığında temin eden platform İstanbul-Avcılar’da kurulmuştur. Unidersite Eylül 2000’de Ankara ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünde IP Multicast denemeleri gerçekleştirmiş ve uzaktan eğitim konusunda olası alternatifler konusunda bilgi aktarımı yapmıştır.

Tübitak-ODTÜ-Bilten İnternet teknolojileri ve Uygulamaları Grubu tarafından Matematik ve eğitim alanındaki uzman hocalarla birlikte, İnternet’ten Matematik alanında eğitim vermek üzere Matematik web sitesi “www.intermat.gen.tr” geliştirilmiştir. Intermat, multimedya teknolojilerini kullanarak İnternet üzerinden Matematik konusunda asenkron (eş zamansız) /

senkron (eş zamanlı) eğitim veren, hem öğrencinin hem de velinin faydalanacağı kaynakların bulunduğu çok amaçlı bir sitedir.

Matematik eğitiminde başka bir site olan www.meraklisina.com' da Matematik ve Fizik dersleri Internet üzerinden görsel ve deneysel malzemeler kullanılarak öğretilmekte, öğrenci sanal simülasyonlarla, deneylerle, öğretici oyunlarla öğrenme sürecine aktif olarak katılabilmektedir.

Ticari site olarak dershanelere yönelik www.okulum.com, şirketlere ve öğrencilere yönelik www.webokul.com ve firmalara yönelik olarak “<http://pws.prserve.net/MerinNeszCo>” örnek olarak verilebilir.

Yabancı bir siteden örnek vermek gerekirse, bedava olmasından dolayı www.fre skills.com'u vermek yerinde olacaktır. Bu sitede bilgisayar teknolojisindeki hemen tüm konular bulunabilmektedir. İstenilen eğitimi seçip, eğitimle ilgili bilgi notları pdf formatında bir dosya olarak bilgisayara indirilebilmektedir.

Test-Net (<http://intra.bilten.metu.edu.tr/testnet/>), Internet tabanlı on-line sınav sistemi, bir soru bankası, HTML formatında on-line soru yaratılmasına izin veren bir rehber, soru bankasında saklanan sorulardan on-line bir sınav oluşturabilen bir araç ve performans değerlendirme araçlarından oluşmaktadır.

Diğerleri: Yukarıda ismi geçmeyen ülkemizde hemen hemen tüm üniversitelerimizde uzaktan eğitim faaliyetleri başlamış yada başlamak üzeredir. Faaliyetleri konusunda diğerlerine göre “Sakarya Üniversitesi” ve “Mersin Üniversitesi” faaliyetleri ve bölüm çeşitliliği bakımında diğerlerine göre öne çıkmaktadır.

2.6 Web Tabanlı Uzaktan Eğitim

İnterneti, WWW ve Web browser (tarayıcı) ile kullanmak günümüzde daha zevkli hale geldiği görülmektedir. Web ortamının hyper (etkileşimli) bir ortam olması nedeniyle sayfalarında yazı, resim, grafik, ses, görüntü ve canlandırma sunulabilmektedir. Bu özellikleri nedeniyle web ortamında ilgili basamaklar izlenerek bilgi kaynaklarına ya da istenen kritik bilgilere ulaşılabilir. Ayrıca, öğrenci için oldukça önemsenen bilgileri saklama, işleme, istenildiği zamanda geri getirme ve kullanma bilginin yönetimi amacıyla işlevsel olarak kullanılmaktadır (Karaağaçlı, 2002). Şirket ya kuruluşlar açısından bakıldığında; bir kuruluş yada şirket kendi web sayfasını oluşturabildiği gibi, başkalarının bilgisayarındaki bir web sayfasına yada farklı bilgisayar sistemi tarafından hazırlanan sayfalara kolaylıkla erişim sağlayabilmektedir (<http://www.kobiline.com/elearn/index.asp>:2003).

WWW, eğitim ve öğretim için yepyeni imkânlar sunmaktadır. Uzaktan eğitimler WWW'dan faydalanarak içinde ders programının, alıştırmaların, edebiyat referansının ve kaynakçaların bulunduğu bir web sayfası oluşturabilmektedir. Ayrıca derste yararlı olabilecek bilgilere WWW ile erişilebilmekte ya da kütüphane kataloglarına erişim sağlanabilmektedir. Yine WWW ile; öğrenciler kendi aralarında iletişimi sağlayabilmek amacıyla özel web sayfaları hazırlayabilmekte, tartışma listeleri ya da listserv'e (haber grubu) bağlanabilmektedir. Web sayfaları ile öğrencinin doldurabileceği bir formun hazırlanması ve doldurulan formların alınması da oldukça kolay olmaktadır (<http://www.kobiline.com/elearn/index.asp>:2003).

World Wide Web'in kullanımı her geçen gün belirli oranlarda artış göstermektedir. 1995 yılındaki tahminlere göre %6'dan %20'ye artış gösterdiği görülmektedir. Daha sonraki yıllarda, bu oran %100'lere varan bir artış göstermekte, buda insanoğlunun internete olan ihtiyaç talebini göstermektedir. Bu şekilde artan kullanıcı trafiğine ilaveten web üzerinden benzeşimlerin geliştirilmesi, web server'ların yapılandırılması, ana sayfalar, dijital kaynaklar ile ilgili yapılandırılmalar en üst düzeye çıkarılmıştır.

Web Destekli Uzaktan Eğitim çalışmaları internetin ilk çıktığı yıllarda eğitim materyallerinin internet ortamında metin tabanlı sunumları ile başlamıştır. Bu dönemlerde hazırlanan eğitsel sitelerin, metin ağırlıklı bir elektronik kitap formunda olduğu görülmektedir. Asıl gelişme; internet, bilgisayar ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin web ortamına yansımaları sonucunda başlamıştır.

Web Destekli Uzaktan Eğitim, web'in teknolojik özelliklerinden yararlanılarak oluşturulan ve bilgisayar teknolojisi ile desteklenen bir öğretim programı olarak tanımlanmaktadır.

Bilgisayar destekli eğitim teknolojisinin sunduğu çoklu ortam (metin, ses, animasyon, video, etkileşim) araçlarının Web ortamına taşınması ile Web Destekli Uzaktan Eğitim çalışmaları daha da yaygınlaşmıştır. Bu sayede Web'in çekiciliği artmış ve eğitime görsel işitsel bir boyut kazandırılmıştır (Gülbüz vd., 2001). Web Destekli Uzaktan Eğitim materyalleri; zengin bilgi kaynağına ulaşma, bağlam içerisinde anlamlı ve etkileşimli bir ortam oluşturma, diğer insanlarla bilgi alışverişini sağlaması gibi imkanları sunmuştur. Bu durum, anlam belirsizliğini en aza indirmeye, karmaşık konuları tanınmasını sağlamaya ve sistemler arasında ilişkiler kurulmasına yardımcı olmuştur (Çalışkan, 2000).

Web Destekli Uzaktan Eğitimin en büyük avantajlarından biri de, öğrencinin verilen bilgi ya da kavramları kendi hızına uygun olarak, istediği kadar tekrar edebilmesidir (Harrison, 2002).

İnternetin öğretim sürecinde kullanılması ile sınıflar öğreticinin rehber olduğu, işbirlikçi öğrenmenin gerçekleştiği ortamlara dönüştürülebilir. Öğreticinin rolü, öğrenciye bilgiyi ezberlemesi için anlatan değil, yönlendiren, öğrenciye bilgiye ulaşması için kolaylıklar sağlayan kişi olarak değişmiştir (Karahana, 2001).

İnternetin uzaktan eğitime sağladığı önemli getirilerden birisi, kıran kırana rekabet ortamı yaratmasıdır (Bingöl, 2000). Bu rekabet, eğitsel içeriklerin çok daha kaliteli olmasını sağlayacaktır.

2.10.1 Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Temel Özellikleri

Web ve ilişkili teknolojiler kullanılarak eğitimin tamamı veya belirli bir bölümü öğrencilere ulaştırılmaktadır (Çağıltay vd., 2001). Web tabanlı öğretim; bilginin bilgisayar, modem ve telefon hatları ile öğrenciye ulaştırılmasıdır (French, 1999) Web tabanlı öğretimle benzer bazı terimler de kullanılmaktadır Bunlara örnek olarak çevrimiçi (online) eğitim, internette eğitim, sanal sınıflar, e-öğrenme vb. verilebilir. Bunların her biri web tabanlı öğretimin birer parçası sayılabilir.

Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin web üzerindeki basit eğitim içeriklerinden ayrılabilmesi için sahip olması gereken temel özellikler vardır. Bu özellikler eğitim sisteminin amacına ve hedef kitlesine göre kimi zaman değişiklikler gösterse de genel hatlarıyla aşağıdaki fonksiyonları içermelidir (Aslantürk, 2002, ss. 11-13; Carr ve Farley, 2003, ss. 408-413; Özen ve Kahraman 2001, ss. 94-97).

1. Kullanıcıların tanımlanması ve yönetilmesi: Geniş alan ağları, yerel ağlar ya da Internet üzerinden yayın yapan WTUES'ler genel erişime açık bir yapıya sahip olabilmektedir. Ancak eğitim içeriklerinin herkes tarafından görüntülenmesi istenmeyebilir. Belirli kullanıcı grup ve hakları doğrultusunda sisteme giriş yetkisi verilmek istendiği durumlarda WTUES'lerin, kullanıcı tanımlayabilir ve yönetebilir bir yapıda olması gerekmektedir.

2. Ders içeriklerinin hazırlanması: WTUE'nin temelini oluşturan ders içeriklerinin hazırlanması ya da hazırlanmış içeriklerin Web ortamına aktarılması sistem içerisinden yapılabilmelidir. Hazır bir şablon kullanılabileceği gibi, içeriğin oluşturulmasında farklı programları da kullanmak mümkündür.

3. Derslerin yönetilmesi: Öğrenci ders yüklerinin kontrol edilmesi, hangi dönem hangi dersi almaları gerektiği ya da hangi dersi aldıkları gibi bilgilerin takip edilebilmesi gerekmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında öğrencinin belirli bir programı

takip etmesi ve bitirmesi sağlanabilir. Bu sayede sistem genelinde aktif olan derslerin kullanım yoğunluğu da takip edilmiş olmaktadır.

4. Öğrenciye özel programların açılması: WTUE'nin en önemli avantajlarından birinin esneklik olduğundan daha önce bahsetmiştik. Bu esneklik öğrenciye özel programların oluşturulabilmesiyle ön plana çıkan bir özellik haline gelmektedir. Eğitim programı zamandan bağımsız olarak tasarlanabildiğinden, dönemlik, aylık hatta haftalık ders yükleri farklı şekilde belirlenebilir. Seçmeli derslerin sınıf mevcuduna göre açılıp açılmama durumu gibi sorunlar bu sistemde yer almaz.

5. Ödev ve proje verilmesi/teslimi: Öğrencilere ödev ve projelerin verilmesi, bu çalışmalar ile ilgili içerik ve açıklamaların öğrencilere aktarılması, tamamlanan çalışmaların toplanıp değerlendirilmesi gibi işlemlerin yapılabilmesi gerekmektedir. Tüm bu işlemlerin tek bir merkezden yapılması, sorumlu kişilerin üzerindeki iş yükünü azaltacağı gibi, sürece de hız kazandıracaktır.

6. Sınav ve testlerin hazırlanması ve uygulanması: WTUE uygulamalarında dönem içinde aktarılan bilginin öğrenci tarafından ne derecede alınabildiği ortaya konmalıdır. Bütün eğitim sistemlerinde olduğu gibi WTUE'de de bu çalışma sınav ve testler yoluyla yapılmaktadır. Proje teslimi şeklinde değerlendirilecek ders programlarında bu yöntemler uygulanmayabilir. Bu çalışmalarda iki farklı yöntem genel olarak tercih edilmektedir. Bunlardan biri dönem/eğitim sonunda öğrencilerin bir merkezde toplanarak sınava tabi tutulmalarıdır. Bu sistem farklı ülkelerden sisteme dahil olan kullanıcılar için uygun bir yöntem değildir. Bu durumda çevrimiçi sınavlar devreye girmektedir. Öğrenciler terminaller yardımıyla merkezden gelen soruları yanıtlamaktadırlar. İki yöntemin beraber kullanıldığı sistemler de mevcuttur. Her iki yöntemde de (ya da ikisini de uygulayan sistemlerde) eğitim süresince öğrencinin kendi bilgi düzeyini test etmesi gerekmektedir. Genel değerlendirmede kullanılacak testlerin yanı sıra, sadece deneme amaçlı olarak testlerin oluşturulabilmesi ve bu testlerin eğitim sistemi üzerinden öğrenciye sunulabilmesi de gerekmektedir.

7. Öğrenci davranışlarının izlenmesi ve incelenmesi: WTUES'leri başarıya taşıyacak en önemli çalışmalardan biri şüphesiz sistemin ne derece etkin kullanıldığının gözlenebilmesidir. Bunun yolu kullanıcıların sistem içerisinde davranışlarının izlenebilmesinden geçer. Öğrencilerin günün hangi saatinde sistemden ne ölçüde yararlandıkları, hangi ders içeriklerinde ne kadar vakit geçirdikleri gibi bilgilerin sistem üzerinden takip edilebilmesi gerekmektedir. Elde edilen verilerin belirli istatistiki bilgiler halinde sorumlu kişilere aktarılması yine sistemin sorumluluğunda olmalıdır.

8. Öğrencilerin başarı durumlarının değerlendirilmesi: Eğitimin sonunda hem sistemin başarısını, hem de öğrencinin başarısını öğrenci başarı durum değerlendirmesi ortaya koyacaktır. Bu değerlendirme aynı zamanda, diploma, sertifikasyon ya da başarı belgesine öğrencinin hak sahibi olup olmadığını da belirleyecektir. Başarı durumlarının değerlendirilmesi eğitim programında daha sonraki aşamalarda ön koşulun yerine getirilip getirilmediğinin de bir göstergesi olacaktır. Tüm bu çalışmalar sistemin sorumlulukları arasında yer almaktadır.

9. Etkileşimli iletişim ortamlarının oluşturulması ve yönetilmesi: WTUE'nin önemli avantajlarından birisi de birçok değişik Internet tabanlı iletişim sistemini kendi bünyesinde barındırıyor olmasıdır. Tartışma grupları, sohbet odaları, akışkan video ve ses aktarımı, Flash gibi kullanıcı etkileşimi sağlayabilecek ara yüz teknolojilerinden en üst düzeyde fayda sağlanması, sistemin sahip olması gereken özelliklerin başında gelmelidir.

2.10.2 Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Avantajları

Bu tür bir eğitimin avantajları şunlardır:

a) Kurumlar ve bölgeler arasında belirli bir denge sağlanması ile fırsat eşitliği olabildiğince en üst düzeye çıkarılmaktadır.

b) Eğitimde kaliteli ve ileri düzeyde bir standart oluşturulmaktadır.

c) Ders, seminer, konferans, kurs ve benzeri eğitim materyallerinin aktarımında maksimum verime minimum maliyetle ulaşılmaktadır.

d) Bilgiler, kolaylıkla ve etkinlikle değiştirilebilmektedir.

f) Bilgi ve beceriler, herkes tarafından rahatlıkla kullanılabilir.

g) Kullanılan veri tabanı kontrol edilebilir durumdadır.

h) Sadece yazılı metin şeklinde değil; ses, renk, interaktiflik, animasyon, simülasyon gibi algılamayı ve öğrenmeyi zevkli ve kolay hale getiren görsel ve işitsel araçlar da eklenmektedir.

i) Çok yönlü haberleşme sağlanmaktadır.

j) Farklı kuruluşlardaki öğretim elemanlarının karşılıklı işbirliği yapmaları ile etkin bir eğitim desteği sağlanmaktadır.

k) Bilgilerin akılda kalıcılığı artırılmaktadır.

l) Zaman daha iyi şekilde değerlendirilmektedir.

m) Grup içindeki kişilerin pasifliği azaltılmakta, bireysel öğrenme sorumluluğu ve yaratıcılık artırılmaktadır (<http://www.turkkod.htm/egitim.htm>:2004).

n) Eğitim, tek merkezden tüm dünyaya yayılmaktadır.

o) Postalama masrafı ortadan kalkmıştır. Bilgi dağıtımı baskı ve taşıma masrafları sıfırlanmış olarak internet üzerinden yapılmaktadır.

ö) Bir servisten tüm bilgi düzeltilip güncelleştirilmektedir,

p) Öğrenciler geri bildirimlerini kolayca yapmaktadırlar.

2.10.3 Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Dezavantajları

Her uzaktan eğitim metodunda olduğu gibi web tabanlı uzaktan eğitimde de bazı dezavantajlar görülmektedir. Bunlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Öğretmen ve öğrencilerin internet tabanlı eğitim araçlarının kullanımında ve hazırlanmasında pedagojik açıdan bilgi eksiklikleri bulunmaktadır.

b) Bu eğitim modelinde teknik destek elemanına ihtiyaç duyulmaktadır.

c) Bilgiye ulaşım olanaklarının herhangi bir nedenle değişmesi veya internet olanaklarının iyileştirilmemesi sonucu iletişimde etkinsizlik oluşmaktadır.

d) Öğrencilerde dinlenme, eğlenme zamanlarının büyük bir bölümünü bilgisayar başında geçirmeleri ve sosyal ortamlara girememeleri sonucu; yalnızlık ve uyumsuzluk davranışları oluşmaktadır.

f) Beceri ve tutuma yönelik davranışların gelişimine katkıda bulunmamaktadır.

g) Kişilerin sürekli internet üzerinde olması sosyal ilişkileri zayıflattığından dolayı aile hayatı da olumsuz etkilenmektedir.

h) Öğrenme ortamlarında önemli görülen yüz yüze etkileşim ortam ve olanaklarından yararlanılamamaktadır.

i) Kendi kendine çalışma alışkanlığı olmayan ve bu yeteneğini geliştirmemiş bireyler için planlama zorluğu yaratmaktadır.

k) Laboratuvar, atölye gibi uygulama ağırlıklı konuların işlenmesinde sıkıntı yaratmaktadır.

l) Öğrenci sayısındaki fazlalık nedeni ile iletişimde sorunlar oluşmaktadır.

2.10.4 Web Tabanlı Eğitimin Altyapısı

İnternet'in sürekli ve hızlı bir şekilde gelişmesi sadece görünür sayfaların canlılığı ile değil altyapısındaki değişimlerde göze batmaktadır. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak sürekli gelişen alt yapı teknolojileri sayesinde günden güne daha hızlı ve daha ekonomik bir internet erişimi sağlanmaktadır. Bu gelişime paralel olarak internetin günlük hayatımızda da çok hızlı bir yer edindiği görülmektedir.

İnternet altyapısı olarak ilk göze çarpan, Türkiye'de Telekom'un hizmeti olan telefon hatları, ADSL, Kablo Net, doğrudan bağlantı ve uydu hizmetleri görülmektedir.

İnternetin, bilgi teknolojileri alt yapısını incelediğimizde karşımıza ilk olarak, görsel yönden çok zengin hazırlanmış göze hoş gelen siteler gelmektedir. Bunun haricinde çok sık kullanılan diğer bilgi teknolojileri de sırayla şunlardır: Elektronik posta, haber grupları, digital saklama ortamları, video konferans.

İnternet tabanlı eğitim ile diğer uzaktan eğitim sistemleri arasındaki farklılıklar şu şekilde sıralanabilir:

a) İnternet aracılığıyla eğitim merkezleri ve yüksek okullar bilgiyi geniş bir ölçüğe (tüm dünyaya) yaymaktadırlar. Öğrenciler, çok uzak bir coğrafyadan istedikleri zaman ders alabilmekte, kendilerine gelen e-postalara ulaşabilmekte, öğretim üyeleri ve diğer öğrencilerle iletişimi gerçekleştiren ve teşvik eden sohbetler etmektedir.

b) İnternet, posta masraflarını azaltmaktadır. Baskı ya da ulaştırma ücreti ödemeksizin sayfaların dağıtımına olanak sağlamaktadır.

c) Tüm öğrenenlerin yararlandığı bilgileri internet ile tek bir sunucu kullanarak düzeltmek yada güncellemek mümkündür. Yeni materyal ya da bilgiler istenildiği zaman eklenebilir ve öğrenciler bu değişiklikleri anında görebilirler.

d) İnternet; metin, resim ve video gibi öğrenmeyi zenginleştiren ve eğlenceli yaşantılar sağlayan öğretim ve öğrenme araçları ile etkileşim olanağı sağlamaktadır.

f) İnternet, karşılıklı yazışma olanağı sağlamaktadır. Öğrenciler projeleri paylaşarak, ödevlerini hazırlayabilir, mesaj ve düşüncelerini postalayabilir ve yaşantılarını bir ders saatinden daha uzun süreliğine paylaşabilirler.

2.10.5 Web Tabanlı Uzaktan Eğitimde Ders Sunumu

Uzaktan eğitim uygulamalarında dikkat edilmesi gereken başlıca konulardan birisi dersin sunum teknikleridir. Sadece ders içeriğini hazırlayıp bunu düzensiz bir şekilde web ortamına yerleştirmek, dersin sunum tarzını hiç dikkate almamak, eğitim sürecini etkileyecektir. Dolayısıyla ders içeriğinin verilmesi uzaktan eğitimin önemli bir yönü olmakla birlikte, programların sağlıklı bir şekilde ilerlemesi için bir takım görevlerin de yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu görevleri şöyle sıralayabiliriz:

a) Kullanıcıların tanımlanması ve yönetilmesi: Web tabanlı uzaktan eğitimde, ders içerikleri internete ya da yerel bir ağa açık olan tek bir Web ara yüzünden sunulmaktadır. Ancak çoğu zaman bu ağa dahil olan herkesin, derslere de dahil olması söz konusu değildir. Dolayısıyla, bu Web sitesine erişim hakkı olan kimselerden, derslerle ilgili olanlarının seçilmesi ve yönetilmesi söz konusudur.

b) İletişim ortamının sağlanması ve araçların yönetilmesi: Sistem kullanıcıları arasında iletişimi sağlamak üzere farklı araçlar vardır; tartışma listeleri, sohbet odaları, e-posta listeleri, bireysel e-postalar.. vs. Bu araçların etkin bir biçimde kullanılmaları, güncelleme, geliştirme gibi bir takım işlerin yapılması gerekmektedir.

c) Ders içeriklerinin hazırlanması: Bazen ders içeriklerinin hazırlanması, basit Web sayfaları oluşturmak ve bunlar arasında bağlantıları tanımlamaktan daha karmaşık olmaktadır. Özellikle Akıllı Öğretim Sistemi (Intelligent Tutoring System) bulunan programlarda, ders içerikleri ile ilgili bir takım meta verilerinin de saklanması gerekliliği vardır. Bu bağlamda, ders içeriklerinin hazırlanması aşamasında da yerine getirilmesi gereken bazı işler söz konusudur. Söz konusu işler aşağıda detaylıca ele alınmıştır:

d) Ders içeriklerinin dinamik yapısının getirdiği gereksinimler: Ders içeriklerinin yenilenmesi, ders programlarının hazırlanıp sunulması, derslerle ilgili ödevlerin verilmesi, toplanması ve değerlendirilmesi, öğrencilere başarılarına göre farklı içeriklerin dinamik olarak hazırlanması gibi zorunluluklar vardır.

e) Öğrenciye özel programların hazırlanması: Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin kişi bazında özelleştirilebilir olması önemli bir esneklik sağlamaktadır. Ancak bu esnekliğin sağlanabilmesi, statik web sayfaları hazırlamaktan öte işler yapılmasını gerektirir.

f) Öğrenci başarılarının sürekli olarak değerlendirilmesi: Öğrencilerin başarılarının hem sistem tarafından, hem dersin öğretmeni tarafından, hem de öğrencinin kendisi tarafından gözlemlenmesi gerekmektedir. Bu da bir takım raporlamaların, öğrencinin ders programının neresinde olduğu gibi bilgilerin toplanması ..vb işlerin yapılmasını gerektirir (Aslantürk, 2002).

2.10.6 Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Planlaması ve Süreci

WWW tabanlı bir eğitim sitesinin hazırlanması çok zahmetli bir iştir. Sitenin planlanmasında geçen süre çok olmasıyla birlikte, site hayata geçtikten sonra onu güncel tutmak için sarf edilen gayret de çok fazla olmaktadır. Bir eğitim sitesinin planlanmasından, yayınlanmasından sonraki dönemine kadar geçen süreç şu başlıklar altında toplanabilir.

Amaç ve Hedefin Belirlenmesi: Bir WWW sitesi oluşturulmaya başlanmadan önce amacın ne olduğu ve bu sitenin kime yönelik olacağı öncelikle belirlenmelidir. Bu öğretimin düzeyi, hangi grup ve kişilere verileceği (öğrenci, çalışan) belirlenmelidir. Ulaşılabilecek olan kitle belirlendikten sonra, bu kitleye ne gibi eğitimlerin verileceği ve nasıl verileceği tartışılmalıdır.

Araştırmanın Yapılması: Amaç ve hitap edilecek kitle belirlendikten sonra, bu konuda bugüne kadar yapılmış çalışmalar gözden geçirilmelidir. Bu araştırma bize belki de ilk olmanın avantajını sağlayacaktır. Yapılacak site konusunun ilk örneği olmalıdır. Rekabet şartları gözden geçirilmelidir. Bu konuda hedef kitleye uygulanacak bir anket çalışması çok faydalı olacaktır. Hedef kitlenin davranışları, nelerden hoşlandıkları, öğretmenlerle ilişkileri, gittiği okullarda bu konuda ne gibi eğitimleri aldıkları, mevcut bilgileri vb. bir analize tabi tutulmalıdır. Bu tip bir araştırma, sitede kullanılacak materyallerin neler olabileceği konusunda yardımcı olacaktır.

İşbirliği Yapılması: Hazırlanacak sitenin amaç ve hedefine göre, eğitim kurumlarınca, akademik ve bilgisayar departmanları ile temasa geçilmeli, gerekli görüş ve önerileri alınmalıdır.

Materyallerin ve Derslerin Hazırlanması: Verilecek eğitimin içeriğine ve hedef kitleye bağlı olarak, metin, ses, görüntü, yardımcı linkler, oyunlar vb. materyaller hazırlanmalıdır. Eğitici, öğretici ve elektronik kaynakların sanal ortamda,

öğrenciler ile tam olarak buluşturulması sağlanmalıdır. Materyaller seçilirken birbirleriyle arasında etkileşim sağlanmalı ve başarıyı arttırabilmelidir. Siteye konulacak materyaller eğitici olmalı ve öğrenci ile yüz yüze görüştürmeyi gerektirmemelidir.

Materyallerin özellikleri şunlar olmalıdır:

- a) Canlı, öğretici, akademik temelli, hitap edilen kitle tarafından kolayca kullanılabilen, konunun içeriğine hakim ve ilginç olmalıdır,
- b) Efektif olarak yönetilebilmeli, kolayca ulaşılabilmelidir,
- c) Kullanım kolaylığı olmalıdır,
- d) Görüntüleme, değerlendirme ve feed-back mekanizmalarıyla desteklenmelidir.

Uygulama ve teoriyi bağdaştıran, her iki alanda da en son teknolojiyi yansıtan ders ve konulara yer verilmelidir. Konuyu mümkün olduğunca çabuk öğretebilen modüler bazda eğitim olanakları sağlanmalıdır.

Dersler mümkünse haftalara bölünerek verilmeli, öğrenciler daha önceki derslere geçmişten ulaşabilmelidir. Bölümler halinde verilecek derslerde dersin işlenmesiyle ilgili bilgi sayfası, ders içeriği sayfası, ders materyalleri sayfası, haftanın amacı, alıştırmalar, okuma ödevi, sıkça sorulan sorular gibi ders planı şeklinde bölümler olması faydalı olacaktır. Alıştırmalar öğrencinin konulardan anladığını test etmeli ve konuyu akılda tutmayı kolaylaştırıcı şekilde olmalıdır. Öğrenciye verilecek ev ödevleri, konuyu uygulamalı şekilde işlemesini ve anlamasını sağlamalıdır.

2.10.7 Web Sayfalarının Hazırlanması

Uzaktan Eğitimin verileceği derse yönelik en önemli aşamalardan birisi de dersin web üzerinde tasarım aşamasıdır. Tasarım işlemine, bir başka ifadeyle arayüz tasarımı da denilir.

2.10.7.1 Arayüz Tasarımı

Arayüz (Interface) genel bir ifade ile; bilgisayar ekranından kullanıcıya yansıyan ve kullanıcının eğitim programı ile etkileşimini sağlayan her türlü element olarak tanımlanabilir. Bu elementler; gezinti butonları, ders ya da konu başlıkları, yazı büyüklüğü ve karakteri, menüler, renkler, görsel ve işitsel materyaller vs. olabilir (B. Karbeyaz, 2006).

Arayüz hazırlama aşamasında, hazırlanan materyallere bağlı olarak tutarlı, esnek, konuyla ilişkili grafikler içeren, multimedya destekli sayfalar hazırlanmalıdır. Bu sayfalar konularla tam uyumlu bir şekilde olmalı, grafikler, slaytlar, elektronik beyaz tahta, ses, görüntü vb. gibi uygulamalarla konuların eğlendiriciliği sağlanmalı, anlamayı kolaylaştırmalı ve konularla tam olarak bütünleşmelidir. Gerekli bilgi ve dokümanların download edilebilmesine olanak sağlanmalıdır. İçerik hazırlanırken konunun kısa ve öz olarak verilmesine dikkat edilmeli ve fazla sıkacak ayrıntılara yer verilmemelidir. Sanal ortamdaki dersler devamlı güncel tutulmalı, Türkçe ve dil bilgisi kurallarına uyulmalı, dil akıcı olmalı ve konu yeterince işlenmelidir. Ders sayfalarının dizaynı, öğrencinin çalışırken rahatsız olmasını engelleyici ve anlatılan konuyla ilgili tüm ek bilgilere kolayca ulaşılabilir şekilde yapılmalıdır. Ayrıca bir site haritası ile öğrenci site hakkında bilgiye sahip olmalıdır.

Tüm yukarıda sayılan özelliklere paralel olarak, tasarım yaparken dikkat edilmesi gereken bazı kurallar aşağıda sıralanmıştır:

a) Uzaktan eğitim web sitesinin grafik tasarımı ve stili bitirilmiş ve kullanılabilir durumda olmalıdır.

b) Ders sunulan web sitesinin sayfaları rahat gezmeyi sağlayacak biçimde olmalı, bunu destekleyici grafik tasarımları olmalı, sayfanın kolay kullanılması için ileri-geri butonları olmalıdır.

c) Web sitesinde sunulan ders metinlerinin satırları bilgisayar ekran boyutunun %70-75'ini kapsayacak boyutta olmalı, sayfalar açık, sade, akıcı ve kısa olmalı, amaç bilgiyi en hızlı biçimde iletme özelliği taşımalıdır (Peters, 1997).

d) Ekran çözünürlüğü günümüzde çoğunlukla kullanılan 800*600 olmasına dikkat edilmelidir. Fakat diğer çözünürlüklerde de performansının iyi olmasına dikkat edilmelidir.

e) Ekran rengi gözü yorucu olmamalıdır (Örneğin kırmızı+siyah, mavi+yeşil, beyaz+sarı vb. olmamalıdır).

f) Verilen derslerde alt/iç sayfalara inilse bile web sayfasında standart korunmalıdır.

g) Fontlarda çok küçük ve çok büyük yazı tipleri kullanılmamalıdır.

h) Ders notları akıcı, sade ve anlaşılır olmalı, gereksiz ve karmaşık bilgilerden, jpeg, gif ve animasyonlardan kaçınılmalı kullanılan jpeg, gif, move, sound ve animasyonlar çözünürlüğe ve sayfa standartlarına uygun olmalıdır.

i) Ders verilen sitenin grafik tasarımı herkesin kullanımına uygun ve hızlı erişilebilir nitelik ve nicelikte olmalıdır.

2.10.7.2 Web Sayfalarında Animasyon Kullanımı

Animasyon, bir nesneyi hareket halinde gösteren bir çok durağan görüntü yaratmak ve bu görüntüleri hızla arka arkaya oynatarak nesnenin gerçekten hareket ettiğini düşünmemizi sağlamak şeklinde tanımlamaktadır (Elliot, ve Miller,1999).

Bilgisayar donanım ve yazılımlarının gelişmesi ile birlikte, yoğun bir emek gerektiren animasyon hazırlama süreci bir hayli kolaylaşmıştır. Günümüzde bu yazılımlar ile çok kısa sürede çeşitli animasyonlar üretilebilmektedir.

İnternet ortamının sağladığı görsel, işitsel ve etkileşimli materyaller, çoklu ortam (multimedia) olarak ifade edilmektedir. Multimedya; Birden fazla aracın(ortam) birleşik kullanımıyla sunulmak üzere tasarlanmış tek bir iş veya birkaç farklı ortamdaki araçtaki materyaller topluluğu olarak tanımlanabilir (<http://www.bote.odtu.edu.tr/ot/dictionary.htm>:2004).

Web animasyonlarının yararlarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- a) Kullanılan animasyonların içeriğinin düzgün olması öğrenmeyi etkin kılar.
- b) Düzenli bir laboratuvar ortamında oluşturulan deneyler çok kısa sürede bilgisayar animasyonları ile açıklanabilir.
- c) Deneyleri animasyon kullanılarak yapmak deney masraflarını düşürür.
- d) Riskli, pahalı materyallerin kullanımı yerine animasyonlar kullanılabilir.
- e) Öğrencilerin deneyler üzerindeki uyum problemi azaltılabilir.
- f) Konunun anlaşılmasına ilişkin geri bildirimler alınmasını sağlar.
- g) Kimyasal ve fiziksel olguların algılanmasını pekiştiren önemli bir araçtır.
- h) Öğrencilerin hızlı bir şekilde çok fazla bilgi sahibi olmalarına izin verir.
- i) Öğrencilerin hipotez üretmelerinde ve bu hipotezleri test etmelerinde yardımcı olur.
- j) Öğrencilerin etkileşimle en yüksek seviyede tanışmalarını sağlar.

k) Soyut konuları en önemli parçalardan ayırarak somutlaştırır ve gerçekliğin basit bir versiyonunu sunar. Örneğin biyolojide bir dna yapısının modellenmesi ile konu daha çekici bir anlatımla sunulabilir.

l) Pedagojik öğrenme sürecini standardize eder.

m) Öğrencilerin bilimsel araştırmalarda aktif rol almasını sağlayabilir.

n) Anlam belirsizliğini en aza indirger, karmaşık yapıların tanınmasına ve sistemler arasında ilişkiler kurulmasına yardımcı olur.

o) Problem çözümlerini teşvik eder ve geliştirir.

2.10.7.3 Öğrenci Kaynaklarının Eklenmesi

Hazırlanacak sayfalara, öğrencilere konular bazında seçim olanağı sağlayan linkler konulmalı, eğitici ve diğer öğrencilerle senkron ve asenkron iletişim için e-mail, IRC, forum ve e-groups eklentileri yapılmalıdır. Belirli zamanlarda tanınmış kişiler on-line chat ortamına çağırılmalı ve öğrencilerin bu gibi forumlara katılarak web sitesine ısınması sağlanmalıdır. Tartışma gruplarında öğrenciler konularda anlamadıklarını eğitici ve diğer öğrencilere sorabilmeli, konular etrafında bir tartışma ortamı sağlayabilmelidir. Konuyla ilgili hazırlayıcı ödevler, projeler, testler ve sınavlar hazırlanmalıdır. Sınav ve diğer ödev ve projelerin not ağırlıkları belirlenmelidir. Öğrenci işleri ve destek birimiyle öğrenci kendisiyle ilgili problemleri yanıtlayabilecek bir ortam bulabilmelidir. Erişim kontrolüyle birlikte sayfalar kişiselleştirilebilmelidir. Öğrenci sayfaya girdiğinde kendi aldığı derslerle ilgili linkleri bulabilmelidir. Öğrenciye konuyla ilgili kaynaklar (ders kaynakları, web ve sitede arama, sözlük, linkler, dijital kütüphane, download edilebilir dokümanlar) sağlanmalıdır. Ayrıca konularla ilgili Türkiye ve dünyada yaşanan olayları, günlük ve haftalık basın, sinema, sanat, bilgisayar kulüpleri, sanat gibi etkinlikleri anında iletilebilecek ilan tahtası gibi eklentilere yer verilmelidir. Öğrencilerin de kendi duyurularını yapabileceği ortam sağlanmalıdır.

2.10.7.4 Yazılım ve Veri Tabanı Desteğinin Verilmesi

Sitenin mutlaka veri tabanı bağlantısı içermesi ve bu veri tabanında, öğrencilerle ilgili kişisel bazda kayıtlar ve öğrencilerin notlarının saklanması sağlanmalıdır. Veri tabanına öğrenciler kendi kendine kayıt olabilmeli ve HTML(Hyper Text Markup Language) sayfa dizaynıyla birlikte kayıt işlemleri açıkça belirtilmelidir. Bu kayıtlara öğrenciler, veliler ve eğiticiler belirlenmiş erişim haklarıyla erişebilmeli ve ilgili kayıt ve bilgileri görüntüleyebilmelidir. Veri tabanındaki öğrenci, eğitici ve veli ile ilgili bilgiler yönetilebilmeli ve yazılım desteği ile bu bilgilerle ilgili istatistik raporları alınabilmelidir. Ayrıca yazılım desteğiyle sınav değerlendirmeleri, kayıt yönetimi, kayıt sonrası yönetim, veri tabanı ve site erişim prosedürleri yapılabilir.

2.10.7.5 Öğrenci Erişim Kontrolü

Kullanıcılara özel sayfaya erişim kontrolü bulunmalı, böylece öğrencinin sayfalara ne zaman eriştiği, sitede gezinirken neler yaptığı kontrol edilebilmelidir. Bu konuda bir log (kayıt defteri) tutulabilmelidir. Bu şekilde öğrencinin sınavları etkin bir şekilde değerlendirilebilmelidir. Ayrıca erişim kontrolü planlanırken ailenin de çocuğunu takip edeceği olanaklar sağlanmalıdır.

2.10.7.6 Öğrenci Bilgilerin Toplanması

Öğrenci tam bir takip altına alınmalıdır. Bunun için filtreleme mekanizmaları kullanılmalıdır. Böylece öğrencinin hangi zamanlar siteye geldiği ve sitede neler yaptığı izlenebilmelidir.

2.10.7.7 Deneme Aşaması

Site hazırlandıktan sonra ilk olarak beta testleri yapılmalı, daha sonra yayınlanarak son test işlemi bitirilerek site yayına geçirilmelidir.

2.10.7.8 Sitenin Güncel ve Kullanılabilir Tutulması

İnternet tabanlı eğitim sitesi hayata geçirildikten sonra, bu sitenin güncel tutulması konusu çok önemlidir. Sitenin içeriği devamlı gözden geçirilmeli, siteye erişenler devamlı gözlem altına alınmalıdır. Yapılacak periyodik değerlendirmelerle sitenin içeriği devamlı güncellenmelidir (<http://www.tbd.org.tr:2004>).

2.10.8 Dünyada Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Uygulamaları

İnternete dayalı eğitimin, öğrenen ve öğretmenin zaman ve mekan yönünden birbirinden farklı durumlarda bulunduğu, altyapısında internet tabanlı ortamların kullanıldığı, gerçek zamanlı istendik davranışlar geliştirme süreci olarak ele alındığı görülmektedir. (Murpy, 1997).

Uzaktan eğitim, öğrenci ve eğitmenin öğretim amaçlı iletişimi olduğu varsayılırsa, bu eğitimin çok eski tarihlere gittiği söylenebilir. Ancak, her ne kadar başlangıç tarihi tartışmalı olsa da uzaktan eğitim metotlarının organizasyonel yapıda kullanımına 19. yüzyılda başlandığı görülmüştür. Buna rağmen 18. yüzyılda da uzaktan eğitim alanında bir takım çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Bunlardan belli başlıcaları şunlardır:

Isaac Pitman, genellikle ilk modern eğitimci olarak bilinir. Stenograf olan Pitman 1840'da İngiltere Bath'da mektupla steno öğretmeye başlamıştır. Öğrencilere küçük İncil parçalarını steno ile yazmalarını öğretmiştir. Pitman, yeni bir postalama sistemi ile notların geri gönderilmesini sağlamıştır.

Uzaktan eğitimi organize yapıda ilk sunan üniversitelerden biri 1886'da ilk uzaktan öğrenme ağını kuran Pennsylvania Devlet Üniversitesi'dir. Bu üniversite farklı yerlerdeki öğrencilerine verdiği eğitimi, dönemin iletişim aracı mektupla gerçekleştirmiştir. 1890'da Avusturya Queensland Üniversitesi kampus dışında açık öğretim programı yürütmüştür. 1892'de Chicago Üniversitesi'nde mektupla eğitim bölümü kurulmuştur.

19. yüzyıldaki önemli web tabanlı uzaktan eğitim uygulamaları da şunlardır:

Uzaktan eğitim modeli Charles Stuart University (CSU)'da başarı ile uygulanmaktadır. Bu üniversitede, yüz yüze verilen her dersin bir de Web'e dayalı elektronik ortamda sunulan, uzaktan eğitim aracılığıyla yüz yüze eğitim öğrencilerine yönelik şekli bulunmaktadır.

Haziran 1996'da Texas Üniversitesi, Web-tabanlı ders veren kolej ve üniversitelerde 965 ders ve 88 disiplin listelemiştir (Albright,1996). Mart 1999'da, Joas International Üniversitesi, Daniel tarafından "mega-üniversitesi" (100.000'den fazla öğrenciye online hizmet veren internet ile uzaktan öğrenim sağlayan üniversite) olarak tanımlanırken, Barnard, Jones International Üniversitesi'nden tamamen on-line çalışan ilk siber üniversite olarak bahsetmektedir (Rankin,2000).

İşler (1999), Berkeley'deki California Üniversitesi'nin, 1999 yılının sonuna kadar 175 dersi internet üzerinden vermiş olacağına işaret etmektedir. İki yıldan kısa bir sürede internet üzerinden verilen değişik derslere ve sertifika programlarına 1400'ün üzerinde öğrenci kaydolmuştur.

Grant MacEwan Yüksek Okulu'nda, Learn Online (Online Öğrenme) projesi Sağlık ve Toplum Çalışmaları Bölümü'nün, uzaktan dersleri, mevcut basılı materyalleri web-tabanlı formata çevirmek için bir teşebbüstür. Proje işbirliği ile online dersleri geliştirmek için 2 yıllık bir deneyim olarak başlamış, kişisel öğretici geliştirme modelinden takım yaklaşımına geçmiştir (White, 2000).

Northwestern Üniversitesinde, online öğrenme takımını çalıştıran bir bilgisayar bilim adamı olan Roger Schank, eğitim alanında yeni bir çağın doğuşuna tanıklık edildiğini belirtmektedir ve bu durumun, başlangıçta filmlerin ilk zamanlarına benzeyeceğini düşünmektedir. Fakat filmler gibi, online eğitimin de şimdi olduğundan çok farklı bir şekilde gelişeceğini ifade etmektedir.

Üç Kanada üniversitesi online programlar hazırlamaktadırlar. Alberta'nın Athabascası, British Columbia'nın Open Üniversitesi ve Tele-University du Quebec çoktan önde gitmektedirler. 1999'un Ocak ayında İngiltere'nin Oxford Üniversitesi ilk online dersini, bilgisayar bilimleri konusunda iki yıllık sertifika programını başlattığında vermiştir. Nisan'da İngiltere'nin Open University'si A.B.D.'nin Open University'sini başlattı. 1999'un sonbaharında, The Harvard School of Public Health'de, halk sağlığını koruma yönetiminde mastır programı online olarak verilmiştir. Stanford Üniversitesi, Chicago Üniversitesi, Carnegie Mellon Üniversitesi ve The London School of Economics, Unext.Com adına adres materyalleri oluşturmak için anlaştılar.

Western Governors Üniversitesi, Virginia'daki 22 eyaletten yaklaşık 40 yüksek okul ve üniversite ile bir tanesi Kanada'da ve bir diğeri de Guam'da olmak üzere iki üniversite ile beraber oluşturulan dersleri veren sanal bir enstitüdür. Öğrenciler, derslere Western Governors Web sitesi yoluyla kayıt olmakta, Western Governors Üniversitesi'nin ödev testlerini geçerek Western Governors Üniversitesi dereceleri kazanmaktadırlar (Carnavale, 2000).

Georgia Üniversitesi Sisteminin iki yıllık birimi olan Georgia Perimeter Yüksek Okulu'nda (eskiden DEKALP Yüksek Okulu idi), 1998-1999'da Gore, fiziksel jeoloji ile tarihsel jeoloji ve laboratuvar derslerini online olarak vermiştir. ABD'deki Lehigh Üniversitesi, Kimya Bölümü'nde, asıl deneyleri hazırlayıp uygularken, gaz chromatograph-mass spectrometer (GC-MS)'dan ekranları yakalamak için, halihazırdaki yazılımları kullanarak, aygıt çalışmasında öğrencileri eğitmek amacıyla WWW üzerine kurulan sanal bir GC-MS geliştirmişlerdir. Bu

kaynak öğrencilerin internete erişebildikleri herhangi bir makineyi kullanarak aygıtı nasıl çalıştıracaklarını öğrenmelerini sağlamaktadır.

2.10.9 Türkiye’de Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Ülkemizde, özellikle son yirmi yılda, yüksek öğretimde, öğrenme-öğretmenin niteliğinin geliştirilmesine yönelik olarak yaygın bir teknoloji kullanılmıştır. Öğrenme-öğretme uygulamalarında teknoloji kullanımının en başta geldiği alan ise, şüphesiz uzaktan eğitimidir. Eğitim teknolojisinin uygulama yöntemlerinden birini oluşturan uzaktan öğretim, son yıllarda dünyada ve ülkemizde üzerinde en çok tartışılan konulardan biri olmuştur. Bunun iki temel nedeni bulunmaktadır: Birincisi, uzaktan öğretimin geniş kitlelere eğitim imkanı sağlayabileceğinin anlaşılması; ikincisi ise, bu imkanı oldukça esnek bir yaklaşımla, değişik şartlar içerisinde bulunan bireylerin yararlanabilecekleri biçimde sunmasıdır. Dünyada eğitim talebinde bulunan nüfusun hızla çoğaldığını ve hangi şartlar içerisinde olursa olsunlar bireylerin eğitim gereksinimlerini karşılamanın tüm dünya uluslarınca benimsenmiş bir ilke olduğunu göz önünde bulundurursak, uzaktan öğretimin önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Uzaktan öğretim, değişik şartlar ve beklentiler içerisinde bulunan bireylere eğitim imkanı sağlamada bir seçenek olarak dünyada hızla yaygınlaşan bir uygulama haline gelmiştir. Ülkemizde karşılaşılan eğitim sorunları da uzaktan öğretim uygulamalarına girilmesinin bir zorunluluk olduğunu ortaya koymaktadır.

1980’ler ve 1990’larda, kişisel bilgisayarlar, yerel ağlar ve CD-ROM’lara yönelik bilgisayar destekli eğitim uygulamaları geliştirme süreci üzerinde önemli literatür oluşmuştur. Bu kaynaklar incelendiğinde bilgisayar destekli eğitim yazılımı geliştirmenin çok büyük yatırımlar gerektirdiği, ancak çok sayıda uzmanın uzun süren yaratıcı çalışmaları neticesinde ortaya başarılı ürünler çıkabileceği belirtilmektedir (Mutlu, 2000).

YÖK 1999 yılı sonlarında uzaktan eğitim konusunda çok olumlu bir hareket yaparak bir yüksek öğretim kurumunun bir başka yüksek öğrenim kurumundan uzaktan içerik alabilmesini sağlamıştır (Bingöl, 2000). 1999 Aralık ayından itibaren Üniversitelerarası Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği'ni esas alan bazı üniversiteler, internete dayalı uzaktan eğitime başlamışlardır. Ayrıntılı bir yönetmelik olmamakla beraber YÖK'ün hazırladığı bu yönetmelik 14 Aralık 1999 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin uygulanması ve ders tasarım ilkelerinin belirlenmesi YÖK tarafından kurulan ve çoğu üniversite öğretim üyesi, bilişimci 14 üyesi olan Enformatik Türk Milli Komitesine bırakılmıştır.

Çeşitli üniversitelerimizde uygulanan uzaktan eğitim çalışmalarına aşağıda yer verilmiştir.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi: 1997'de Web üzerinden uzaktan eğitim çalışmalarını başlatmak amacıyla ODTÜ bünyesinde Enformatik Enstitüsü kurulmuştur. Bu enstitü ilk olarak üniversitelerimizde Enformatik Bölümlerinin kurulması çalışmalarının başlatılması için YÖK'e bir proje sunmuştur. Proje kapsamında Web üzerinden sertifikaya yönelik bilişim alanında dersler açılmış ve bazı üniversitelerden öğretim elemanları sertifika programlarını izlemişlerdir. Bu derslerin uygulamalarının bir kısmı yüz yüze eğitimle yoğun program uygulanarak ODTÜ'de gerçekleştirilmiş ve programın devamı uzaktan öğretim biçiminde yürütülmüştür. Bu amaçla da üniversitelerdeki elemanlar için uzaktan öğretim yöntemi ile bu derslerin bazıları sertifika programı olarak açılmıştır.

Bir diğer uygulama, ODTÜ'de 1998 yılında başlayan IDEA (Internet'e Dayalı Asenkron Eğitim), (<http://idea.metu.edu.tr>) eğitimidir. Bu eğitim tamamen Internet ortamında ve asenkron (eş zamansız) olarak yapılan "Bilgi Teknolojileri Sertifika Programı"dır. Bu program her yıl eylül ayında okulların açılması ile başlamakta ve akademik yıl boyunca Bilgisayar Mühendisliğinin 9 temel konusu Internet'te, Türkçe olarak sunulmaktadır. Dersler, her biri 8 hafta süren dört dönemde

verilmektedir. Kursiyerler 2 ayda bir ODTÜ'ye gelerek yüz yüze derslere girmekte ve sınavlara alınmaktadır (<http://www.teknoturk.org/docking/yazilar/tt000042-yazi.htm>:2003).

ODTÜ, internete dayalı yüksek lisans programlarını da uzaktan eğitim şeklinde yürütmektedir. Bu programlarda öğrenciler derslerini internet üzerinden takip etmekte ve ödevlerini internet üzerinden göndermektedir. Bu eğitim sonunda öğrencilere Yüksek Lisans diploması verilmektedir.

ODTÜ bu hizmeti yürütmede asenkron (eşzamansız) araçlar olarak e-posta, forum ve tartışma gruplarını kullanmakta, web tabanlı materyallerinde konular interaktif animasyon, alıştırma soruları ve simülasyonlarla işlenmektedir. Eğitim aracı olarak web ortamının yanında basılı materyal olarak ders kitapları da kullanılmaktadır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde internet aracılığıyla verilen ödevler ve yüz yüze yapılan sınavlar esas alınmaktadır.

Ankara Üniversitesi: Ankara Üniversitesi web tabanlı uzaktan eğitim projesi olarak İLİTAM adını verdiği, İlahiyat Fakültesi ve Uzaktan Eğitim Merkezi işbirliği ile açılan, ilahiyat lisans programlarının üçüncü ve dördüncü sınıflarındaki dersleri içeren, iki yıllık bir lisans tamamlama programı gerçekleştirdi. İlk öğrencilerini 2005-2006 öğretim yılı güz döneminde aldı. Daha sonra 2009-2010 öğretim yılında ise 5 farklı önlisans programını da açtı.

Ayrıca Ankara Üniversitesi'ne bağlı, Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi (A.Ü. TÖMER), Mobilsoft firmasıyla ortaklaşa yaptığı <http://www.turkish-center.com> adlı web sitesinde Türkçe öğretimini uzaktan eğitim olarak vermektedir (<http://www.turkish-center.com>:2006).

Bahçeşehir Üniversitesi: Bahçeşehir Üniversite'sinde 2000 yılı içinde devreye alınan "akıllı tahta" sistemleriyle, ders anlatımı sırasında tahtaya yazılan her şeyin anında bilgisayara web sayfası olarak aktarımına olanak veren bir sistem

kurulmuştur. Tüm bilgisayar dersleri ve CALL programındaki bilgisayar destekli İngilizce dersleri, çoklu ortam ve video projeksiyon/akıllı sınıf destekli akıllı sınıf ortamında yapılmaktadır. Diğer ders anlatımlarında da akıllı sınıftan yararlanılmaktadır (http://www.yenibir.com/articledisplay_yenibiryasam/0,,lmt~0@lc~1@viewid~174785,00.asp:2004).

Anadolu Üniversitesi: Anadolu Üniversitesi, İngiltere'deki Açık Üniversite ve Almanya'daki Hagen Üniversitesi modellerini Türkiye'ye getiren üniversitemizdir. Açık Öğretim Fakültesi aracılığı ile 1982 yılından beri uzaktan öğretimi başarı ile sürdüren Anadolu Üniversitemiz, televizyon ile uzaktan öğretim modelini yakın zamanda Web tabanlı çalışmalarla da genişletmiştir. Televizyon yayınlarını Türkiye Radyo Televizyon Kurumuyla yaptığı işbirliği sayesinde yürütmektedir (Kunç vd., 1994).

Anadolu Üniversitesi Bilgi Yönetimi Önlisans programını Uzaktan Öğretim yöntemi ile yürütmektedir. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı iki yıllık eğitim-öğretim sunmakta ve toplam 16 dersi içermektedir. Bir bakıma Microsoft firmasının yürütmekte olduğu MOUS (Microsoft Office User Specialist) sertifika programlarına benzemektedir. Bahsedilen bu program; 2001-2002 Öğretim yılı itibariyle başlatılmıştır. Bu programa eşit ağırlıklı puan türünden en az 105 puan alan öğrenciler başvurabilmektedir. Sıralamada en yüksek puanı alan 500 öğrenci kabul edilmektedir. Öğrenciler danışman öğretim görevlileriyle her gün internet üzerinden e-posta, sohbet ve forum aracılığıyla iletişim kurabilmektedirler. Eğitim süresi iki yıldır ve toplam 16 dersi içermektedir. Programa yüzde 75 devam zorunluluğu bulunmaktadır (http://www.yenibir.com/articledisplay_yenibiryasam/0,,lmt~0@lc~1@viewid~174785,00.asp:2003).

Bilgi Yönetimi Programı'nın amacının birinci bölümü olan, *güncel uygulama yazılımlarını internet ortamında kullanmayı öğretmek*, günümüzde son derece yaygın bir eğitim sektörü şekline gelmiştir. İnternette yapılacak kısa bir tarama büro yazılımlarının öğretime odaklanmış çok sayıda eğitim kurumunun varlığını ortaya

çıkartacaktır. Bilgi Yönetimi Programı'nda da uygulama yazılımlarının öğretimi amacıyla internet ortamında zengin eğitsel ortamlar hazırlanmış ve öğrencinin kullanımına sunulmuştur. Öğrenciler ayrıca yardımcı kitaplar ve lisanslı uygulama yazılımlarıyla da desteklenmiştir (Mutlu vd., 2001).

Anadolu Üniversitesinin bir diğer fakültesi olan İşletme Fakültesi de, uzaktan öğretim modeli ile yükseköğretim yapmaktadır. Fakülte 1993 yılından itibaren yeni programlarla eğitimine başlamıştır. İşletme Fakültesi, Türkiye düzeyine yayılmış AÖF büroları ile öğrencilere hizmet vermektedir.

İşletme Fakültesi, uzaktan öğretim yapan bir fakülte olarak yüksek öğretimin kitleselleşmesine önemli ölçüde katkıda bulunarak, sadece üniversite çağındaki gençlerimize değil; daha önce yükseköğrenim görme fırsatı bulamamış olanlara, bir işte çalışıp da örgün öğretimi izleme olanağı bulamayanlara, ön lisans diploması olan ve bunu lisans derecesine yükseltmek isteyenlere de olanak yaratmaktadır (<http://www.aof.anadolu.edu.tr/cindex.htm>:2003).

Fırat Üniversitesi: Yükseköğretim Kurulunun (YÖK) 1999 Aralık ayında başlattığı Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim çalışmaları sonucunda Fırat Üniversitesi elemanları tarafından “Robotik” isimli bir ders Web ortamına aktarılmış ve uzaktan eğitim programı çerçevesinde 2000-2001 öğretim yılı Bahar Döneminde Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Elektrik-Elektronik Bölümünün bazı öğrencilerine, 2001-2002 öğretim yılı güz döneminde de Sakarya Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Elektronik ve Bilgisayar Bölümü son sınıfta okuyan bazı öğrencilere seçmeli ders olarak verilmiştir. 2001-2002 Bahar döneminde Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nin bazı öğrencileri, Robotik dersini Internet üzerinden takip etmektedirler.

Sakarya Üniversitesi: Sakarya Üniversitesi 1998'li yıllarda Enformatik Bölümlerine eleman yetiştirmek için ODTÜ tarafından düzenlenen sertifika

programlarına eleman gönderen bir üniversitemizdir. Oluşan çekirdek bir grubun yoğun çalışmaları sonrasında bu üniversitemizde Web tabanlı birkaç ders uzaktan eğitim için hazırlanmıştır.

Yine Sakarya Üniversitesi, Temmuz 2000'de başlatılan bir proje ile lisans derslerini İnternet destekli öğretim kapsamında sunmaktadır. Bu kapsamda 3 lisans dersini yayımlayan üniversite, gelecek yıl artan talep üzerine 10'dan fazla dersi İnternet üzerinden yayımlamayı planlamaktadır (<http://www.ido.sakarya.edu.tr/>). (<http://www.teknoturk.org/docking/yazilar/tt000042-yazi.htm>:2004).

Diğer taraftan Sakarya Üniversitesi 2001-2002 eğitim ve öğretim yılında Bilgisayar Programcılığı ve Bilgi Yönetimi Uzaktan Öğretim Ön Lisans programlarını devreye sokmuştur. Bu çalışmalarıyla Sakarya Üniversitesi, ileriki yıllarda muhtemelen oluşturulması düşünülen Sanal Üniversitenin konsorsiyumunda yer almaya namzet önemli bir üniversite konumuna gelebilecektir (Varol A vd., 2000).

Sonuç olarak; 1999 yılından beri çeşitli derslerin internet üzerinden verildiği Sakarya Üniversitesi'nde Uzaktan Eğitimin profesyonel bir platform üzerinden verilmesine Temmuz 2000'de başlanmıştır. Çalışmalar İnternet Destekli Asenkron Öğretim olarak sürdürülmektedir ve SAÜİDÖ (Sakarya Üniversitesi İnternet Destekli Öğretim) markasıyla sunulmaktadır. Kampus içindeki öğrencilere dört lisans dersi, Sunucu Üniversite Statüsü ile iki ders, Uzaktan Öğretim Ön lisans Programı için 13 ders verilmektedir. Kullanılan Learningspace platformu Lotus tarafından geliştirilmiş esnek bir programdır. Sunucu üniversite olarak da Uzaktan Öğretim Bilgi Yönetimi ve Bilgisayar Programcılığı Ön lisans programları vermektedir (http://www.yenibir.com/articledisplay_yenibiryasam/0,,lmt~0@lc~1@viewid~174785,00.asp:2003). Programlar için 1. yıl uzaktan eğitimle teorik ağırlıklı, ikinci yıl ise uygulama ağırlıklı bir program yapılmaktadır (İnternet Üzerinden – İnternet Destekli Önlisans Programları Çalışma Toplantısı 2002).

İstanbul Üniversitesi: 18 Eylül 2000 tarihinde İstanbul Üniversitesi ile Harran Üniversitesi arasında video konferans ve elektronik tahta içeriğinin karşı tarafa aktarılması yöntemi kullanılarak uzaktan eğitim yapılmaktadır.

İstanbul Üniversitesi'nden verilen bir ders İnternet üzerinden Harran Üniversitesi'ndeki özel hazırlanmış sınıfta seyredilmekte, benzer şekilde İstanbul'daki sınıf ortamında tahtaya yazılan yazılar aynen Harran Üniversitesi'ndeki sınıfa gönderilmektedir.

Harran'da sınıfta bulunan öğrenciler İstanbul'daki ders hocasına soru yöneltebilmekte ve karşılıklı interaktif bir çalışma sürdürülebilmektedir (Varol A vd., 2000).

Bilkent Üniversitesi: 1996'da Bilkent Üniversitesi video konferans sistemini kurarak, bazı derslerin ABD'den yürütülmesi denemelerini yapmıştır. Bu proje kapsamında New York Üniversitesi'nden bazı hocalar ders vermektedirler. Bilkent'in bu çerçevede İnternet ortamında gerçekleştirdiği etkinlik İşletme bölümü son sınıf öğrencileri ile Rhode Island Üniversitesi İş İdaresi Bölümü son sınıf öğrencilerinin İşletme politikası dersi kapsamında bazı örnek olayları birlikte çözmeye çalışmalarıdır. Çalışmalar İnternet aracılığıyla takım üyelerinin tanışmalarıyla başlamakta ve problemin analizi, önerilerin oluşturulması ve çözüm aşamalarından geçerek sonuçlandırılmaktadır (Bilkent Üniversitesi Kılavuzu 2001-2002).

Boğaziçi Üniversitesi: Bilgisayar Mühendisliği bölümünde lisans derslerinden olan Data Structures and Algorihtms (Veri Yapıları ve Yordamlar) dersi etkileşimli hale getirilmiştir. Bu dersin temel konularından olan yığın, kuyruk, bağlı liste ve ikili arama ağacı ile ilgili dersler www sayfaları üzerinden erişilebilir hale getirilmiştir (Akın ve Erdem 1996).

İstanbul Bilgi Üniversitesi: İstanbul Bilgi Üniversitesi e- MBA Programı, internet üzerinden erişilen, uzaktan öğretim tekniğine dayanan ve Yüksek Öğretim

Kurulu (YÖK) tarafından onaylanmış ülkemizin ilk işletme yüksek lisans programıdır. (http://www.bilgiemba.net/tr/b_1_1.html:2004) Bu programla pazarlama, girişimcilik, finans, insan kaynakları gibi konularda donanım kazandıracak interaktif bir program vermektedir. İngilizce ve Türkçe olarak da sunulan program, ilk iki yarıyılta dört zorunlu ders alıp 3. yarıyılta da iki seçmeli ders ve bitirme projesi alındığında üç yarıyılta tamamlanabilmektedir. Ders geçme notu yüzde 63'tür. Bu notun yüzde 50'sini "Gözetim Altında" yapılan final sınav notu oluşturmaktadır. Final sınavında en az yüzde 70 başarı göstermek gerekmektedir (http://www.yenibir.com/articledisplay_yenibiryasam/0,,lmt~0@lc~1@viewid~174785,00.asp:2003). Dünyanın her yerinden Internet'ten izlenebilen program sonunda geçerli MBA diploması verilmektedir (www.bilgiemba.net:2004).

Mersin Üniversitesi: Mersin Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu, 2002/2003 Akademik Yılı'nda 500 kontenjan ile Internet üzerinden Endüstriyel Elektronik önlisans programını başlatmıştır. Derslerle ilgili özet teorik bilgiler ve özet deneysel bilgiler Internet üzerinden sağlanmış, öğrencilere tam dokümanlar basılı olarak ulaştırılmıştır. Sınavlar, Mersin'de randevu sistemi ile yüzyüze olarak yapılmaktadır.

Doğu Akdeniz Üniversitesi: DAÜ'de uzaktan eğitim için yapılan çalışmalar iki yıl kadar sürmüş, çeşitli toplantılar, komisyon ve fizibilite çalışmaları sonunda bir Uzaktan Eğitim Enstitüsü kurulmasına karar verilmiş, daha sonra hazırlanan tüzük Senato, Vakıf Yöneticiler Kurulu ve K.K.T.C. hükümetince onaylanarak, 2001 yazında ilgili Enstitü resmen kurulmuştur. Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ), uzaktan eğitim konusunda iki yıldır kampausteki öğrencilere açık olan EmuOnline programı ile 900'e yakın öğrenciye lisans, önlisans ve yüksek lisans programlarından 10 dersi, toplam 22 kere kampus ana bilgisayar ağı üzerinden vermiştir.

Doğu Akdeniz Üniversitesinde "Bilgi Yönetimi" önlisans programı açılarak internet üzerinden verilmesi planlanmaktadır. Bu program önlisans diplomasına yönelik iki yıllık bir program olup toplam 16 ders içermektedir. Dersler 8-8 şeklinde iki yıla bölünerek, yıllık dersler şeklinde olacaktır. Programda dersler internet üzerinden uzaktan eğitim ile verilecektir. Eğitim dili Türkçe olan program Bilgisayar

ve Teknoloji Yüksek okulu ile Uzaktan Eğitim Enstitüsü işbirliği ile yürütülecektir. Bu programa katılan öğrencilere yerinde bilgisayar eğitiminin de yer aldığı bir uyum programı uygulanmakta ve öğrencilere bilgisayarlarına yükleyecekleri programlar verilmekte ve kullanımları anlatılmaktadır. Bu programa öğrencilerin devam edebilmesi için evlerinde kişisel bilgisayar bulunması, bu bilgisayarı kullanabilmeleri ve öğrenim süresi boyunca iyi bir internet bağlantısına sahip olmaları gerekmektedir (BTHaber, 2002).

Ders içeriklerinin hazırlanmasında DAÜ kendi olanakları ile çalışmış, öğrenme yönetim sistemini geliştirmiştir. Dersler Internet üzerinden etkileşimli tartışmalar ve tartışma grupları ile desteklenmiş, bazı derslerde öğrencilerle yüzyüze dersler de yapılmıştır.

DAÜ Bilgi Yönetimi programının hedefleri arasında, büro yazılımları, veri tabanı işletimi, web tasarımı, çoklu ortam uygulamaları ve ağ işletim sistemleri alanlarında bilişim sektöründe aranan niteliklere sahip, grup çalışması yapabilecek, Türkçe ve İngilizce dillerine hakim ve insan ilişkilerinde başarılı mezunlar yetiştirmek ön planda yer almaktadır (İnternet Üzerinden – İnternet Destekli Ön lisans Programları Çalışma Toplantısı, 2002).

Çukurova Üniversitesi: Çukurova Üniversitesi'nde ise Bilgisayar ve Teknolojileri Eğitimi Bölümü öğrencilerince hazırlanan Fen Bilgisi ders konuları (Basınç, Duyu Organları, Güneş Sistemi ve Uzay, Manyetizma, Canlılar ve Etkileşim) sanal ortamda sunulmaktadır. Birkaç öğrencinin kendi çabalarıyla hazırladığı sitelerde konuyla ilgili bilgiler ve çeşitli sorular yer almaktadır. Siteden yararlanan öğrenciler hazırlayıcılarla e-mail'le iletişim kurmaktadır ([http://www.yenibir.com/articledisplay_yenibiryasam /0,,lmt~0@lc~1 @viewid~174785,00.asp:2003](http://www.yenibir.com/articledisplay_yenibiryasam/0,,lmt~0@lc~1 @viewid~174785,00.asp:2003)).

Süleyman Demirel Üniversitesi: Süleyman Demirel Üniversitesinde iki yıllık Bilgisayar Destekli Endüstriyel Tasarım ve Bilgisayar Destekli Üretim bölümlerinde internet üzerinden eğitime geçilmektedir. Öğrencilerin bir haftalık

yerinde eğitimden sonra internet ortamında etkileşimli eğitim alması hedeflenmektedir. (BT Haber, 2002).

İstanbul Teknik Üniversitesi: İTÜ 1800 öğrencinin ortak olarak aldığı Bilişim dersi için sanal sınav yapmaktadır. Öğrenciler kampüslerde bulunan bilgisayar laboratuvarlarına gelerek 10.000 soruluk soru bankasından rastgele, her öğrenci için ayrı gelen soruları cevaplamaktadırlar.

Ahmet Yesevi Üniversitesi: Ahmet Yesevi Üniversitesi 2002-2003 öğrenim yılında İşletme ve Bilgisayar bölümlerinde sanal eğitim başlatmıştır. Bu program internet üzerinden yürütülerek bitirenlere Bilgisayar Mühendisliği diploması verilmektedir.

Ahmet Yesevi Üniversitesinde biri Çimkent, diğeri Türkistan yerleşiminde olmak üzere iki tane Uzaktan Eğitim Fakültesi mevcuttur. Bu fakülteler bir “**Koordinasyon Fakültesi**” konumunda olup esas eğitim öğretim örgün eğitimdeki ilgili fakültelerin ilgili bölümlerinin öğretim üyeleri tarafından aynı müfredat programı uygulanarak gerçekleştirilmektedir. Bu yönü ile Uzaktan Eğitim Fakülteleri, Türkiye’deki “**Enstitü**”lere, ABD’deki “**Graduate School**”lara benzemekte ve her düzeydeki uzaktan eğitimin koordinasyonunu yapmaktadır.

3 YÖNTEM

Bu bölümde “işletme eğitimi alanına yönelik web tabanlı uzaktan eğitim uygulama çalışması” anlatılmıştır.

3.1 Kapsam

Bu çalışmada, internet, bilgi aktarma, arama ve geliştirme aracı olarak kullanılmaktadır. Web sayfalarında ses ve görüntü araçlarına, etkileşimli araçlara haberleşme araçlarına ve diğer web sayfalarına bağlantılara yer verilmektedir. Öğrenciler için online alıştırmalar bulunmakta, destek ve referans materyalleri, online tartışma forumları, katılımcıların oluşturabileceği ilgi sektör tabanlı gruplar, yine katılımcıların oluşturacağı ve katılabileceği sohbet odası yer almaktadır.

Ayrıca bu çalışmanın değerlendirme aşamasında Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi İşletme Eğitimi Bölümü öğrencileri ile Ankara Üniversitesi Elmadağ Meslek Yüksek Okulu Muhasebe ve Vergi Uygulan Bölümü öğrencilerinden yararlanılmıştır.

3.2 Araştırmanın Modeli

Yüksek öğretim kurumlarında web destekli eğitim uygulamaları kapsamına giren “işletme eğitiminin web destekli eğitim yöntemiyle verilmesi için bir uygulama çalışması” ve bu çalışmanın değerlendirilmesi araştırmanın modelini oluşturmaktadır.

3.3 Evren ve Örneklem

Bu çalışmada konunun anlaşılması için literatürden yararlanılmıştır. Çalışmanın tasarım aşamasında bilgisayar web tasarım programlarından yararlanılmıştır

Bu çalışmanın değerlendirme aşamasında 125 katılımcının uygun olduğu görülmüştür. Katılımcılar, Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi İşletme Eğitimi Bölümü öğrencileri ile Ankara Üniversitesi Elmadağ Meslek Yüksekokulu Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümü öğrencileri olmuştur.

3.4 Verilerin Toplanması

Yapılan bu proje ile ilgili öncelikle gerekli literatür çalışması yapılmıştır. Literatür çalışması kitap, makale ve internet aracılığı ile sağlanmıştır. Ardından, benzer projelerin olup olmadığı araştırılmış, var olanlar üzerinde incelemeler yapılmıştır. Daha sonra çalışma ile ilgili gerekli altyapı oluşturulmuştur. Bu altyapıda şu araçlar kullanılmıştır. Öncelikle bu tasarımı yapabilecek kapasitede bir adet bilgisayar ayarlandıktan sonra, bilgisayar tasarım programlarından birisi yüklenmiştir. Yapılan sayfalarda, güvenli olması bakımından, PHP adı verilen web tabanlı programlama dilinden yararlanılmıştır. PHP gibi web programlama dilleri ile yapılan web sayfaları doğrudan çalıştırabilmek için APACHE adlı bir server programı kurulmuştur.

Bu işlemlerden ardından örnek bir ders olarak İşletme alanında verilen derslerden biri olan Ekonomi dersinin “ARZ-TALEP VE PİYASA DENGESİ” ve “ESNEKLİK” adı verilen iki ünite belirlenmiştir. Son olarak web sayfaların tasarımı yapılarak çalışma tamamlanmıştır.

Yapılan çalışma örnek bir site üzerinden katılımcılara online olarak sunulmuş olup değerlendirme aşamasındaki anket www.online-anket.gen.tr adresi üzerinden katılımcılara sunulmuştur. Değerlendirme yine bu site üzerinden yapılmıştır.

3.5 Verilerin Analizi

Yapılan bu çalışmada, işletme alanına yönelik olarak ekonomi dersinden bir örnek ders hazırlanmış olup, bu dersin uzaktan eğitim metodlarından web tabanlı eğitim modeli baz alınarak bir web sayfası tasarlanmıştır. Yapılan bu çalışma Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi İşletme Eğitimi Bölümü öğrencileri ile Elmadag Meslek Yüksekokulu Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü öğrencileri tarafından EK 1 deki ankete göre değerlendirilmiştir.

Anketin uygulanması www.online-anket.gen.tr internet sitesi üzerinden web ortamında yapılmıştır. Yapılan değerlendirme anketi “İşletme Eğitimi Uzaktan Eğitim Uygulaması Anketi” 4 bölümden oluşmaktadır. Bölüm listesi şu şekildedir:

Tablo 3.1 İşletme Eğitimi Uzaktan Eğitim Uygulaması Anketi

1. Eğitsel Özellikleri	9 soru
2. Görsel Tasarım Özellikleri	4 soru
3. Çoklu ortam Özellikleri	4 soru
4. İçerik	3 soru

Birinci bölümde yapılan uygulamanın eğitsel özellikleri hakkında, ikinci bölümünde görsel tasarımı hakkında, üçüncü bölümünde çoklu ortam özellikleri hakkında ve son bölüm olan dördüncü bölümde içerik hakkında değerlendirme soruları sorulmuştur.

Değerlendirme aşamasında kriter olarak 5’li likert ölçeğinden yararlanılmıştır. Likert ölçeği; Çok İyi (5 puan), İyi (4 puan), Orta (3 puan), Zayıf (2 puan), Çok zayıf (1 puan) şeklinde derecelendirilmiştir. Sonuç olarak her sorunun ortalama puanı alınarak ortalamaları bulunmuştur.

4 BULGULAR VE YORUM

Uygulanan “İşletme Eğitimi Uzaktan Eğitim Uygulaması Anketi” çalışmasında 125 adet katılımcıya toplam 20 soru yöneltilmiş olup, sorulara verilen yanıt sayısı ve yüzdelik dilimleri şöyledir:

Tablo 3.2 Hedeflerin ortaya konulma biçimi

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	58	%46.40	$\bar{X}=4.13$
İyi	41	%32.80	
Orta	16	%12.80	
Zayıf	5	%4.00	
Çok Zayıf	5	%4.00	

Tablo 3.2’de, “Hedeflerin ortaya konulma biçimi” katılımcılar tarafından %46.40 çok iyi, %32.80 iyi, %12.80 orta, %4.00 zayıf, %4.00 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama ise 4.13 olarak tesbit edilmiştir. Sonuç olarak yapılan bu çalışmada hedeflerin ortaya konulma biçimi “iyi” olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3.3 Öğrenme gereksinimlerinize uygunluğu

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	42	%33.60	$\bar{X}=3.99$
İyi	52	%41.60	
Orta	20	%16.00	
Zayıf	4	%3.20	
Çok Zayıf	7	%5.60	

Tablo 3.3’de, “Öğrenme gereksinimlerinize uygunluğu” katılımcılar tarafından %33.60 çok iyi, %41.60 iyi, %16.00 orta, %3.20 zayıf, %5.60 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama ise 3.99 olarak tesbit edilmiştir. Bu ortalamaya

göre yapılan bu çalışmanın öğrenme gereksinimlerine uygunluğu “**iyi**” olduğu görülmüştür.

Tablo 3.4 Tümcelerin açık ve anlaşılabilirliği

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	61	%48.80	$\bar{X}=4.16$
İyi	39	%31.20	
Orta	14	%11.20	
Zayıf	6	%4.80	
Çok Zayıf	5	%4.00	

Tablo 3.4’de, “Tümcelerin açık ve anlaşılabilirliği” katılımcılar tarafından %48.80 çok iyi, %31.20 iyi, %11.20 orta, %4.80 zayıf, %4.00 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama ise 4.16 olarak tesbit edilmiştir. Sonuçta yapılan bu çalışmadaki tümcelerin açık ve anlaşılabilirliği “**iyi**” olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3.5 Konuya dikkat çekebilmesi

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	44	%35.20	$\bar{X}=3.93$
İyi	46	%36.80	
Orta	24	%19.20	
Zayıf	5	%4.00	
Çok Zayıf	6	%4.80	

Tablo 3.5’de, “Konuya dikkat çekebilmesi” katılımcılar tarafından %35.20 çok iyi, %36.80 iyi, %19.20 orta, %4.00 zayıf, %4.80 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama ise 3.93 olarak tesbit edilmiştir. 3.93 ortalama göre yapılan bu çalışmada hedeflerin ortaya konulma biçimi “**iyi**” olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3.6 Ön bilgilerinizi sınaması

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	39	%31.20	$\bar{X} = 3.86$
İyi	49	%39.20	
Orta	23	%18.40	
Zayıf	9	%7.20	
Çok Zayıf	5	%4.00	

Tablo 3.6’da, “Ön bilgilerinizi sınaması” katılımcılar tarafından %46.40 çok iyi, %32.80 iyi, %12.80 orta, %4.00 zayıf, %4.00 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Bu sonuçlardan elde edilen ortalama ise 4.13’dür. Buna göre yapılan bu çalışmada hedeflerin ortaya konulma biçiminin “iyi” olduğu görülmektedir.

Tablo 3.7 Yönergelerin açık ve anlaşılırlığı

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	43	%34.40	$\bar{X} = 3.94$
İyi	50	%40.00	
Orta	20	%16.00	
Zayıf	6	%4.80	
Çok Zayıf	6	%4.80	

Tablo 3.7’de, “Yönergelerin açık ve anlaşılırlığı” katılımcılar tarafından %34.40 çok iyi, %40.00 iyi, %16.00 orta, %4.80 zayıf, %4.80 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama ise 3.94 olarak hesaplanmıştır. Sonuçta yapılan bu çalışmada yönergelerin açık ve anlaşılırlığı “iyi” olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3.8 Sayfa başlıklarının konuyu yansıtması

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	77	%61.60	$\bar{X} = 4.39$
İyi	31	%24.80	
Orta	10	%8.00	
Zayıf	3	%2.40	
Çok Zayıf	4	%3.20	

Tablo 3.8’de, “Sayfa başlıklarının konuyu yansıtması” katılımcılar tarafından %61.60 çok iyi, %24.80 iyi, %8.00 orta, %2.40 zayıf, %3.20 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama ise 4.39 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak yapılan bu çalışmada sayfa başlıklarının konuyu yansıtması “**iyi**” olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3.9 Gereken durumda geribildirim vermesi

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	33	%26.40	$\bar{X} = 3.80$
İyi	52	%41.60	
Orta	29	%23.20	
Zayıf	5	%4.00	
Çok Zayıf	6	%4.80	

Tablo 3.9’da, “Gereken durumda geribildirim vermesi” katılımcılar tarafından %26.24 çok iyi, %41.60 iyi, %23.20 orta, %4.00 zayıf, %4.80 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama ise 3.80 olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak yapılan bu çalışmanın gereken durumda geribildirim vermesi “**iyi**” olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3.10 Yeterli miktarda alıştırma ve uygulama yapma olanağı sunması

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	45	%36.00	$\bar{X} = 3.91$
İyi	45	%36.00	
Orta	21	%16.80	
Zayıf	7	%5.60	
Çok Zayıf	7	%5.60	

Tablo 3.10’da, “Yeterli miktarda alıştırma ve uygulama yapma olanağı sunması” katılımcılar tarafından %36.00 çok iyi, %36.00 iyi, %16.80 orta, %5.60 zayıf, %5.60 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama ise 3.91 olarak tesbit edilmiştir. Bu ortalama sonucunda da, yapılan bu çalışmanın yeterli miktarda alıştırma ve uygulama yapma olanağı sunması “**iyi**” olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3.11 Metinlerin uygunluğu

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	65	%52.00	$\bar{X} = 4.30$
İyi	44	%35.20	
Orta	9	%7.20	
Zayıf	3	%2.40	
Çok Zayıf	4	%3.20	

Tablo 3.11’de, “Metinlerin uygunluğu” katılımcılar tarafından %52.00 çok iyi, %35.20 iyi, %7.20 orta, %2.40 zayıf, %3.20 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama 4.30 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuca göre ise bu çalışmadaki metinlerin uygunluğu “**iyi**” olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3.12 Menülerin tasarımı

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	83	%66.40	$\bar{X}=4.44$
İyi	23	%18.40	
Orta	13	%10.40	
Zayıf	3	%2.40	
Çok Zayıf	3	%2.40	

Tablo 3.12’de, “Menülerin tasarımı” katılımcılar tarafından %66.40 çok iyi, %18.40 iyi, %10.40 orta, %2.40 zayıf, %2.40 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama ise 4.44 olarak tesbit edilmiştir. Sonuç olarak yapılan bu çalışmadaki menülerin tasarımının “iyi” olduğu görülmüştür.

Tablo 3.13 Düğmelerin (butonların) tasarımı

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	74	%59.20	$\bar{X}=4.36$
İyi	33	%26.40	
Orta	12	%9.60	
Zayıf	2	%1.60	
Çok Zayıf	4	%3.20	

Tablo 3.13’de, “Düğmelerin (butonların) tasarımı” katılımcılar tarafından %59.20 çok iyi, %26.40 iyi, %9.60 orta, %1.60 zayıf, %3.20 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama 4.36 olarak hesaplanmıştır. Sonuçta bu çalışmadaki düğmelerin tasarımının “iyi” olduğu görülmüştür.

Tablo 3.14 Sayfa başlıklarının yerleşimi

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	75	%60.00	$\bar{X} = 4.40$
İyi	34	%27.20	
Orta	10	%8.00	
Zayıf	3	%2.40	
Çok Zayıf	3	%2.40	

Tablo 3.14’de, “Sayfa başlıklarının yerleşimi” katılımcılar tarafından %60.00 çok iyi, %27.20 iyi, %8.00 orta, %2.40 zayıf, %2.40 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama ise 4.40 olarak tesbit edilmiştir. Sonuç olarak yapılan bu çalışmadaki sayfa başlıklarının yerleşimi “**iyi**” olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3.15 Kullanılan çoklu ortam öğelerinin (metin, resim, vb.) amaca uygunluğu

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	34	%27.20	$\bar{X} = 3.92$
İyi	64	%51.20	
Orta	15	%12.00	
Zayıf	7	%5.60	
Çok Zayıf	5	%4.00	

Tablo 3.15’de, “Kullanılan çoklu ortam öğelerinin (metin, resim, vb.) amaca uygunluğu” katılımcılar tarafından %27.20 çok iyi, %51.20 iyi, %12.00 orta, %5.60 zayıf, %4.00 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalamının 3.92 olarak tesbit edildiği bu maddenin “**iyi**” olarak değerlendirildiği tesbit edilmiştir.

Tablo 3.16 Görsel unsurların (resim, grafik) niteliği

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	37	%29.60	$\bar{X} = 3.92$
İyi	58	%46.40	
Orta	18	%14.40	
Zayıf	8	%6.40	
Çok Zayıf	4	%3.20	

Tablo 3.16’da, “Görsel unsurların (resim, grafik) niteliği” katılımcılar tarafından %29.60 çok iyi, %46.40 iyi, %14.40 orta, %6.40 zayıf, %3.20 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama 3.92 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak yapılan bu çalışmadaki görsel unsurların niteliği **“iyi”** olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3.17 İçerikte güncel bilgilere yer verilmesi

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	53	%42.40	$\bar{X} = 4.04$
İyi	43	%34.40	
Orta	16	%12.80	
Zayıf	7	%5.60	
Çok Zayıf	6	%4.80	

Tablo 3.17’de, “İçerikte güncel bilgilere yer verilmesi” katılımcılar tarafından %42.40 çok iyi, %34.40 iyi, %12.80 orta, %5.60 zayıf, %4.80 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama ise 4.04 olarak tesbit edilmiştir. Sonuç olarak bu çalışmadaki içeriklerde güncel bilgilere yer verilmesinin **“iyi”** olarak değerlendirildiği görülmüştür.

Tablo 3.18 Dilin, doğru ve etkili kullanılması

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	49	%39.20	$\bar{X} = 4.01$
İyi	46	%36.80	
Orta	18	%14.40	
Zayıf	7	%5.60	
Çok Zayıf	5	%4.00	

Tablo 3.18’de, “Dilin, doğru ve etkili kullanılması” katılımcılar tarafından %39.20 çok iyi, %36.80 iyi, %14.40 orta, %5.60 zayıf, %4.00 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama 4.01 olarak tesbit edilmiştir. Bu ortalamaya göre yapılan bu çalışmada dilin, doğru ve etkili kullanılması “**iyi**” olduğu görülmüştür.

Tablo 3.19 Sayfalar arası bağlantıların (ileri, geri, ana sayfa) yeterli olması

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	43	%34.40	$\bar{X} = 3.88$
İyi	43	%34.40	
Orta	25	%20.00	
Zayıf	9	%7.20	
Çok Zayıf	5	%4.00	

Tablo 3.19’da, “Sayfalar arası bağlantıların (ileri, geri, ana sayfa) yeterli olması” katılımcılar tarafından %34.40 çok iyi, %34.40 iyi, %20.00 orta, %7.20 zayıf, %4.00 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama ise 3.88 olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak bu çalışmadaki sayfalar arası bağlantıların yeterli olmasının “**iyi**” olduğu görülmüştür.

Tablo 3. 20 Kullanım ile ilgili yönlendirmelerin niteliği

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	37	%29.60	$\bar{X} = 3.79$
İyi	49	%39.20	
Orta	22	%17.60	
Zayıf	10	%8.00	
Çok Zayıf	7	%5.60	

Tablo 3.20’de, “Kullanım ile ilgili yönlendirmelerin niteliği” katılımcılar tarafından %29.60 çok iyi, %39.20 iyi, %17.60 orta, %8.00 zayıf, %5.60 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama 3.79 olarak tesbit edilmiştir. Sonuç olarak yapılan bu çalışmadaki kullanım ile ilgili yönlendirmelerin niteliğinin “**iyi**” olduğu görülmüştür.

Tablo 3.21 İstenilen yerden yazılıma başlanabilmesi

Seçenekler	Sayı	Yüzde	Ortalama
Çok İyi	60	%48.00	$\bar{X} = 4.13$
İyi	37	%29.60	
Orta	17	%13.60	
Zayıf	7	%5.60	
Çok Zayıf	4	%3.20	

Tablo 3.21’de, “İstenilen yerden yazılıma başlanabilmesi” katılımcılar tarafından %48.00 çok iyi, %29.60 iyi, %13.60 orta, %5.60 zayıf, %3.20 çok zayıf şeklinde değerlendirilmiştir. Ortalama ise 4.13 olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak yapılan bu çalışmada istenilen yerden yazılıma başlanabilmesi “**iyi**” olarak değerlendirilmiştir.

5 SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde yapılan çalışmaya ilişkin elde edilen sonuçlar üzerinde durulacak olup ardından önerilerde bulunulacaktır.

5.1 SONUÇ

Eğitim kalitesinin yükseltilmesi ve eğitim olanaklarının yaygınlaştırılması, yalnız Türkiye'nin değil tüm dünyanın önceliğidir. Eğitim konusunda tekerleği yeniden keşfetmek yerine, bu konuda politika ve çözüm üreten kurumlarla işbirliği yapmak maliyetleri düşürecek, zaman kazandıracak, hataları azaltacaktır. Baş döndürücü bir hızla gelişen bilişim teknolojileri, sorunların çözülmesinde yeni olanak ve seçenekler sunmaktadır. Uluslararası platformda, bu çalışmalara katılmak, ülkemize stratejik ve rekabetçi bir avantaj sağlayacaktır. Çözümler, yöresel ve kültürel niteliklerimize uygun olarak özümsemeli ve uyarlanmalıdır. Yeni bilişim teknolojilerinin eğitimde kullanımı ve yaygınlaşması yaklaşık on beş sene gibi kısa bir geçmişe sahiptir. Bu teknolojilerin üretilmesi, paylaşılması ve sınanması konusunda birlikte hareket etmek çok yararlı olacaktır.

Günümüzde iletişim, teknoloji sınırlarını zorlayan yegane bir güç olan internet eğitim protokollerini de kapsayarak eğitim ve öğretime yeni bir boyut kazandırmıştır. İnternet bir çok öğrenme modeli oluştururken bireylerin öğrenme stratejilerini ve motivasyonlarına farklı bakış açıları getirmiştir. İnternetin eğitim ortamları ile bütünlük sağlaması sonucunda ortaya çıkan internet tabanlı uzaktan eğitim, 1800'lü yıllarda başlayan uzaktan eğitim kavramındaki tek yönlü iletişim modelini interaktif çift yönlü iletişim modeline çevirmiştir.

İnternet tabanlı uzaktan eğitim ülkemizde ve dünyadaki kullanım standartları yönüyle belirli kısıtlamalara takılsa da günümüz şartlarında farklı ülkelerde farklı şekillerde internet tabanlı uzaktan eğitim modelleri uygulanmaktadır. Uzaktan eğitim modelleri, bilindiği üzere, genellikle orta ve yüksek öğretimde kullanılmaktadır. Bu

okullarda uygulamalara ışık tutması açısından bireye ilk öğretim sıralarında, internet konusunda, gerekli eğitimin verilmesi kaçınılmaz bir gereksinimdir.

Uzaktan eğitim uygulamalarında internet, okullarda geniş öğrenci kitlelerine ulaşmayı sağlarken, ulusal ve uluslar arası alanda eğitim ve öğretimin maksimum düzeyde geniş bir çevreye yayılmasını sağlamaktadır. Bu geniş çevre içerisindeki bireyler için eğitim ve öğretimin kitlesel boyutunun globalleşme çerçevesi içerisindeki yeri açıkça görülmekte, böylece bireyler farklı dil, din ve ırklardan insanlarla bir arada fikir yürütme, sorunları çözme becerilerine sahip olabilmekte, aynı zamanda insanlar farkında olmadan internet nüfusunu oluşturmakta ve insanlar dünya vatandaşı hüviyetine bürünmektedir.

Yukarıda bahsedilenleri ülkemiz açısından ele alırsak şu sonuçları çıkarabiliriz.

- a) Farklı coğrafyalarda yaşayan vatandaşlarımız eşit düzeyde eğitim almış olurlar.
- b) Bireyler veya öğrenciler arasındaki bilgi düzeyleri arasındaki farklılıklar minimuma indirilir.
- c) Ulaşılması güç coğrafyalarda eğitim problemlerinin çözümlenmesine olanak sağlar.
- d) İnternet tabanlı uzaktan eğitimde, kurumlardaki kalifiye eğitmen açığı bilgisayar teknolojileri alanında yetiştirilen elemanlarla kapatılmaya çalışılmalıdır.
- e) İnternet tabanlı uzaktan eğitimin meydana getirdiği sanal üniversiteler veya online okullar gerçeği toplumun her kademesine aşılmalıdır.

Bu saymış olduğumuz farklı yaklaşımlar ile internet tabanlı uzaktan eğitimin avantajlarını kabullenmeli ülke genelinde yaygınlaştırmak için sürekli çalışmalar yapılmalıdır.

Çalışmada uzaktan eğitim kavram ve yöntemleri kullanılarak işletme eğitimi alanında Ekonomi dersi örnek alınarak bir uygulama geliştirilmiştir. Geliştirilen bu uygulama web ortamında katılımcılara sunulmuştur. Daha sonra da bu çalışmanın tasarımsal ve içerik olarak uygunluğu 125 katılımcı tarafından web ortamında kendilerine verilen bir adreste değerlendirilmesi istenmiştir.

Değerlendirmenin sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Aşağıdaki listede; yapılan anket çalışmasında bölüm bazında ortalamalar ve en altta da genel ortalamalar verilmiştir.

Tablo 5.1 Bölüm Ortalamaları

Bölümler	Ortalama
1. Eğitsel Özellikleri	4.01
2. Görsel Tasarım Özellikleri	4.37
3. Çoklu Ortam Özellikleri	3.97
4. İçerik	3.93
Genel Ortalama	4.07

Birinci bölüm olan “Eğitsel Özellikler” bölümünün ortalamasının 4.01 olduğu tesbit edilmiştir. Bu ortalamaya göre değerlendirmenin “iyi” olduğu görülmektedir.

İkinci bölüm olan “Görsel Tasarım Özellikleri” bölümünün ortalamasının 4.37 olduğu hesaplanmıştır. Bu ortalama, bu bölüm değerlendirmesinin “iyi” olduğu sonucunu çıkarmaktadır.

Üçüncü bölüm olan “Çoklu Ortam Özellikleri” bölümünün ortalamasının 3.97 olduğu hesaplanmıştır. Bu ortalamaya göre bölüm değerlendirmesinin “iyi” olduğu görülmektedir.

Dördüncü bölüm olan “içerik” bölümünün bölüm ortalaması 3.93 dür. Bu bölüm için de “iyi” değerlendirmesi yapılabilir.

Tüm bu değerlerin sonucunda genel ortalamanın 4.07 olduğu görülmektedir. Bu değer 3.5-4.5 aralığında olduğundan çalışmanın “**iyi**” olduğu sonucunu çıkarmaktadır.

5.2 ÖNERİLER

Çağdaş eğitimin vazgeçilmez bir unsuru haline gelen uzaktan eğitim, ülkemiz üniversitelerinde de yerini her geçen gün sağlamlaştırmaktadır. Üniversitelerimiz bir bir uzaktan eğitim uygulamalarını faaliyete sokmaktadırlar.

Yapılan çalışma neticesinde şu önerilerde bulunulabilir.

- a) İşletme alanında herhangi bir konu uzaktan eğitim metodları ile geliştirilebilir.
- b) Uzaktan eğitim uygulamaları işletmeler için hizmet içi eğitimlerde kullanabilecek uygun maliyetli bir eğitim aracıdır. Bu aracı en iyi bilmesi gerektiğinde uygulaması gereken ise şirket yöneticileridir. Bu bakımdan uzaktan eğitim almış bir işletme yöneticisi kendi firması bünyesinde de bu eğitim teknolojisini kullanmalıdır.
- c) İşletme alanında yapılan çalışmalarda derslerin sürekli güncel konularla örneklendirilmesi katılımcılar için olumlu karşılanacaktır.
- d) Yapılacak internet tabanlı uzaktan eğitimde güncellenebilir web sayfalarının yapılması ve bunların sürekli bir şekilde güncellenmesi katılımcılar tarafından olumu karşılanacaktır.
- e) Yapılacak uzaktan eğitim çalışmalarında görsel, eğitsel, çoklu ortam özelliklerinin uygun yapılması katılımcılar için olumlu karşılanacaktır.

KAYNAKÇA

ABERNATY D.J (1999) “**Tarining&Development**”, alındığı yer: www.online.learning.com:2003

AKIN, H.L ve ERDEM, E. (1996) “**www üzerinde Java ile canlandırılmış bir ders uygulaması.**” Türkiye 1. Uluslar arası Uzaktan Eğitim Sempozyumu 12-15 Kasım. MEB Film Radyo ve Televizyonla Eğitim Başkanlığı. Ankara.

ALAV, Orhan (2000). “**Kütüphanelerde Web (İnternet) Tabanlı Kullanıcı Eğitimi**”, Akademik Bilişim 2000, Isparta.

ALBRIGHT, M.J, (1996). Internet Resources: Distance education, media centers and the internet. “**MC Journal: The Journal of Academic Media Librarianship.**” 1. Summer. Web Document: (<http://wings.buffalo.edu/publications/mcjrnl/v4n1/intern5.htm>)

ALKAN, Mustafa, GENÇ, Özgür, TEKEDER, Hakan (2002). “**İletişim Teknolojileri ile Bütünleşik Bir Uzaktan Öğretim Ortamının Geleneksel Sınıf Öğretimine Göre Üstünlükleri ve Sınırlamaları**, Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Semineri, Ankara.

ASLANTÜRK, Oğuz (2001). “**Web Tabanlı Eğitimde Yönetim Sistemi Gereksinimi ve Bir Web Tabanlı Eğitim Yönetim Sistemi Yazılımı**”, Türkiye’de Linux ve Serbest Yazılım Konferansı, Ankara.

AYKUT Gül, ÖNDER Hasan, BERK Ali. “**Uzaktan Eğitim Modeli ve Ziraat Modeli**”, alındığı yer: http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=276 Erişim:2004.

Bilkent Üniversitesi Kılavuzu, 2001-2002.

BİNGÖL, Haluk (2000). “**Öğrenmenin "e-" leşmesi**”, Uzaktan Eğitim ve Türkiye TBD Bilişim Kültür Dergisi, Sayı:75.

BT Haber (2002). **Bilişim Teknolojileri Dergisi**, sayı:372.

CARNAVALE, D. (2000). **2 Models For Collaboration in Distance Education, The Chronicle of Higher Education**. 46(37)

ÇAĞILTAY K., GRAHAM C. (2001). “**The Seven Principles of Good Practice: A Practical Approach to Evaluating Online Courses.**” The Technology Source. Retrieved November 9 alındığı yer: <http://horizon.unc.edu/TS/default.asp?show=article&id=839>.

ÇALIŞKAN Sabahattin (2000). “**Uzaktan Eğitim Web Sitelerinde Animasyon Kullanımı**”, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Eskişehir.

Derelioğlu G., Dağdaş E., (1998/1999). “**Uzaktan Eğitim Sürecinde Yeni Model Arayışları: Sanal Eğitim ve İnternet Üniversiteleri Örneği.**” Uzaktan Eğitim (yaz/kış).

DERYAKULU, D. (2000), “**Yapısalcı Öğrenme. Sınıfta Demokrasi**”, Eğitimsen yayınları, Ankara

Eğitim ve Teknoloji Dergisi (2002), **Dünya’da Eğitim Teknolojisi**, MEB Yayınları, Yıl:1 Sayı:4; alındığı yer. <http://egitek.meb.gov.tr/bulten/evt/evt4/evt4.html>.

ERTUĞRUL, E.(1999). **“Uzaktan eğitim nedir? Uzaktan eğitimin kurumsal ilkeleri, yöntemleri, kullanım alanları, amaçları, faydaları, teknikleri nelerdir?”** Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu 15-16 Kasım. Kara Kuvvetleri Komutanlığı. Ankara

GÜRBÜZ A, KAPTAN H, BULDU A, (2001). **“Yeni Bir Eğitim Olgusu Olarak Web Tabanlı Eğitime Kısa Bir Bakış”**, Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyum ve Fuar Bildirileri, Sakarya.

GÜRCAN H.İ. (1999). **“Sanal Üniversiteler ve Sanal Gazeteler”**. Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu. 15-16 Kasım. Kara Kuvvetleri Komutanlığı. Ankara.

HARRISON, L. (2002). **“Accessible Web-based Distance Education”**, alındığı yer : <http://www.utoronto.ca/atrc/rd/library/papers/accDistanceEducation.Html>.

İnternet Üzerinden – İnternet Destekli Önlisans Programları Çalışma Toplantısı, Doğu Akdeniz Üniversitesi Gazimagosa, K.K.T.C.Sonuç Bildirgesi 7-8 Haziran 2002.

İŞLER, V. (1999) **“ODTÜ Sanal Kampüsü Bilgi Tenknolojileri Sertifika Programı”**, Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu. 15-16 Kasım. Kara Kuvvetleri Komutanlığı. Ankara

KARAAĞAÇLI Mustafa. (2002). **“Web Eğitim Ve Web İletişimde Değişen Yeterlikler”**, Anadolu Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, Eskişehir.

YALIN H. İbrahim, KARATAŞ S. (2008). **“İnternet Temelli Eğitim”**, Nobel Yayınevi.

KARAHAN, Mehmet. (2001). **“Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi”**. Milli Eğitim Dergisi Dergisi, Sayı:150.

KARBEYAZ, Berrin (2006). alındığı yer: http://www.mmistanbul.com/makaleler/e_ogrenme/eogren_arayuz/eogren_arayuz.html

KAYA, Zeki. (2002) **Uzaktan Eğitim**, Pegem Yayıncılık, Ankara.

KEEGAN, D. (1986). **The Foundations of Distance Education**, Croom, Helm, London.

LAWHEAD, B., P. (1997). **“The Web and Distance Learning: What is Appropriate and What is not, Report of the ITICSE'97”** Working Group on the Web and Distance Learning.

MUTLU Mehmet Emin, ÖZTÜRK M. Canan, ÇETİNÖZ Nermin. (2002). **“Alternatif Eğitim Araçlarıyla Zenginleştirilmiş İnternete Dayalı Eğitim Modeli, Uzaktan Eğitim Bildirileri”**, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

MUTLU, M. E., ÖZTÜRK, C., YILMAZ, R. ve ÖZÖĞÜT, Ö. (2000). **“Dünyanın En Büyük On Açık Üniversitesinde İnternete Dayalı Eğitim Uygulamaları”**, BTIE 2000, Ankara.

MUTLU, Mehmet Emin, ÖZÖĞÜT Özlem, AVDAN, Hülya. (2002) **“İnternet Ortamında Rol Tabanlı İşletme Eğitimi ve Anayay.Com”** Açık Ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, Eskişehir.

ÖZEN, Üstün. KARAMAN Selçuk. (2001). **“Web Tabanlı Uzaktan Eğitimde Sistem Tasarımı”**, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi Sayı:2, Lefkoşe.

PAK, Namık Kemal. (2001). **“Türkiye eTürkiye İçin Ne Yapmalı?”**, Panel Konuşması, ODTÜ Mezunları Derneği ve Türkiye Bilişim Derneği, Ankara.

PETERS, O (1997). **Didaktik des Fernstudiums. Erfahrungen und Diskussion sstand in nationaler und in Ternationaler Sicht**, Neuwied; Kriftel: Berlin Luchterhand, (Aktaran: Bilhan Kartal (2000)., “Avrupa Birliğinde Açık Uzaktan Öğrenime Yönelik Eğilimler”, Akademik Bilişim 2000, Isparta).

RANKIN, W. (2000). **Asurvey Of Course Web Sites And Online Syllabi. Educacational Technology.40(2)**

SÜER, İrfan. (2000). **“İşletme Eğitimi İçin Global Bir Uzaktan Öğretim Aracı: İnternet”**, Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt 8.

ŞİMŞEK, Ahmet, TİTİZ, Tınaz, İNCE, Fuat, SARI, Fulya , ÜNEY, Tuncer, KURDAKUL, Zafer, MERGEN, Tijen, ULTAV Cengiz, CİRİTÇİ, Şeniz.(1998). **Yeni Öğrenme Modeli ve Eğitimde Bilişim Teknolojileri**, TBV-BDE Çalışma Grubu.

TAYLOR, J. C. **"Distance Education Technologies: The Fourth Generation"**. Australian Journal of Educational Technology. alındığı yer: http://www.usq.edu.au/users/taylorj/_readings/4thgen.htm Erişim:2004.

TEKER, Suat.(2003). alındığı yer: http://www.uzem.itu.edu.tr/suny/işletme_genel.html Erişim:2004.

TÜRKÖĞLU, Recep. **“Online Eğitim”** TBD Dergisi Sayı:77 alındığı yer: <http://tbd.org.tr>

VAROL Asaf- BİNGÖL Feyzi. (2000). **Türkiye’de Uzaktan Öğretim ve Fırat Üniversitesi’nin Uzaktan Öğretim Hedefleri**, Inet-TR.

YÜKSEL, Emre. (2002). **Kitle İletişim Araçları Ve WWW Teknolojilerinin Uzaktan Eğitim Uygulamalarında Kullanılması**, Anadolu Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, Eskişehir.

WHITE, C., (2000) **“Collaborative online course development:converting correspondence course to web:Lessons learned.”** Educational. Technology. 40(6)

Web adresleri:

<http://www.aof.anadolu.edu.tr/cindex.htm> Erişim:2004.

<http://www.ankuzem.ankara.edu.tr/about.html> Erişim:2008.

http://www.bilgiemba.net/tr/b_1_1.html : Erişim:2004.

http://www.btvizyon.com.tr/kulakcik.phtml?kulakcik_nox=39 Erişim: 2003.

<http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/UzaktanEgitim/UzaktanEgitim.html>
Erişim:2003.

<http://www.dexar.com/navi.html> Erişim:2003.

<http://www.firat.edu.tr/firattv/firtvuzakegt2.htm> Erişim:2003.

<http://info.fedu.metu.edu.tr/~hasan/www/440/projects99/disted/UzaktanEgitim/index.html> Erişim:2003

<http://www.kobiline.com/elearn/index.asp> Erişim: 2003.

<http://www.ntvmsnbc.com/news/198488.asp> Erişim:2003.

<http://farabi.selcuk.edu.tr/suzep/index.html> Erişim:2004.

<http://farabi.selcuk.edu.tr/egitim/> Erişim:2004.

<http://www.ii.metu.edu.tr/emk/index.htm> Erişim:2003

<http://www.teknoturk.org/docking/yazilar/tt000042-yazi.htm> Erişim:2004.

<http://www.tes.com.tr/e-learning/index.htm> erişim:2004.

<http://www.turkkod.htm/egitim.htm> erişim:2004.

<http://www.turkish-center.com>:2006

<http://www uluslararasi egitim.com/uzak/uenedir.asp> Erişim: 2003.

<http://www uluslararasi egitim.com/mba/isletmbagiris.asp> Erişim:2003.

http://www.yenibir.com/articledisplay_yenibiryasam/0,,lmt~0@lc~1@viewid~174785,00.asp Erişim:2004.

EK-1 Ekonomi Dersi Web Destekli Uzaktan Eğitim Uygulaması

Yapılan bu projede işletme dersi uzaktan eğitim çalışmasında konu olarak “Ekonomi” dersinden örnek konular ele alınmıştır.

Ders İçeriği: Uzaktan eğitimi verilecek ders olarak belirlenen “Ekonomi” dersinde örnek olarak 2 ünite ele alınmıştır. Ünitelerin alt başlıkları liste halinde aşağıya çıkartılmıştır.

ÜNİTE 1	ARZ-TALEP VE PİYASA DENGESİ
	1. Talep Kavramı
	2. Piyasa Talep Eğrisi Ve Talebi Etkileyen Etmenler
	3. Talepte Değişme - Talep Edilen Miktarda Değişme ve Arz Kanunu
	4. Piyasa Arz Eğrisi Ve Arzı Etkileyen Etmenler
	5. Arzda Değişme - Arz Edilen Miktarda Değişme Ve Piyas Dengesi
	6. Piyasa Dengesindeki Değişmeler
	7. Değerlendirme Soruları
ÜNİTE 2	ESNEKLİK
	1. Esneklik Kavramı
	2. Talebin Gelir Esnekliği
	3. Arz Esnekliği
	4. Değerlendirme Soruları

Tablo EK-1.1 Konular Listesi

İçeriğin Taslak Olarak Hazırlanması: Başlıklar belirlendikten sonra konu ile ilgili ders bilgileri, kaynaklardan toplanmış ve derleme aşamasında Adobe® Dreamweaver® CS4 programının görsel hiyerarşik yapısından yararlanılarak ilgili

başlıklar oluşturulduktan sonra her başlıkla ilgili ham bilgi, başlıkların altına yazılmıştır.

Taslak Halindeki İçeriğin Düzenlenmesi: Taslak halindeki ders içeriği, konu bütünlüğü sağlanacak şekilde eksiklikler gözden geçirilmiş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenleme esnasında konu içinde öğrenci seviyesine göre ilgi çekici örneklerle anlatıma zenginlik kazandırılmaya çalışılmıştır. Konu içine güncel çeşitli örnekler yerleştirilmiştir. İçerikte yer alan bilgilerin basit, sade ve anlaşılabilir olmasına, dersin kapsamına ve amaçlarına uygun olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca bütün bilgiler değil, önemli ve özet bilgiler verilmeye çalışılmıştır.

Tüm bu hazırlıklar tamamlandıktan sonra eldeki materyallerin daha görsel ve etkin bir şekilde sunumunu sağlayacak web tasarımını aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada Adobe® Dreamweaver® CS4 programı kullanılmıştır.

Menüler; daha aktif ve ilgi çekici olması için JS (JavaScript) programlama dili kullanılarak hazırlanmıştır.

Dersin Takip Edilmesi: Bir öğrencinin dersi izleyebilmesi için önce sisteme kayıt olması gerekmektedir. Kullanıcı adı ve şifreyi belirledikten sonra dersi izleyebilmektedir.

Değerlendirme: Öğrenci dersleri tamamladıktan sonra kendi bölümünün belirleyeceği iki ayrı tarihe vize ve final olmak üzere, sınav tarihinde öğrenci kendi üniversitesinin belirleyeceği yerde gözetim altında sınava tabii tutulur. Sınav kâğıtları öğretim elemanına gönderilir. Değerlendirme sonuçları en geç 3 hafta içinde ders web sayfası üzerinde duyurular bölümünden yayınlanır.

EK-1.1 Ana Sayfa

Sisteme girildiğinde karşımıza çıkan ekran üstte görüldüğü gibi olacaktır. Bu pencerede uygulama adı yazmaktadır. Sol tarafta “Öğrenci Girişi”, “Konu Listesi”, “Yeni Öğrenci Kayıt”, “Şifre Değiştirme”, “Şifremi Unuttum”, “Forum” ve “Ziyaretçi Defteri” linkleri bulunmaktadır. Bu linklerden istenilen seçeneği seçerek o sayfaya yönlendirilmektedir.

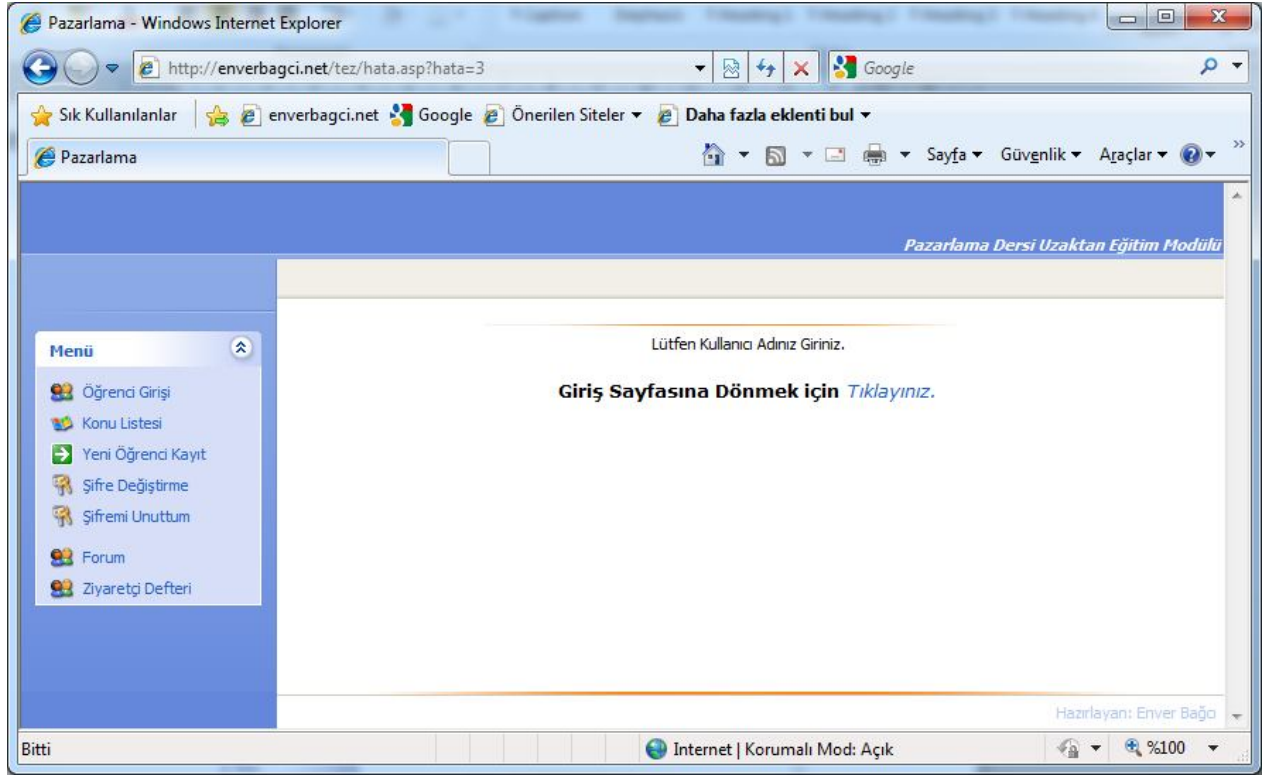
Menüden öncelikle “Öğrenci Girişi” seçeneği seçilirse aşağıdaki resimde gösterilen görüntü ekrana gelir.

EK-1.2 Öğrencinin Sisteme Girmesi

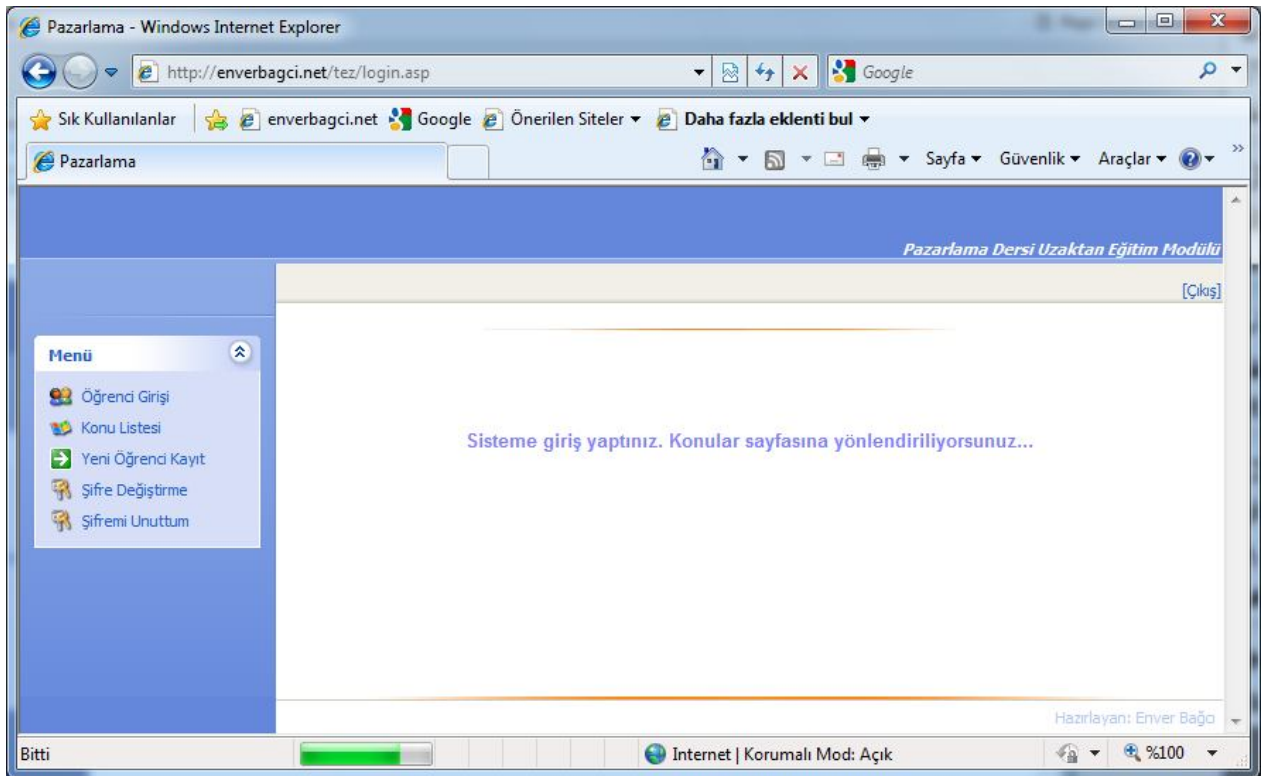
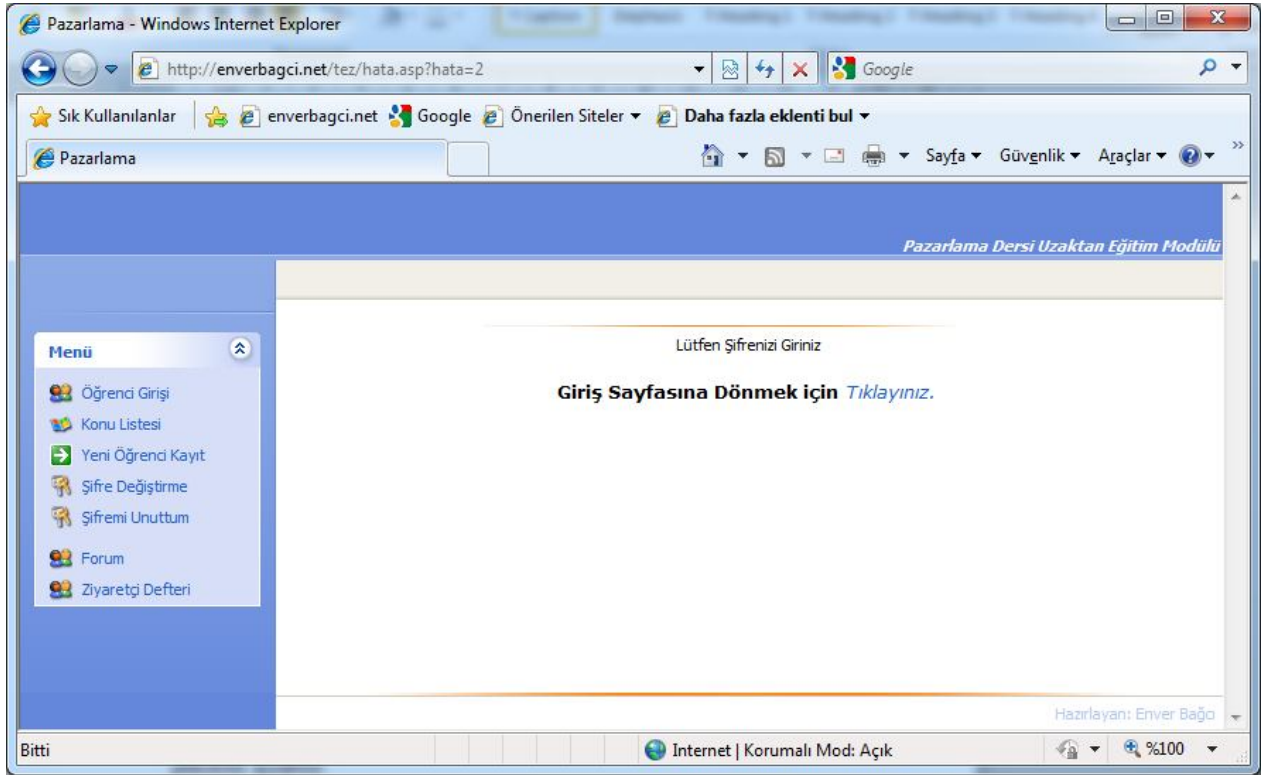
Öğrenci dersleri takip edebilmesi için öncelikle sisteme girmesi gerekmektedir.

Üstte görüldüğü gibi öğrencinin sisteme giriş yapabilmesi için sol menüde bulunan “Öğrenci Girişi” linkini tıklatmalıdır. Karşısına gelen ekranda daha önceden almış olduğu öğrenci numarası ve sisteme giriş numarası alanlarını doldurmalıdır. Bu bilgiler doldurulduktan sonra “GÖNDER” düğmesine basarak sisteme giriş kontrolü bilgisayar tarafından yapılır. Eğer tüm bilgiler doğru ise “Dersler” sayfasına gidilir.

Eğer öğrenci, sisteme giriş penceresindeki alanlardan herhangi birini doldurmazsa aşağıdaki pencerede görülen hata mesajı ile karşılaşılır.

Üstte görüldüğü gibi hatalı bilgi girişinde geri dönmek için gerekli linke basılmalıdır. İstenirse soldaki “Öğrenci Girişi” düğmesine basılarak da sisteme giriş penceresi açılabilir.

Şekil-5’de görüldüğü gibi öğrenci numarası ve sisteme giriş şifresi doğru ise “Sisteme giriş yaptınız” mesajı görüntülenir. Ardından derslerin olduğu sayfa ekrana gelir.

EK-1.3 Ders Konuları

Öğrencinin öğreneceği derslerin bir listesini bulabileceği ekran gerekli şifre kontrollerinden sonra karşısına gelecektir.

İşletme Eğitimi Web Tabanlı Uzakta Eğitim Uygulaması

[Çıkış]

Menü

- Öğrendi Girişi
- Konu Listesi
- Yeni Öğrendi Kayıt
- Şifre Değiştirme
- Şifremi Unuttum
- Forum
- Ziyaretçi Defteri

Ders No	Konular	İşlemler
ÜNİTE 1	ARZ-TALEP VE PİYASA DENGESİ	Git
	1. Talep Kavramı	Git
	2. Piyasa Talep Eğrisi Ve Talebi Etkileyen Etmenler	Git
	3. Talepte Değişme - Talep Edilen Miktarda Değişme ve Arz Kanunu	Git
	4. Piyasa Arz Eğrisi Ve Arzı Etkileyen Etmenler	Git
	5. Arzda Değişme - Arz Edilen Miktarda Değişme Ve Piyas Dengesi	Git
	6. Piyasa Dengesindeki Değişmeler	Git
	7. Değerlendirme Soruları	Git
ÜNİTE 2	ESNEKLİK	Git
	1. Esneklik Kavramı	Git
	2. Talebin Gelir Esnekliği	Git
	3. Arz Esnekliği	Git
	4. Değerlendirme Soruları	Git

DEĞERLENDİRME ANKETİ İÇİN TIKLAYINIZ...

Hazırlayan: Enver Bağcı

Internet | Korumalı Mod: Açık

Üstte konu başlıkları liste halinde görülmektedir. Burada öğrenci, sağ taraftaki “Git” düğmesini tıklatarak istediği ders sayfasına yönlenebilir.

Yine sayfanın sağ üstünde bulunan ve sisteme girdikten sonra tüm sayfalarda görünen “Ana Sayfa” link yazısına tıklatarak istediği anda Ana Sayfa’ya yönlenebilir.

Ünite Başlıklarının yanındaki “Git” düğmesine basılırsa ünite hakkında, öğrenme hedefleri sayfası görünür.

EK-1.4 Ders Anlatımları

http://enverbagci.net/tez/Ekonomi/unite1/bas1_01_03_00.html - Windows Internet Explorer

http://enverbagci.net/tez/Ekonomi/unite1/bas1_01_03_00.html

1 ARZ-TALEP VE PİYASA DENGESİ

Ünite Hakkında

Serbest piyasa ekonomisinin nasıl işlediğini anlatmada kullanılan temel model arz-talep modelidir. Bu üniteye önce talep kavramı, sonra arz kavramı ele alınacaktır. Bunun devamında arz ve talep birlikte ele alınacaktır. En sonunda arz ve talepteki kaymalara bağlı olarak piyasa dengesindeki değişimler incelenecektir.

Öğrenme Hedefleri

Bu üniteyi tamamladığınızda; talep ve arz kavramı, talebi ve arzı etkileyen etmenler, piyasa dengesi ve piyasa dengesinde meydana gelen değişimlerin fiyatı ve miktarı nasıl etkilediğini öğrenmiş olacaksınız.

Üniteyi Çalışırken

Bitti

Internet | Korunmalı Mod: Açık

%100

Üstte 1.Ünite başlığının yanındaki “Git” düğmesine basıldığında ünite hakkında sayfası görülmektedir.

EK-1.5 Dersler Arası Geçişler

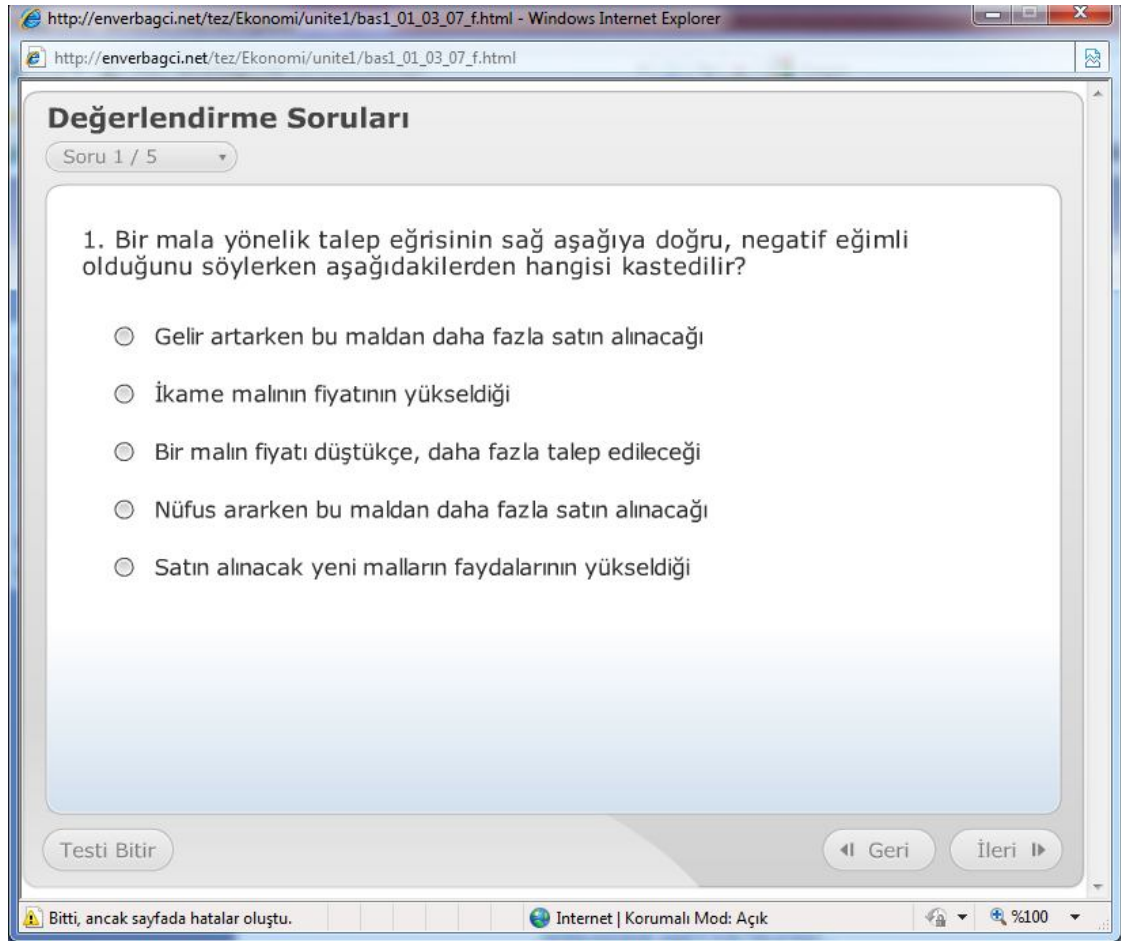
Bir dersten diğerine geçebilmek için; dersler sayfasından ilgili dersin yanındaki git düğmesine tıklanmalıdır.

Ders No	Konular	İşlemler
 ÜNİTE 1	ARZ-TALEP VE PİYASA DENGESİ	Git >
	1.Talep Kavramı	Git >
	2. Piyasa Talep Eğrisi Ve Talebi Etkileyen Etmenler	Git >
	3.Talepte Değişme - Talep Edilen Miktarda Değişme ve Arz Kanunu	Git >
	4. Piyasa Arz Eğrisi Ve Arzı Etkileyen Etmenler	Git >
	5. Arzda Değişme - Arz Edilen Miktarda Değişme Ve Piyas Dengesi	Git >
	6. Piyasa Dengesindeki Değişmeler	Git >
	7. Değerlendirme Soruları	Git >
 ÜNİTE 2	ESNEKLİK	Git >
	1. Esneklik Kavramı	Git >
	2. Talebin Gelir Esnekliği	Git >
	3. Arz Esnekliği	Git >
	4. Değerlendirme Soruları	Git >

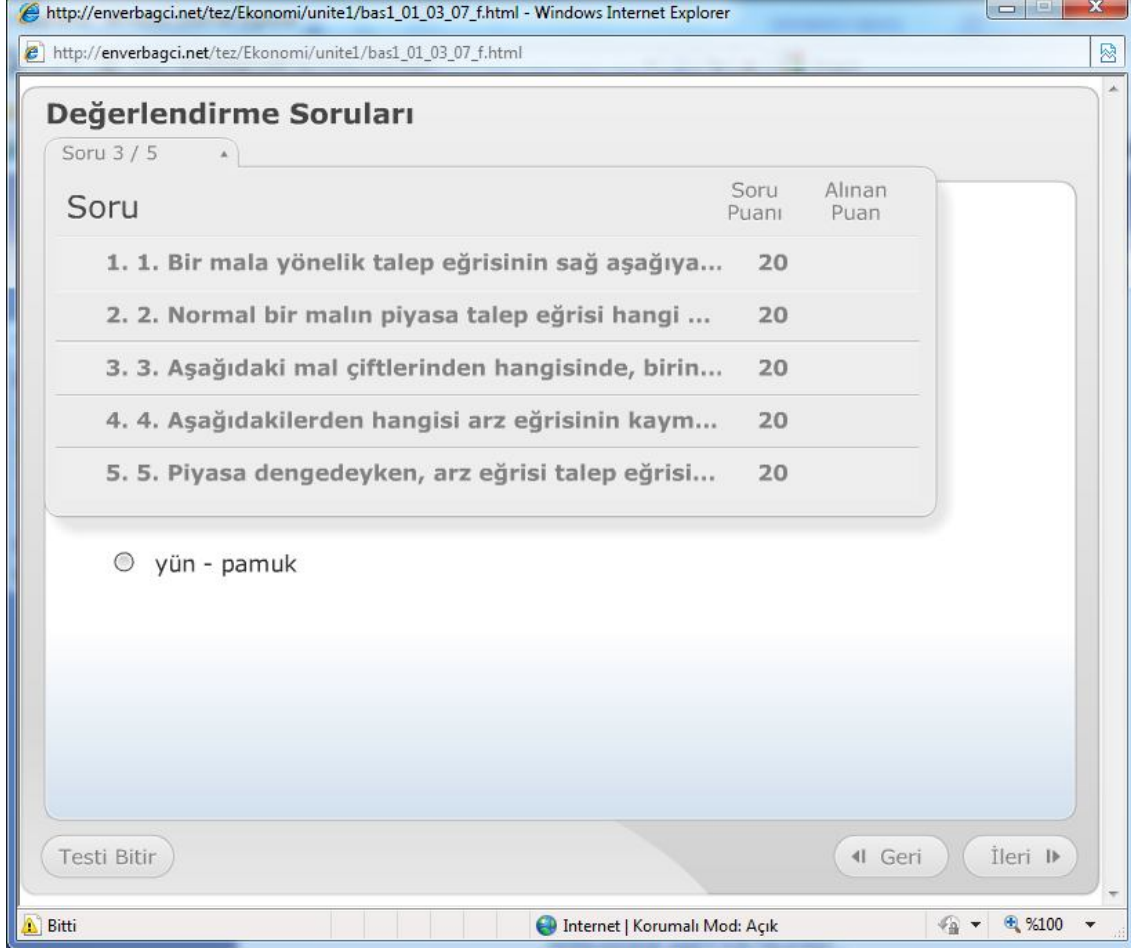
Üstten de anlaşılacağı üzere öğrenci; bir önceki, bir sonraki yada istediği derse gitmek için gerekli düğmelere basar.

EK-1.6 Test Sayfaları

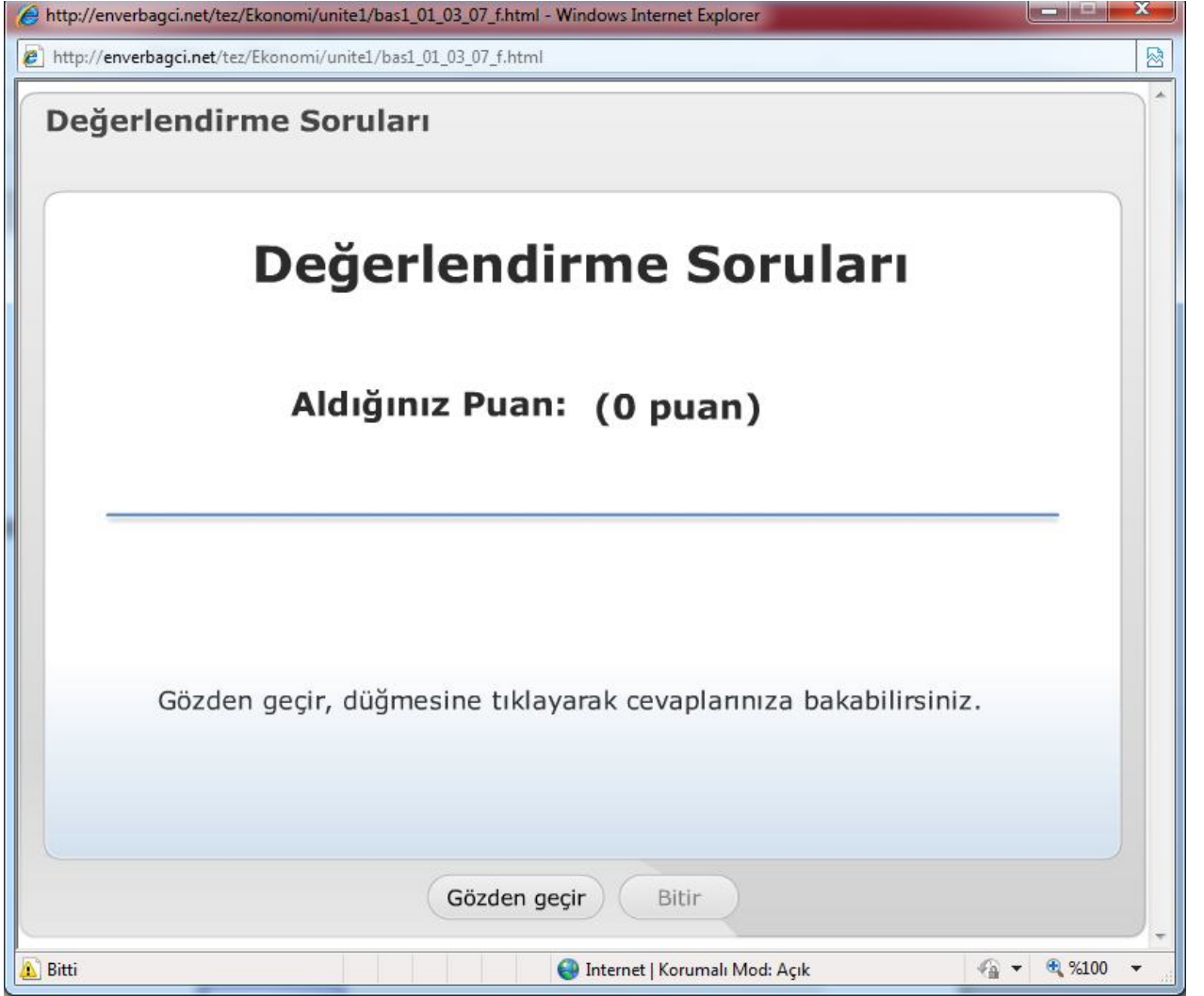
Öğrenci ders aşamasını kendine göre bitirdiğini varsaydığında her ünitenin altında yer alan değerlendirme soruları linkinin yanındaki “Git” düğmesine tıklararak değerlendirme soruları sayfasını açar

Üstte 1. Ünitenin değerlendirme soruları görülmektedir. Testler 5 şıktan oluşmaktadır. Öğrenci istediği soruya gitmek için üstteki “değerlendirme soruları” yazısının altındaki düğmeye tıklayarak istediği soruya gidebilir.

Yine soru ekranının altında “Testi Bitir” düğmesi yer almaktadır. Bu düğmeye basınca aşağıdaki sonuç penceresi ekrana gelmektedir.

Üstte görüldüğü gibi sınavın sonuçları otomatik olarak değerlendirilmektedir. Bu ekranda bulunan “Gözden Geçir” düğmesi ile sorulara verilen yanıtlar görülebilir.

EK-1.7 Sadece Konu Listesini Görme

Ders No	Konular	İşlemler
ÜNİTE 1	ARZ-TALEP VE PİYASA DENGESİ	
	1.Talep Kavramı	Giriş Yap
	2. Piyasa Talep Eğrisi Ve Talebi Etkileyen Etmenler	Giriş Yap
	3.Talepte Değişme - Talep Edilen Miktarda Değişme ve Arz Kanunu	Giriş Yap
	4.Piyasa Arz Eğrisi Ve Arzı Etkileyen Etmenler	Giriş Yap
	5. Arzda Değişme - Arz Edilen Miktarda Değişme Ve Piyas Dengesi	Giriş Yap
	6. Piyasa Dengesindeki Değişmeler	Giriş Yap
	7. Değerlendirme Soruları	Giriş Yap
ÜNİTE 2	ESNEKLİK	Giriş Yap
	1. Esneklik Kavramı	Giriş Yap
	2. Talebin Gelir Esnekliği	Giriş Yap
	3. Arz Esnekliği	Giriş Yap
	4. Değerlendirme Soruları	Giriş Yap

Hazırlayan: Enver Bağcı

Internet | Korumalı Mod: Açık

Üstte; öğrenci sisteme giriş yapmadan ders konularını görebilmektedir. Ancak derslerin içeriğine erişim hakkı yoktur. Ders konularının yanlarında yazan “Giriş Yap” düğmesiyle sisteme giriş yapması gerekmektedir.

EK-1.8 Yeni Öğrenci Kayıt

Pazarlama - Windows Internet Explorer

http://enverbagci.net/tez/ogr_add_new.asp

Sık Kullanılanlar enverbagci.net Google Önerilen Siteler Daha fazla eklenti bul

Pazarlama

Pazarlama Dersi Uzaktan Eğitim Modülü

Yeni Öğrenci Kayıt

Aşağıdaki * işaretli alanları doldurunuz.

Öğrenci No* :

Adı* :

Soyadı* :

Doğum Yeri* :

E-posta* :

Şifre* : (En fazla 10 karakter)

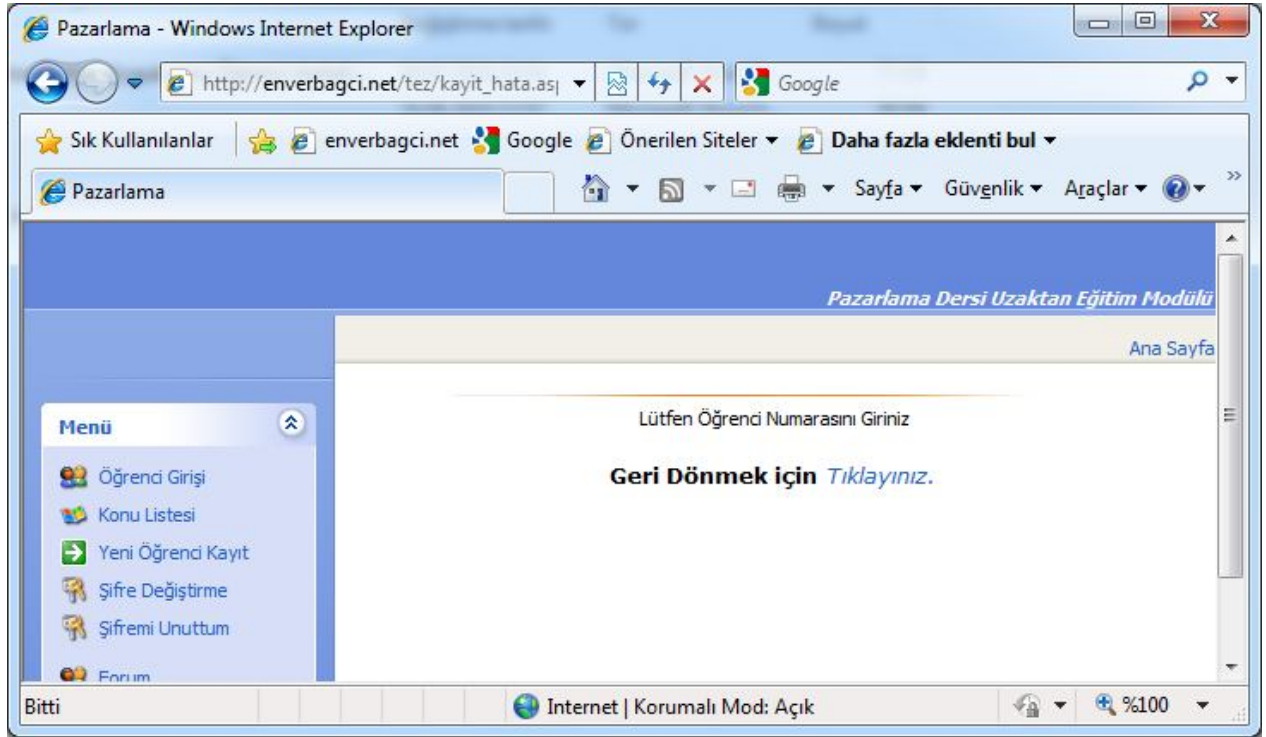
Şifre Tekrar* :

Kaydet

Hazırlayan: Erver Bağcı

Bitti Internet | Korumalı Mod: Açık %100

Üstte sisteme yeni kayıt olacak bir öğrencinin doldurması gereken bilgileri içeren sayfa görülmektedir. Bu sayfadaki tüm bilgiler doldurulmalıdır. Eğer bunlardan herhangi biri doldurulmazsa hata mesajı ekranı ekrana gelecektir. Aşağıda örnek bir hata mesajı ekranı görülmektedir.

Eğer öğrenci numarasını girmezse üstte görüldüğü gibi bir hata mesajıyla karşılaşır. Diğer alanlara bilgi girilmediğinde de benzer mesajlar görülür.

Tüm bilgiler doğru bir şekilde doldurulduğunda aşağıdaki görüntüye benzer bir görüntü elde edilir.

Pazarlama - Windows Internet Explorer

http://enverbagci.net/tez/ogr_add_new

Sık Kullanılanlar enverbagci.net Google Önerilen Siteler Daha fazla eklenti bul

Pazarlama

Pazarlama Dersi Uzaktan Eğitim Modülü

Yeni Öğrenci Kayıt

Aşağıdaki * işaretli alanları doldurunuz.

Öğrenci No* : 123456

Adı* : Enver

Soyadı* : Bağcı

Doğum Yeri* : Ankara

E-posta* : ebagci@mynet.com

Şifre* : ●●●● (En fazla 10 karakter)

Şifre Tekrar* : ●●●●

Kaydet

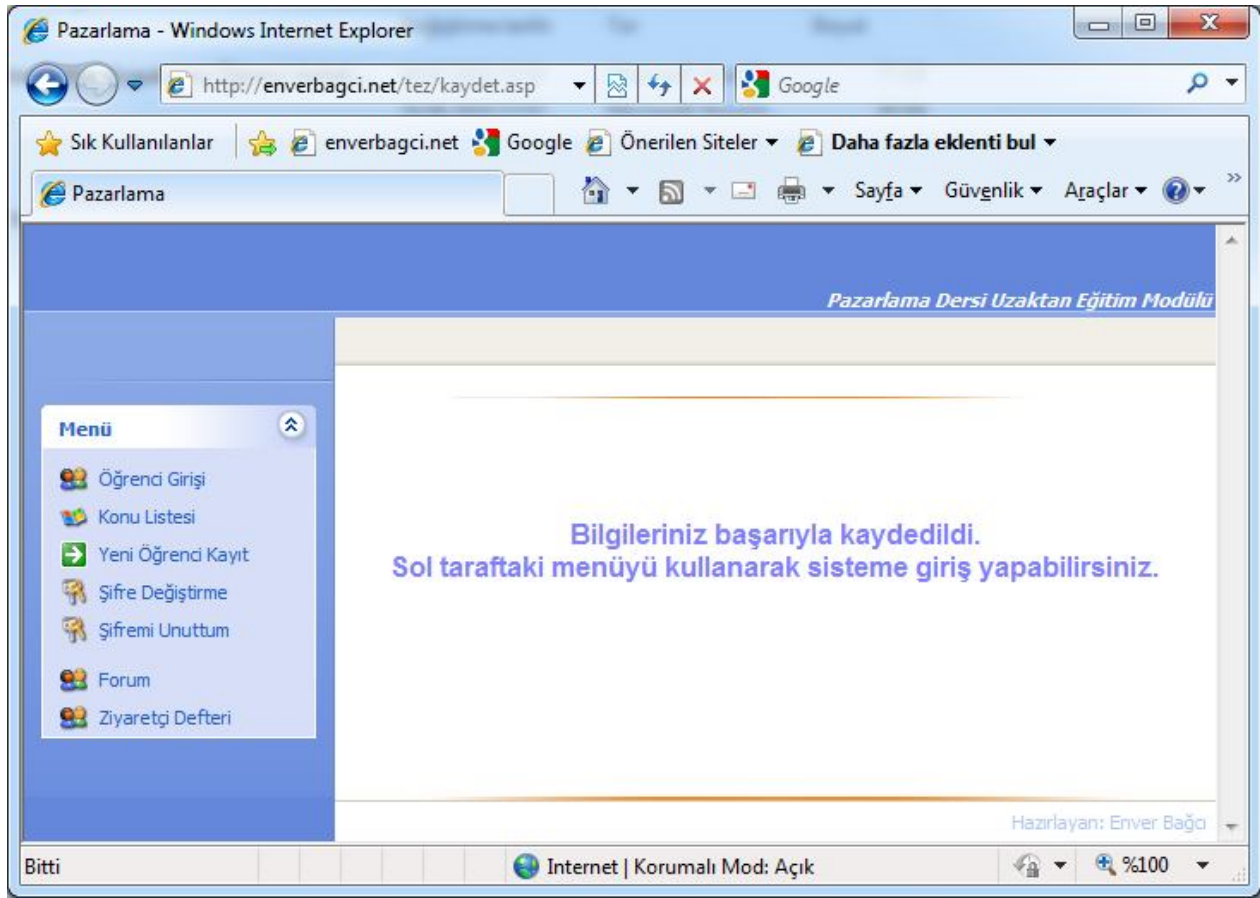
Menü

- Öğrenci Girişi
- Konu Listesi
- Yeni Öğrenci Kayıt
- Şifre Değiştirme
- Şifremi Unuttum
- Forum
- Ziyaretçi Defteri

Internet | Korumalı Mod: Açık

%100

“Kaydet” düğmesine basıldığında eğer girilen bilgilerde hata yoksa kayıt sonucu ekranı gelir.

EK-1.9 Şifre Değiştirme

Öğrenci istediği taktirde şifresini değiştirebilir.

Sistem Yöneticisi Girişi - Windows Internet Explorer

http://enverbagci.net/tez/change_psw.

Sık Kullanılanlar enverbagci.net Google Önerilen Siteler Daha fazla eklenti bul

Sistem Yöneticisi Girişi

Pazarlama Dersi Uzaktan Eğitim Modülü

Şifre Değiştirme Ekranı

Sisteme girebilmek için aşağıdaki bilgileri doldurunuz.

Öğrenci No :

Şu anki Şifre :

Yeni Şifre :

Gönder

Hazırlayan: Enver Bağcı

Bitti

Internet | Korumalı Mod: Açık

Üstte öğrenci şifresini değiştirme ekranı görülmektedir. Bu ekranda öğrenci eski şifresini ve yeni şifresini gerekli yerlere girerek şifre değiştirme işlemini tamamlayabilir.

EK-1.10 Şifre Hatırlatma

Eğer öğrenci şifresini unuttuysa yeniden elde edebilmesi için sol menüden “Şifremi Unuttum” linkine tıklatarak şifre hatırlatma penceresini kullanır.

Pazarlama Dersi Uzaktan Eğitim

Menü

- Öğrenci Girişi
- Konu Listesi
- Yeni Öğrenci Kayıt
- Şifre Değiştirme
- Şifremi Unuttum
- Forum
- Anket
- Ziyaretçi Defteri

Şifre Hatırlatma Ekranı

Şifrenizi öğrenebilmek için aşağıdaki alanları doldurunuz.

Öğrenci No* :

Ad* :

Soyadı* :

Doğum Yeri* :

E-posta* :

Şifreyi Göster

Sol taraftaki menüden “Şifremi Unuttum” komutu seçildiğinde üstteki pencere gelir, bu pencerede, öğrenci, şifresini geri alabilmesi için daha önceden kayıt olduğu bilgileri doğru bir şekilde, yukarıdaki ekranda görülen yerlere doldurup “Şifreyi Göster” düğmesine basmalıdır.

Pazarlama Dersi Uzaktan Eğitim

Menü

- Öğrenci Girişi
- Konu Listesi
- Yeni Öğrenci Kayıt
- Şifre Değiştirme
- Şifremi Unuttum
- Forum
- Anket
- Ziyaretçi Defteri

Şifre Hatırlatma Ekranı

Şifrenizi öğrenebilmek için aşağıdaki alanları doldurunuz.

Öğrenci No* : 0001

Ad* : Ahmet

Soyadı* : Ak

Doğum Yeri* : Ankara

E-posta* : ahmet@mynet.com

Şifreyi Göster

Üstte yanlış bir veri giriliyor. “Şifreyi Göster” düğmesine basıldığında aşağıdaki hata mesajı ile karşılaşılır.

EK-1.11 Ziyaretçi Defteri

Siteyi ziyaret eden kişilerin kendi yorumlarını yapabilmeleri için üstte görüldüğü gibi ziyaretçi defteri adlı sayfayı kullanmaları gerekmektedir.

EK-1.12 Forum Sayfaları

Üstte forum sayfası görünmektedir. Bu sayfaları kullanarak kişiler birbirlerine soru sorabilmekte ve sorularına cevap alabilmektedirler.

EK-2: İşletme eğitimi uzaktan eğitim anketi

İşletme Eğitimi Uzaktan Eğitim Uygulaması Anketi

Değerli Öğrenciler,
Aşağıda, İşletme dersi için hazırlanmış uzaktan eğitim uygulaması ile ilgili bazı görüşler ifade edilmiştir. Bu görüşlere ne ölçüde katıldığınızı, ilgili kutucuğu seçerek belirtiniz.
Lütfen işaretsiz ifade bırakmayınız.

Yardımlarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Sorular					
1. Eğitsel Özellikleri					
	Çok İyi	İyi	Orta	Zayıf	Çok Zayıf
S.1: Hedeflerin ortaya konulma biçimi	☐	☐	☐	☐	☐
S.2: Öğrenme gereksinimlerinize uygunluğu	☐	☐	☐	☐	☐
S.3: Tümcelerin açık ve anlaşılabilirliği	☐	☐	☐	☐	☐
S.4: Konuya dikkat çekebilmesi	☐	☐	☐	☐	☐
S.5: Ön bilgilerinizi sınaması	☐	☐	☐	☐	☐
S.6: Yönergelerin açık ve anlaşılabilirliği	☐	☐	☐	☐	☐
S.7: Sayfa başlıklarının konuyu yansıtmaması	☐	☐	☐	☐	☐
S.8: Gereken durumda geribildirim vermesi	☐	☐	☐	☐	☐
S.9: Yeterli miktarda alıştırma ve uygulama yapma olanağı sunması	☐	☐	☐	☐	☐
2. Görsel Tasarım Özellikleri					
	Çok İyi	İyi	Orta	Zayıf	Çok Zayıf
S.10: Metinlerin uygunluğu	☐	☐	☐	☐	☐
S.11: Menülerin tasarımı	☐	☐	☐	☐	☐
S.12: Düğmelerin (butonların) tasarımı	☐	☐	☐	☐	☐
S.13: Sayfa başlıklarının yerleşimi	☐	☐	☐	☐	☐
3. Çoklu ortam Özellikleri					
	Çok İyi	İyi	Orta	Zayıf	Çok Zayıf
S.14: Kullanılan çoklu ortam öğelerinin (metin, resim, vb.) amaca uygunluğu	☐	☐	☐	☐	☐
S.15: Görsel unsurların (resim, grafik) niteliği	☐	☐	☐	☐	☐
S.16: İçerikte güncel bilgilere yer verilmesi	☐	☐	☐	☐	☐
S.17: Dilin, doğru ve etkili kullanılması	☐	☐	☐	☐	☐
4. İçerik					
	Çok İyi	İyi	Orta	Zayıf	Çok Zayıf
S.18: Sayfalar arası bağlantıların (ileri, geri, ana sayfa) yeterli olması	☐	☐	☐	☐	☐
S.19: Kullanım ile ilgili yönlendirmelerin niteliği	☐	☐	☐	☐	☐
S.20: İstenilen yerden yazılıma başlanabilmesi	☐	☐	☐	☐	☐